

ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย
Knowledge and Understanding on TFRS 13 (Revised 2016)
Fair Value Measurement in Thailand

นุรไอนี หมาดหมื่น
Nur-inee Mhadmean

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย
Knowledge and Understanding on TFRS 13 (Revised 2016)
Fair Value Measurement in Thailand

นุรไอนี หมาดหมื่น
Nur-inee Mhadmean

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University
2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย
ผู้เขียน   นางสาวนุรไอนี หมาดหมื่น
สาขาวิชา   บัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัณฑชัย สุทธิพันธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาวนุรไอนี หมาดหมื่น)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวนุรไอนี หมดหมื่น)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย
ผู้เขียน	นางสาวนุรไอนี หมาดหมื่น
สาขาวิชา	บัญชี
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม (2) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม (3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทำบัญชี เกี่ยวกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชี ซึ่งดำเนินงานในรูปแบบบริษัทจำกัด (มหาชน) ในประเทศไทย และใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและการทดสอบความถดถอยเชิงพหุในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม พบว่า ไม่พบความสัมพันธ์ใดๆ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี ซึ่งประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประเภทกิจการ กับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม (3) ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยผล การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวของผู้ทำบัญชีในประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำกับดูแล ส่งเสริมและพัฒนาให้แก่ นักบัญชี เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการต่อไป

Thesis Title	Knowledge and Understanding on TFRS 13 (Revised 2016) Fair Value Measurement in Thailand
Author	Miss. Nur-inee Mhadmean
Major Program	Accounting
Academic Year	2020

ABSTRACT

This objectives of this research were to study the perception in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement, the relationship between personal factor of Thai accountants and he perception in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement and study of problem and obstacles in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement. The samples of this study were 206 accountants. Questionnaires were used to collect data from Thai accounts. Descriptive analysis and multiple regression analysis were used to analyze the data.

The results reveal that the perception in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement is in medium level. There is on significant relationship between personal factors (gender, age, level of education, work experience and business) and perception in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement. Moreover, the problem and obstacles in Thai Financial Reporting Standards 13 Fair value measurement is in high level. The result of this study reveal the knowledge and understanding profile of Thai accountants; which are used by Federation of Accounting Professions to monitor and development. Thai accountants will be able to prepare financial statements in accordance with the financial reporting standards which will be beneficial for their business in the long term.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน ที่สละเวลาอันมีค่าสำหรับการให้คำปรึกษา และแนะนำแนวทางสำหรับการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ ที่ให้ความกรุณามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนชัย สุทธิพันธ์ สำหรับความกรุณาในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์อันเป็นประโยชน์อย่างสูง เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และเกิดประโยชน์ต่อสังคมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนชัย สุทธิพันธ์ อาจารย์วิญชัย อุ่นอดิเรกกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน ที่สละเวลาในการประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้สามารถได้แบบสอบถามที่เหมาะสม ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอบคุณ ผู้ทำบัญชีทุกท่าน สำหรับความกรุณาในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลสำหรับใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ทำให้งานวิจัยสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ท้ายที่สุดขอขอบพระคุณ ครอบครัวและเพื่อนๆ ของผู้วิจัยทุก ๆ คน ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้เสมอจนกระทั่งสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอใช้โอกาสนี้ขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือที่ผ่านมา

นุรไอนี หมาดหมื่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 ขอบเขตของงานวิจัย	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ	5
2.2 แนวคิดมูลค่ายุติธรรม	9
2.3 สรุปสาระสำคัญมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	12
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
2.5 สมมติฐานการวิจัย	23
2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัย	23
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	24
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเชื่อมั่น	26
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	30
4.2 ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	32
4.3 ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	39
4.5 สรุปสมมติฐานงานวิจัย	42
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	43
5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา	43
5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	45
5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา	46
5.4 ข้อเสนอแนะการศึกษางานวิจัยในอนาคต	46
บรรณานุกรม	47
ภาคผนวก	50
ภาคผนวก ก มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	51
ภาคผนวก ข แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	104
ภาคผนวก ค การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability)	111
ประวัติผู้เขียน	115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	พัฒนาการมูลค่ายุติธรรม	10
2.2	การเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรม ในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก	16
4.1	การแจกแจงความถี่และจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
4.2	จำนวนและค่าร้อยละคะแนนรวม (ตอบถูก) ของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม	32
4.3	ค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ	33
4.4	ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	38
4.5	จัดข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามวิธีตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)	40
4.6	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและความรู้ความเข้าใจ ต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	41
4.7	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี และความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	41
4.8	ผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย	42

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงการวิเคราะห์ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม	14
2.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	23

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจการเงินของโลกเป็นตัวขับเคลื่อนประเทศนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีการเชื่อมโยงทั้งทางด้านการเงิน การค้า และการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ใช้งบการเงินหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีการพิจารณาถึงการจัดทำรายงานทางการเงินให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วโลก เพราะฉะนั้น มาตรฐานการบัญชีของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกควรปรับให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพราะบัญชีเป็นภาษาของธุรกิจที่ใช้ในการรายงานฐานะและผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังนั้น เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงข้อมูลจากงบการเงินและเข้าใจข้อมูลของบัญชี ความหมายของรายการต่างๆ รวมทั้งวิธีการในการจัดทำงบการเงินควรปรับให้เหมือนกัน ผู้ใช้งบการเงินซึ่งปัจจุบันมีทางเลือกที่จะลงทุนได้ทั่วโลก สามารถเปรียบเทียบตัวเลขในงบการเงินของทุกประเทศได้อย่างมีความหมาย และสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

International Financial Reporting Standards (IFRS) ซึ่งเป็นมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ออกโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Board :IASB) เป็นมาตรฐานที่ยอมรับกันทั่วโลก เพื่อให้เป็นหลักการสากลที่สร้างแนวทางของการทำบัญชีและการรายงานทางการเงินของบริษัทต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานแบบเดียวกันทั่วโลกและมีส่วนช่วยให้ทั่วโลกมีภาษาบัญชีเดียวกัน

การใช้มูลค่ายุติธรรมในการรายงานข้อมูลทางการเงินเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งต่อผู้จัดทำรายงาน ผู้สอบบัญชี ผู้ใช้รายงาน และผู้กำหนดหลักเกณฑ์ เห็นได้จากมาตรฐานการบัญชีทั่วโลกได้เน้นถึงการใช้มูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ในการวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2553) ซึ่งได้เปลี่ยนจากการใช้หลักราคาทุนเดิม (Historical Cost) ในอดีตมาใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจำเป็นต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจจากงบการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้สะท้อนกับความเป็นจริงมากที่สุด (อัมพร เทียงตระกูล, 2553) โดยอาจกล่าวได้ว่าบัญชียุติธรรมนั้นน่าจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากกว่าราคาทุนเดิม (Historical Cost) ที่ใช้มาก่อนหน้านี้ เมื่อระยะเวลาผ่านไปมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินที่บันทึกไว้ตามหลักราคาทุนเดิมน่าจะมีมูลค่าที่แตกต่างไป เนื่องจากได้รับผลกระทบจาก สภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ถ้ายังใช้หลักราคาทุนเดิม อาจทำให้งบการเงินไม่สะท้อนความเป็นจริงและไม่สะท้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ จึงต้องมีการวัดมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินใหม่ (Fresh-start Measurement) ให้มีมูลค่าเป็นปัจจุบันในระยะเวลาต่อมา (Subsequent Measurement) (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2553) โดยการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินนั้น เป็นองค์ประกอบของงบการเงินในงบดุลและงบกำไรขาดทุน มีหลายวิธีในการกำหนดมูลค่า ได้แก่ ราคาทุนเดิม ราคาทุนปัจจุบัน มูลค่าปัจจุบัน มูลค่าที่จะได้รับ และมูลค่ายุติธรรม ซึ่งการเลือกใช้วิธีการใดในการวัดมูลค่าขึ้นอยู่กับความต้องการของกิจการและจะต้องเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปและมาตรฐานการบัญชี (ประสาธน์ จงเจริญกมล, 2551) และปัจจุบันมีการนำแนวคิด

ในเรื่องของมูลค่ายุติธรรมมาใช้มากขึ้น โดยเห็นได้จากมาตรฐานการบัญชีหลาย ๆ ฉบับ ได้นำแนวคิดมูลค่ายุติธรรม หรือ Fair Value มาวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน

ใน ค.ศ. 2009 คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศ (The International Accounting Standard Board : IASB) ได้เผยแพร่ร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (IFRS 13) ที่ได้เสนอแนวปฏิบัติสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่กำหนดอยู่ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับต่างๆ ที่ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อลดความซับซ้อน และกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชี ให้มีมาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน เมื่อมาตรฐานฉบับนี้มีการประกาศใช้จะเป็นการทดแทนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เคยอยู่ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินหลายๆฉบับให้มารวมอยู่ในมาตรฐานเดียว โดยได้พัฒนาร่างมาตรฐานฉบับนี้โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (วิทยา พุทธนา, 2553) คือ ASC 820 Fair Value Measurement and Disclosures เป็นเรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรมและการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งได้ปรับปรุงนิยามของมูลค่ายุติธรรมให้เหมือนกับนิยามที่กำหนดไว้ใน ASC 820 รวมทั้งได้ให้แนวปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา

ในประเทศไทย สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard – IAS) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ซึ่งได้รับการยอมรับในระดับสากลว่ามีการกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่เป็นกลางและมีความเหมาะสมกว่าที่จะนำมาตรฐานการบัญชีของประเทศใดประเทศหนึ่งมาใช้ (ลภินี โภคสมบูรณ์, 2549) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) เป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศที่ออกมาใหม่และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ซึ่งออกมาเพื่อทดแทนหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles - GAAP) (พิมพ์ภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์, 2555) จากการที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยให้เป็นมาตรฐานสากล คือ มาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standard – TAS) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standard – TFRS) โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ มีความยุ่งยากซับซ้อน จากการใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) เป็นหลักในการจัดทำรายงานทางการเงิน (พิมพ์ภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์, 2555) ทำให้สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้พิจารณานำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มาใช้เพื่อลดความซับซ้อนและกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชี ให้มีมาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน

1.2 คำถามการวิจัย

จากการที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเป็นเรื่องใหม่และมีความยุ่งยากซับซ้อน ผู้วิจัยต้องการศึกษาจากผู้ที่ได้รับผลกระทบเมื่อมีการนำมาตรฐานฉบับนี้มาบังคับใช้ เพื่อการจัดทำงบการเงินให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจจากงบการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อจะได้สะท้อนกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งก็คือ ผู้ทำบัญชี ทำให้เกิดคำถามการวิจัยในครั้งนี้ขึ้น ดังนี้

1. ผู้ทำบัญชี มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้อยู่ในระดับใด
2. ระดับปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานฉบับนี้อยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยส่วนบุคคลใดบ้างของผู้ทำบัญชีในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานฉบับนี้

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทำบัญชี เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้แก่ักบัญชี เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ทำบัญชี ถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มาใช้บังคับกับธุรกิจในประเทศไทย
3. สภาวิชาชีพบัญชีฯ ใช้ข้อมูลผลการศึกษาสำหรับสนับสนุน ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชี เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยทำการศึกษาจากผู้ทำบัญชี ซึ่งดำเนินงานในรูปแบบบริษัทจำกัด (มหาชน) ตามรายชื่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทำบัญชี เกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มาใช้บังคับกับธุรกิจในประเทศไทย

3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้อ ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

1.6 นิยามคำศัพท์

มูลค่ายุติธรรม หมายถึง เป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อ โอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่มีการวัดมูลค่า (ราคาขายหรือ โอนออก(exit price)) (มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัด มูลค่ายุติธรรม, สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559)

มาตรฐานการบัญชี หมายความว่า หลักการบัญชีและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่รับรอง ทัวไปหรือมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น (ตามความหมายในพระราชบัญญัติ การบัญชี พ.ศ. 2543, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2543)

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อมาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม

ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะ ได้ กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม (ตามความหมายในพระราชบัญญัติ การบัญชี พ.ศ. 2543, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2543)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
- 2.2 แนวคิดมูลค่ายุติธรรมทางการบัญชี
- 2.3 สรุปสาระสำคัญ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (IFRS 13)
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

2.1.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ

ซึ่งในที่นี้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

ฮอสเปอร์ (อ้างถึงในมาโนช เวชพันธ์, 2532, 15-16) นับเป็นขั้นแรกของการปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสามารถในการจำ โดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วย คำจำกัดความ ข้อเท็จจริง ทฤษฎี มาตรฐาน กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ไขปัญหา เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำและระลึก ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมอง เพราะฉะนั้นการจำจึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถทางสมองมากขึ้นตามลำดับ ส่วนความเข้าใจ (Comprehension) นั้น ฮอสเปอร์ ถือเป็นขั้นตอนต่อมา จากความรู้ เป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถของสมองและทักษะที่สูงขึ้น จนถึงระดับของการสื่อความหมาย โดยใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือสัญลักษณ์ ได้เกิดหลังจากที่ได้รับข่าวสารต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารที่ได้ยินมาโดยคำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนก็ได้

บรูซัย ศิริมหาสาคร (2550: 22-24) ได้อธิบายนิยามความรู้ของ ไฮดีโอะ ยามาซากิ (Hideo Yamazaki) ซึ่งได้อธิบายนิยามของความรู้ด้วยรูปแบบของปิรามิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความรู้มี 4 ประเภทและมีพัฒนาการจากต่ำไปสูง คือ ข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งแต่ละระดับมีความหมายแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องทั้ง 4 ระดับ ซึ่งเป็นฐานของกันและกัน ดังนี้

1. ข้อมูล (Data) คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้จากการสังเกต ยังไม่ผ่านกระบวนการ วิเคราะห์ ยังเป็นข้อมูลดิบ

2. สารสนเทศ (Information) คือ ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการการวิเคราะห์ แล้วนำมาใช้ประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3. ความรู้ (Knowledge) คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้

4. ภูมิปัญญา (Wisdom) คือ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการทำงาน บางท่านจึงเรียกภูมิปัญญาว่า ปัญญาปฏิบัติ

ชนาธิป อ่อนหวาน (2553) ได้กล่าวว่า ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การสะสม ประสบการณ์ ความทรงจำ ข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลได้เก็บไว้ในสมอง โดยการข้อมูลออกมาใช้ อธิบาย หรือให้ความสามารถในการแปลความหมาย ซึ่งสามารถวัดความรู้ความเข้าใจได้จากการระลึก

ความรู้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) คือ สิ่งที่สั่งสมจากการศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมถึงความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ รวมถึงความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์

สุวรรณี รุ่งจตุรงค์ (2558) ได้กล่าวว่า ความรู้และความเข้าใจว่า เป็นกระบวนการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสามารถแยกแยะในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและสามารถ อย่างชัดเจน

จากความหมายของความรู้ความเข้าใจ สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเป็นพฤติกรรมขั้นต้นของบุคคลเมื่อได้รับสารหนึ่งๆ โดยการฟัง มองเห็น อ่าน หรือเขียน แล้วเชื่อมโยงประมวลผลกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจ แล้วสามารถนำไปปรับใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลได้

2.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้

สุวรรณี รุ่งจตุรงค์ (2558) ได้กล่าวว่า บุคคลแต่ละบุคคลจะมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากน้อยไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจที่สำคัญ ซึ่งวอชิงตัน และคาลก์ ได้อธิบายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหรือระดับการเรียนของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกันกล่าวคือ พบว่ามี ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ อยู่ 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกเพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล

1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งอาจแตกต่างกันออกไป

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่นและสังคม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ครอบครัว หมายถึง การสะสมความรู้โดยตรงหรือทางอ้อมจากระเบียบวิธีปฏิบัติ กฎเกณฑ์และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นกรอบความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิก

2.2 กลุ่มและสมาคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใด ต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคมนั้น

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล

จากปัจจัยข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจของบุคคลแต่ละคนจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม

2.1.3 โครงสร้างของความรู้

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูม (รัฐพล ระดับเวทย์, 2560) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของคนในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ เป็น 6 ขั้นตอน โดยเรียงจากต่ำสุดไปยังสูงสุด ดังนี้

1. ความรู้-ความจำ (Knowledge) ความสามารถในการเก็บรักษาประสบการณ์ต่าง ๆ จากการรับรู้และระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ คาดคะเน ขยายความ หรือการกระทำอื่น ๆ

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถจะนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) ผู้เรียนสามารถคิด หรือแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานขึ้นใหม่ หรืออาจจะเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบ หรือ แนวคิดใหม่

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับก็ได้

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกวัดความรู้ในขั้นที่ 1 และ 2 ซึ่งก็คือ ขั้นความรู้และขั้นความเข้าใจ

จากโครงสร้างของทฤษฎีการเรียนรู้ของเบนจามิน บลูม เห็นได้ว่า ชั้นความรู้มีโครงสร้างโดยเริ่มจากชั้นที่ 1 ซึ่งก็คือ ชั้นความรู้-ความจำ เห็นได้ว่าถ้าไม่มีความจำก็ไม่มีความรู้ และก็จะไม่เข้าใจ จะเป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นสูงสุด

2.1.4 การวัดความรู้ความเข้าใจ

การวัดความรู้ความเข้าใจเครื่องมือที่นิยมนำมาใช้ คือ แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด (จำนง พรายแยมแห, 2535, น. 24-29) คือ

1. แบบอัตนัย หรือแบบความเรียง โดยให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 1-2 บรรทัดหรือเป็นข้อ ๆ ตามความเหมาะสม

2. แบบปรนัย แบ่งเป็น

2.1 แบบเติมคำ หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาคำ หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้อง แม่นยำ

2.2 แบบถูกผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้มาแล้ว ในการออกแบบทดสอบควรพิจารณาถึงข้อความจะต้องชัดเจน ถูก หรือผิดเพียงเรื่องเดียว

2.3 แบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริงเงื่อนไขตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้านขนานกัน เป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านดูข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้องจับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้งด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

2.4 แบบเลือกตอบ แบบทดสอบนี้เป็นที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ลักษณะของข้อสอบ ประกอบด้วย ส่วนของข้อคำถามและตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูกและตัวลวง โดยกำหนดจำนวนตัวเลือก 3, 4 หรือ 5 ตัวเลือก

ประสาธ เนิ่งเฉลิม (2556: 184-205) ได้กล่าวถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยที่สำคัญ โดยนิยมใช้แบบทดสอบ เพื่อนำมาวัดการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยหรือวัดความสามารถทางด้านสติปัญญาประกอบด้วยชุดของข้อคำถามที่ใช้วัดกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมเกี่ยวกับความสามารถทางสมอง หรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายใต้สถานการณ์ที่เป็นมาตรฐานและมีการให้คะแนนตามหลักเกณฑ์อย่างชัดเจน โดยแบบทดสอบแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. แบบเขียนตอบ (Essay Item) เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบต้องเขียนตอบอย่างอิสระภายใต้ประเด็นคำถาม โดยใช้ความสามารถของผู้สอบเองในการที่จะระลึกถึงความรู้ที่มีอยู่แล้วเรียบเรียงหรือจัดระเบียบความรู้ที่ได้ออกเป็นภาษาเขียน

2. แบบถูกผิด (True-False) คำถามชนิดนี้ถามถึงความจริงหลักการ กฎต่าง ๆ และการตีความ เช่น ให้เขียนเครื่องหมายลงในหน้าข้อที่ท่านเห็นว่าถูก (✓) หรือผิด (✗) ใช่หรือไม่ใช่ เป็นต้น โดยการวัดความจำ ความคิดและความเข้าใจ

3. แบบจับคู่ (Matching) ลักษณะของข้อสอบจะมี 2 คอลัมน์ คอลัมน์หนึ่งจะเป็นชุดของคำถาม อีกคอลัมน์หนึ่งจะเป็นชุดของคำตอบซึ่งผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงหนึ่งเดียวเพื่อให้สอดคล้องกับคำถาม

4. แบบเลือกตอบ (Multiple-Choice) ข้อสอบแบบนี้แต่ละข้อกระทง (Item) จะประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกของโจทย์ (Stem) อีกส่วนหนึ่งเป็นตัวเลือก (Alternative) มีตั้งแต่ 3, 4 จนถึง 5 ตัวเลือก แบบทดสอบแบบนี้จะวัดความสามารถของสมองได้ตั้งแต่ขั้นต่ำถึงขั้นสูง โดยคำตอบในตัวเลือกนั้นจะมีข้อถูกต้องอยู่เพียงข้อเดียว ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นตัวลวง (Distracters)

สรุปได้ว่า การวัดความรู้ความเข้าใจนั้นใช้เครื่องมือในการวัดด้วยแบบทดสอบซึ่งแบบทดสอบที่เป็นประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วไป แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบอัตนัยหรือความเรียง และแบบปรนัย ซึ่งแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ แบบเติมคำ แบบถูก-ผิด แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ

2.2 แนวคิดมูลค่ายุติธรรมทางการเงิน

2.2.1 การบัญชีมูลค่ายุติธรรม

ภายใต้มาตรฐานการบัญชีในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะนำแนวคิดมูลค่ายุติธรรมมาใช้มากขึ้น เห็นได้จากมาตรฐานบัญชีหลาย ๆ ฉบับ ได้กำหนดวิธีการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยเชื่อว่ามูลค่ายุติธรรมจะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) มากกว่าการใช้ราคาทุนเดิม (Historical Cost) ซึ่งเป็นการวัดมูลค่าในอดีต (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2553) และเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Representation Faithfulness) แต่จากความหลากหลายของลักษณะของรายการทางบัญชีและสถานการณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำงบการเงินทำให้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับต่าง ๆ มีความแตกต่างในด้านการกำหนดวิธีปฏิบัติของรายการทางบัญชีที่เกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม จึงมีการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อลดความซับซ้อนและกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชีให้มีมาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน โดยมุ่งเน้นการกำหนดเฉพาะวิธีมูลค่ายุติธรรมเท่านั้นซึ่งจะมีได้รวมถึงการกำหนดลักษณะรายการที่จะต้องแสดงหรือวัดด้วยมูลค่ายุติธรรม

ตามที่สภาวิชาชีพบัญชี ได้ออกกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557) ซึ่งได้จัดทำขึ้นตามฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (Conceptual Framework for Financial Reporting – Bound Volume 2013 Consolidated without Early Application) โดยยกเลิกแม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2557 เห็นได้ว่า “การบัญชี” เปลี่ยนไปใช้ “การรายงานทางการเงิน” เช่น มาตรฐานการบัญชี เปลี่ยนเป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และแม่บทการบัญชี เปลี่ยนเป็นแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2558) โดยกรอบแนวคิดนี้เพื่อลดความแตกต่างของงบการเงินในแต่ละประเทศ เนื่องจากในแต่ละประเทศ การให้ค่านิยามในงบการเงิน การรับรู้ การวัดมูลค่า ขอบเขต และการเปิดเผยข้อมูล แตกต่างกันไป โดยกรอบแนวคิดนี้ จะมุ่งเน้นที่งบการเงิน วัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบัน สภาวิชาชีพ ได้พัฒนาปรับปรุงกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2558) ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2558

การวัดมูลค่า (กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน สภาวิชาชีพบัญชี, 2558) หมายถึง กระบวนการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบแสดงฐานะทางการเงินและงบกำไรขาดทุนและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น การวัดมูลค่าจะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้เกณฑ์ในการวัดมูลค่า ซึ่งประกอบด้วย เกณฑ์ราคาทุนเดิม ราคาทุนปัจจุบัน มูลค่าที่จะได้รับ (จ่าย) และเกณฑ์มูลค่าปัจจุบัน กิจการต้องกำหนดเกณฑ์ในการวัดมูลค่าให้เหมาะสมกับรายการเพื่อให้จำนวนที่เป็นตัวเงินสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของรายการทางบัญชีที่แสดงอยู่ในงบการเงินให้มากที่สุด ซึ่งในกรอบแนวคิดนี้ได้นำการวัดมูลค่าด้วยวิธีมูลค่ายุติธรรม

2.2.2 พัฒนาการของการบัญชีมูลค่ายุติธรรม

การบัญชีมูลค่ายุติธรรม มีพัฒนาการตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการมูลค่ายุติธรรม

Date	Development	Comments
September 2005	Added to the active agenda	
15 September 2006	FASB issues SFAS 157 Fair Value Measurements	
30 November 2006	Discussion Paper Fair Value Measurements published (in two parts)	Comment deadline 2 April 2007, extended to 4 May 2007
28 May 2009	Exposure Draft ED/2009/5 Fair Value Measurement published	Comment deadline 28 September 2009
16 December 2009	IASB requests examples and case studies from emerging and transition economies	Deadline 31 January 2010
29 June 2010	Exposure Draft ED/2010/7 Measurement Uncertainty Analysis Disclosure for Fair Value Measurements published	Comment deadline 7 September 2010
28 July 2010	Questionnaire for financial statement users on Exposure Draft ED/2010/7	
19 August 2010	Staff Draft of IFRS on Fair Value Measurement published	
12 May 2011	IFRS 13 Fair Value Measurements published	Effective for annual periods beginning on or after 1 January 2013

หมายเหตุ. พัฒนาการมูลค่ายุติธรรม จาก <https://www.iasplus.com/en/projects/completed/other/fvm>

จากตารางที่ 2.1 เป็นการแสดงพัฒนาการของบัญชีมูลค่ายุติธรรม รายละเอียด
ดังนี้

เดือนกันยายน 2548 ได้มีการเพิ่มวาระการประชุมในเรื่องของการวัดมูลค่า
ยุติธรรม โดยก่อนหน้านี้เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ.2000 (พ.ศ.2543) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี
ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standards Board: FASB) ได้ออกแม่บทการบัญชี
ของสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 7 SFAC No.7 Using Cash Flow Information and Present Value in
Accounting Measurements ให้คำนิยามของมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ของสินทรัพย์และหนี้สิน
ไว้ว่า “จำนวนเงินที่สามารถซื้อหรือขายสินทรัพย์ในขณะนั้น หรือจำนวนเงินที่หนี้สิน สามารถได้รับ
ชำระหรือต้องชำระในขณะนั้น ในขณะที่ทั้งสองฝ่ายต่างมีความเต็มใจในการดำเนินการดังกล่าว ซึ่ง
ไม่ใช่การบังคับขายหรือเพื่อเลิกกิจการ” (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2553)

วันที่ 15 กันยายน 2549 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศ
สหรัฐอเมริกา (Financial Accounting Standards Board: FASB) ได้ออก Statement of Financial
Accounting Standards (SFAS) 157 การวัดมูลค่ายุติธรรมออกมาได้สำเร็จ โดยถือเป็นมาตรฐาน
การบัญชีมูลค่ายุติธรรมฉบับแรกของโลก (สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น, 2553) และมาตรฐานฉบับนี้ได้ถูกแก้ไข
ปรับปรุงอีกในภายหลัง โดยใช้ชื่อว่า Accounting Standards Codification 820 เพื่อพัฒนาการ
เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น (ศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2559) โดย
SFAS 157 การวัดมูลค่ายุติธรรม

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2549 การพิจารณา ในเรื่องของการวัดมูลค่ายุติธรรม
ระหว่าง IASB และ FASB โดยคำนิยามมูลค่ายุติธรรม คล้ายกันกับคำนิยามมูลค่ายุติธรรมของ FASB
เนื่องจากเป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือ Fair Value Measurement Project

วันที่ 28 พฤษภาคม 2552 ได้ประกาศเผยแพร่ร่างการวัดมูลค่าด้วยมูลค่า
ยุติธรรม โดยเปิดให้วิจารณ์ร่างสิ้นสุดในวันที่ 28 กันยายน 2552

วันที่ 29 มิถุนายน 2553 ได้ประกาศเผยแพร่ร่างมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูล
ด้วยวิธีมูลค่ายุติธรรม โดยเปิดให้วิจารณ์ร่างสิ้นสุดในวันที่ 7 กันยายน 2553

วันที่ 19 สิงหาคม 2553 ได้เผยแพร่ร่าง IFRS เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม
และวันที่ 12 พฤษภาคม 2554 ได้ออกมาตรฐานการรายงานทางการเงิน IFRS13 เรื่องการวัดมูลค่า
ยุติธรรม และมีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2556

ในประเทศไทย สภาวิชาชีพบัญชี ได้ออกมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม TFRS 13 โดยให้ถือปฏิบัติสำหรับรอบบัญชีในหรือหลัง 1
มกราคม 2558 เป็นต้นไป

2.3 สรุปสาระสำคัญ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (TFRS 13)

2.3.1 วัตถุประสงค์

ตามที่สภาวิชาชีพฯ ได้ออกมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อลดความซับซ้อนในการกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่ได้กล่าวในแต่ละมาตรฐานการบัญชีให้มีมาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน โดยเน้นการกำหนดเฉพาะวิธีมูลค่ายุติธรรมเท่านั้น
2. เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดทำงบการเงิน โดยใช้การปรับปรุงแนวทางการเปิดเผยข้อมูลการวัดมูลค่ายุติธรรมให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย
3. เพื่อให้มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศซึ่งมีการใช้แพร่หลายในยุโรป และมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา มีความสอดคล้องกันยิ่งขึ้น

2.3.2 ขอบเขต

มาตรฐานฉบับนี้ออกมา เพื่อลดความซับซ้อนในการกำหนดวิธีวัดที่มีอยู่ในแต่ละมาตรฐานการบัญชี โดยขอบเขตการบังคับใช้การกำหนดมูลค่ายุติธรรมกระจายอยู่ในแต่ละมาตรฐานและถือปฏิบัติตามหลักการที่เป็นแนวทางเดียวกันตาม IFRS 13 (แน่งน้อย เจริญทวีทรัพย์, 2559) ดังนี้

1. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ (TFRS 3)
2. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีหมุนเวียนถือไว้เพื่อขาย (TFRS 5)
3. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (IFRS 9)
4. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (TAS 16)
5. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 เรื่อง รายได้ (TAS 18)
6. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (TAS 19)
7. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 20 เรื่อง เงินอุดหนุนจากรัฐบาล (TAS 20)
8. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (TAS 38)
9. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (TAS 40)
10. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 เรื่อง เกษตรกรรม (TAS 41)
11. การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง โปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า (TFRIC 13)

ทั้งนี้ มาตรฐานฉบับนี้จะไม่รวมถึงรายการบางประเภท ซึ่งมาตรฐานการบัญชีอื่นกำหนดลักษณะการวัดมูลค่ายุติธรรมหรือการเปิดเผยข้อมูลไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว (สายนโยบายสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) คือ

รายการที่ไม่ต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมและการเปิดเผยข้อมูล ตาม IFRS 13 คือ

1. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 เรื่อง สินค้าคงเหลือ (TAS 2)
2. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (TAS 16)
3. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ (TAS 36)
4. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็น

เกณฑ์ (TFRS 2)

และรายการที่ไม่ต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตาม TFRS 13 คือ

1. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (TAS 19) สินทรัพย์ของโครงการที่มีการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม
2. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 26 เรื่อง การบัญชีและการรายงานโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน (TAS 26) เงินลงทุนในโครงการเกษียณอายุที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม
3. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ (TAS 36) สินทรัพย์ที่มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนการจำหน่าย

2.3.3 คำนิยามมูลค่ายุติธรรม

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ของสภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “มูลค่ายุติธรรมว่าเป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่มีการวัดมูลค่า (ราคาขายหรือโอนออก (Exit Price))”

การให้ความหมายของ ผู้ร่วมตลาด (Market Participant) หมายถึง ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) (ศิลปะพร ศรีจันทเพชร, 2559) สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินนั้น มีลักษณะทั้งหมด ดังนี้

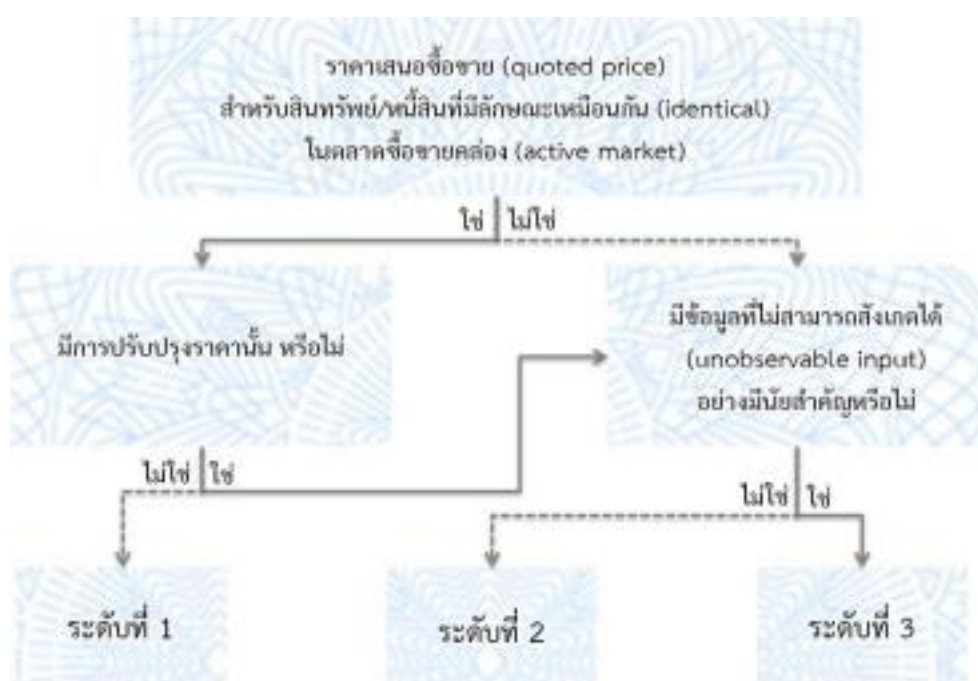
1. มีความอิสระจากกัน (Independent) คือ ไม่ใช่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตาม IAS 24 Related Party
2. มีความรอบรู้ (Knowledgeable) และเข้าใจอย่างสมเหตุสมผล
3. สามารถที่จะทำรายการธุรกิจสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น (Able to Enter into the Transaction)
4. เต็มใจที่จะเข้าทำรายการสินทรัพย์และหนี้สินนั้น (Willing to Enter into the Transaction) เช่น ไม่ได้เกิดจากการบังคับ เป็นต้น

เห็นได้ว่า คำนิยามของมูลค่ายุติธรรมจากคำนิยามข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ามูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่ได้รับจากขายสินทรัพย์หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สิน ระหว่างที่ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด และทั้งสองฝ่ายมีความอิสระ มีความรอบรู้ มีความสามารถ และมีความเต็มใจ ไม่ใช่การบังคับ

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรมของ สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ตลาดหลัก (Principle Market) ตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด (Most Advantageous Market)

2.3.4 ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Hierarchy)

การกำหนดลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ และหนี้สิน โดยให้ความสำคัญของข้อมูลที่จะป้อนเข้าสู่เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Inputs to Valuation Techniques) ทั้งนี้ได้จัดประเภทข้อมูลเป็น 2 ประเภท (สายนโยบายสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) ได้แก่ ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Observable Input) และข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Input) ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงการวิเคราะห์ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม โดย สายนโยบายสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556

เพื่อให้การวัดมูลค่ายุติธรรมมีความสม่ำเสมอและสามารถเปรียบเทียบกันได้ ยิ่งขึ้น IFRS13 จึงได้กำหนดมีการจัดลำดับข้อมูลที่นำมาใช้ประกอบการคำนวณมูลค่ายุติธรรมตามเทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ (ศิลาปะพร ศรีจันเพชร, 2559) ดังนี้

1. ระดับที่ 1 (Level 1) เป็นระดับที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ซึ่งราคาเสนอซื้อขาย (Quoted Price) ในตลาดซื้อขายคล่อง (Active Market) ของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกันที่สามารถเข้าถึงได้ ณ วันวัดมูลค่า เห็นได้ว่าข้อมูลระดับนี้ จะมีความน่าเชื่อถือที่สุดของมูลค่ายุติธรรม

2. ระดับที่ 2 (Level 2) ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (Observable Inputs) ซึ่งนอกเหนือจากราคาเสนอซื้อขายตามระดับ 1 หรือข้อมูลอื่นที่สังเกตได้จากตลาด ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยสามารถอ้างอิงราคาได้ ดังนี้

2.1 อ้างอิงราคาเสนอซื้อขายสินทรัพย์และหนี้สินที่คล้ายคลึงกันในตลาดที่มีสภาพคล่อง

2.2 อ้างอิงราคาจากสินทรัพย์และหนี้สินที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในตลาดที่ไม่ใช่ตลาดซื้อขายคล่อง ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นตลาดที่รายการธุรกิจสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินมีน้อย

2.3 ใช้ข้อมูลอื่นนอกเหนือจากราคาอ้างอิงได้ โดยใช้ข้อมูลที่สังเกตได้ตรงสำหรับสินทรัพย์และหนี้สิน

2.4 ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากตลาดอื่นจากข้อมูลระดับที่ 2 เห็นได้ว่ามีความแปรปรวนจากปัจจัยที่มีความเฉพาะของสินทรัพย์หรือหนี้สิน โดยปัจจัยเหล่านี้รวมไปถึงสภาพและที่ตั้งของสินทรัพย์และหนี้สิน

3. ระดับที่ 3 (Level 3) เป็นระดับที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) และพึงใช้เมื่อไม่สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตได้จากตลาด จึงรองรับกับสถานการณ์ที่มีกิจกรรมน้อย จึงจำเป็นต้องใช้สมมติของกิจการเกี่ยวกับข้อสมมติฐานที่มีผู้มีส่วนร่วมในตลาด อาจรวมไปถึงข้อมูลกิจการเอง

2.3.5 การวัดมูลค่ายุติธรรม

เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Valuation Techniques) ให้เลือกใช้เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และความเพียงพอของข้อมูล โดยเน้นอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตได้จากตลาด (Observable Inputs) เป็นหลัก และลดการอ้างอิงข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) ให้น้อยที่สุด ซึ่งเทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการใช้อย่างแพร่หลายสามารถแบ่งได้เป็น 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีราคาตลาด (Market Approach) วิธีนี้เป็นการคำนวณหามูลค่ายุติธรรมโดยอ้างอิงจากราคาและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเปรียบเทียบกับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เช่น วิธี Matrix pricing คำนวณมูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้ที่มีการซื้อขายในตลาดไม่สูงมากนัก โดยเปรียบเทียบกับผลตอบแทนจากอัตราผลตอบแทนตราสารหนี้อื่นที่มีการซื้อขายในตลาดคล่อง และปรับผลตอบแทนดังกล่าวด้วยมูลค่าความเสี่ยงที่เหมาะสม

2. วิธีราคาทุนเปลี่ยนแปลง (Cost Approach) วิธีนี้เป็นการคำนวณหามูลค่ายุติธรรมโดยใช้ราคาทุนเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ที่ต้องการวัด โดยสามารถคำนวณได้จากมูลค่าต้นทุนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อทดแทนสินทรัพย์ที่มีศักยภาพเทียบเท่ากับศักยภาพปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ประสงค์จะวัดมูลค่า มักใช้สำหรับสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Tangible Asset) สินค้าล้ำสมัย และสินค้าเทคโนโลยี เช่น วิธี Depreciation Replacement Cost เป็นต้น

3. วิธีรายได้ (Income Approach) วิธีนี้เป็นการคำนวณหามูลค่ายุติธรรมจากการคิดลดมูลค่ากระแสเงินหรือรายได้/ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตเป็นมูลค่าปัจจุบัน

2.3.6 การเปิดเผยข้อมูลการวัดมูลค่ายุติธรรม

IFRS 13 ได้กำหนดวิธีและรายละเอียดในการเปิดเผยข้อมูลการวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินวิธีการและข้อมูลที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม ตลอดจนผลกระทบต่องบการเงิน โดยจำแนกการเปิดเผยข้อมูลตามลักษณะการวัดมูลค่ายุติธรรมของรายการดังนี้

1. รายการ Recurring หมายถึง รายการที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรมทุกสิ้นงวด การบัญชีหรือรายการที่เกิดขึ้นประจำ

2. รายการ Non-recurring หมายถึง รายการที่สถาบันการเงินวัดด้วยมูลค่ายุติธรรมเนื่องจากมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นหรือรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นประจำ เช่น การควบรวมกิจการ เป็นต้น

สรุปกิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เป็นอย่างน้อยสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก

รายการที่ต้องเปิดเผย	Recurring			Non-recurring		
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
มูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นงวดการบัญชี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เหตุผลในการวัดมูลค่ายุติธรรม				✓	✓	✓
ระดับในลำดับการวัดมูลค่ายุติธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การโอนเปลี่ยนระหว่างระดับ	✓	✓	✓			
คำอธิบายเกี่ยวกับเทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม		✓	✓		✓	✓
การเปลี่ยนแปลงการใช้เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมและเหตุผล		✓	✓		✓	✓
ปริมาณข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Input)			✓			✓
การกระทบยอดต้นงวดและปลายงวด			✓			
กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงจากการวัดมูลค่าใหม่			✓			
ขั้นตอนและนโยบายในการวัดมูลค่ายุติธรรม			✓			✓
ผลกระทบความอ่อนไหวเชิงบรรยายต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Input)			✓			
ผลกระทบความอ่อนไหวเชิงปริมาณต่อการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Input)			✓			

ตารางที่ 2.2 การเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก (ต่อ)

รายการที่ต้องเปิดเผย	Recurring			Non-recurring		
	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3
เหตุผลสำหรับกรณีสถาบันการเงินใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินแตกต่างจากการใช้งานสินทรัพย์เพื่อได้รับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ดีที่สุดและสูงที่สุด (highest and best use)	✓	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ. จาก การเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก, โดยสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556.

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาผลงานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจและมูลค่ายุติธรรม มีดังนี้

จรี วิชิตธนบดี (2543) ได้ศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานการบัญชีระดับปานกลาง ส่วนมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่อง มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 “การรับรู้รายได้” พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงสุด ส่วนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 “การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา” และฉบับ “แม่บทการบัญชี” พบว่ามีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ส่วนมาตรฐานฉบับที่ออกมาใหม่ คือ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 “การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา” และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 “การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน” พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย

Khurana and Kim (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ของการวัดมูลค่าของราคาทุนกับมูลค่ายุติธรรม: ความชัดเจนจากธุรกิจการเงินการธนาคาร ได้พูดถึงความเหมาะสมและความน่าเชื่อถือในการใช้วิธีมูลค่ายุติธรรม โดยกล่าวไว้ว่า “การวัดมูลค่ายุติธรรมอาจจะสมเหตุสมผลหรือน่าเชื่อถือมากกว่าการวัดมูลค่าด้วยราคาทุนในช่วงภาวะเงินเฟ้อและในอัตราดอกเบี้ยที่ผันผวน”

กัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม และคณะ (2546) ศึกษาความเข้าใจและความพร้อมในการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชี เรื่องการบัญชีเกษตรกรรม โดยมีการสำรวจจาก ผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และนักวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในร่างมาตรฐานการบัญชีเรื่องการบัญชีเกษตรกรรม ในเรื่องขอบเขต คำศัพท์ และการรับรู้รายการของสินทรัพย์ชีวภาพและผลิตผลทางการเกษตร ส่วนด้านของความพร้อมในการปฏิบัติตาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรรับรู้และวัดมูลค่าสำหรับสินทรัพย์ชีวภาพ และผลิตผลทางการเกษตรด้วยมูลค่ายุติธรรม เพราะมูลค่ายุติธรรมนั้นสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และมีความน่าเชื่อถือ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าร่างมาตรฐานการบัญชีเกษตรกรรม

จะเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการวัดมูลค่าสินทรัพย์ชีวภาพและผลิตผลทางการเกษตรด้วยราคามูลค่ายุติธรรม ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมของราคาตลาดสินค้าเกษตรที่ซื้อขายคล่องรองรับสำหรับสินค้าเกษตรทุกประเภท

Herrmann, Saudagaran, Thomas (2006) ได้ศึกษาเรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Property, Plant and equipment: PPE) โดยได้หาความน่าเชื่อถือในการวัดมูลค่าสินทรัพย์ระหว่างวิธีราคาทุนเดิมและมูลค่ายุติธรรม ว่าวิธีใดในการวัดมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ วิธีใดน่าเชื่อถือที่สุด รวมไปถึงเรื่องของการวัดมูลค่าเมื่อด้อยค่า โดยภาพรวมของงานวิจัย สรุปได้ว่า คุณภาพของวัดด้วยมูลค่ายุติธรรมในเรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ว่า “มูลค่ายุติธรรมสะท้อนความเป็นจริงและสะท้อนความในการเรื่องของการตัดสินใจ ความน่าเชื่อถือ เมื่อเวลาผ่านไปมูลค่าที่ดินอาคารและอุปกรณ์ ที่บันทึกตามราคาทุนย่อมมีมูลค่าที่แตกต่างกันไป การใช้มูลค่ายุติธรรม ทำให้งบสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้นผ่านการใช้มูลค่ายุติธรรมในการวัด ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ การบัญชีมูลค่ายุติธรรมนั้นน่าจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากกว่าเดิมเมื่อเทียบกับราคาทุนเดิม”

กุลวดี ลิ้มอุสันโน (2547) ได้ศึกษาเรื่องวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายการการวัดมูลค่า และการรับรู้มูลค่าที่เปลี่ยนไปสำหรับสินทรัพย์ชีวภาพและผลิตผลทางการเกษตรของธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันในประเทศไทย และสอบถามความคิดเห็นของผู้จัดทำบัญชีของธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมัน ผู้สอบบัญชี และนักวิชาการ เกี่ยวกับความเหมาะสมและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) ฉบับที่ 41 การบัญชีสำหรับการเกษตร มาใช้ โดยใช้แบบสอบถามในเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผลการศึกษา ผู้จัดทำบัญชีของธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาใช้กับธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันในประเทศไทยมีความเหมาะสม ส่วนผู้สอบบัญชีและนักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นในเชิงไม่แน่ใจในประเด็นดังกล่าว และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นถึงความเหมาะสมจากการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาใช้กับธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันในประเทศไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพ ประสบการณ์ในการทำงานด้านบัญชี ธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันที่ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนสินทรัพย์ ณ วันสิ้นรอบบัญชีปี 44 และจำนวนพนักงานประจำทั้งหมดที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นแตกต่างกันถึงความเหมาะสมจากการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาใช้กับธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันในประเทศไทย ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุและระยะเวลาเปิดดำเนินกิจการธุรกิจส่วนปาล์มน้ำมันที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันถึงความเหมาะสมในประเด็นดังกล่าว

ธัชพร รัตนโมรา (2548) ได้ศึกษาเรื่องมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องภาษีเงินได้ที่จะบังคับใช้สำหรับรอบบัญชีที่เริ่มหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 50 เป็นต้นไป กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทำบัญชีซึ่ง ส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ แต่เห็นด้วยกับการนำมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้มาใช้ สาเหตุที่ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมเพราะยังไม่เคยศึกษามาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ และผู้ทำบัญชีมีเวลาน้อยที่จะศึกษาด้วยตนเอง ส่วนผู้ที่ศึกษาแล้วก็ยังไม่สามารถทำความเข้าใจได้เท่าที่ควร เนื่องจากภาษาที่ใช้ในมาตรฐานฉบับนี้เข้าใจยาก การจัดอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้น้อยมาก และยังพบว่าปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อความรู้และความคิดเห็นของนักบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้

ลภินี โกศลบุญ (2549) ได้ศึกษามูลค่ายุติธรรม จาก IAS 41: การบัญชีเกษตรกรรม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ผู้กำหนดมาตรฐานการบัญชีของไทย ผู้สอบบัญชี สถาบันการเงิน ภาคการศึกษา หน่วยงานกำกับดูแล บริษัทในธุรกิจเกษตร และกลุ่มที่ 2 กลุ่มของนักวิเคราะห์การเงิน บริษัทในธุรกิจเกษตร บริษัทจดทะเบียนฯ สำนักงานบัญชี ทั้งหมดจำนวน 120 ตัวอย่าง จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความกังวลในเรื่องของความน่าเชื่อถือของการวัดโดยวิธีมูลค่ายุติธรรมและมูลค่ายุติธรรมเพิ่มความยุ่งยากในการวัดค่าสินทรัพย์ทางการเกษตร โดยเฉพาะสินทรัพย์ทางการเกษตรที่มีอายุสั้นๆ ดังนั้น วิธีทวนน่าจะเหมาะสมกว่าในบางกรณี และจากผลการศึกษายังพบอีกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงถึงความกังวลในเรื่องของความน่าเชื่อถือของการวัดด้วยมูลค่ายุติธรรม แต่มีบางกลุ่มเห็นว่าหากใช้มูลค่ายุติธรรมน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินมากขึ้น โดยกลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ระบุประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการใช้วิธีมูลค่ายุติธรรมว่าสภาพแวดล้อมที่ต่างกันก็จะมีผลต่อระบบบัญชีที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาด้านการบัญชี การให้ความสำคัญและการพัฒนาของหน่วยงานทางวิชาชีพทางการบัญชี และระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ มีผลต่อความเห็นในการนำมาตราฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้

วิภาดา ตันติประภา (2550) ได้เขียนบทความเรื่อง “การใช้มูลค่ายุติธรรม” โดยกล่าวถึงปัจจุบันมาตรฐานการบัญชีไทยได้นำแนวคิดมูลค่ายุติธรรมมาใช้มากขึ้น โดยมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับเปิดโอกาสให้เลือกการวัดมูลค่าสินทรัพย์ ด้วยราคาทุนหรือมูลค่ายุติธรรม และบางมาตรฐานการบัญชีให้วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมเท่านั้น และมาตรฐานการบัญชีที่ใช้มูลค่ายุติธรรมแบบเต็มรูปแบบ ได้แก่ ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 57 เรื่อง เกษตรกรรม (IAS 41 เรื่อง เกษตรกรรม) ซึ่งได้กล่าวถึง การรับรู้รายการและวัดมูลค่าของสินทรัพย์ชีวภาพหรือผลิตผลทางการเกษตร และการกำหนดมูลค่ายุติธรรม

อภาศรี ตระกูลจันทาค (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน พบว่า ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้ ในระดับปานกลาง และยังพบอีกว่า เพศที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกื้อหนุนกับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชี พบว่า ตำแหน่งงาน โอกาสในการพัฒนาตนเอง และการเข้ารับการอบรม มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ประสาธน์ จงเจริญกุล (2551) ได้เขียนบทความเรื่อง “ประเด็นร้อนๆ กับ Fair Value Accounting” โดยกล่าวถึง การวัดมูลค่าหรือการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินปัจจุบันนี้มีแนวคิดในเรื่องของมูลค่ายุติธรรม มาตรฐานการบัญชีหลายๆ ฉบับได้กำหนดให้การวัดมูลค่าโดยใช้มูลค่ายุติธรรมหรือ Fair Value เป็นแนวทางหนึ่งในการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน รวมทั้งมีมาตรฐานการบัญชีบางฉบับให้ใช้วิธีวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมเท่านั้น รวมทั้งแม่บทการบัญชีของ IASB ได้ปรับลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินให้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นไปแนวทางของการวัดมูลค่ายุติธรรมแม้ว่าจะมีความยุ่งยากในการปฏิบัติก็ตาม

พวงเพ็ญ ชูรินทร์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการรับรู้และเปิดเผยรายการต่อมูลค่ายุติธรรมของส่วนของผู้ถือหุ้น โดยศึกษาความแตกต่างของกำไร (ขาดทุน) จากงบการเงินเฉพาะกิจการและงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หลังจากที่บังคับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27 เรื่องงบการเงินเฉพาะกิจ โดยการทดสอบก่อนและหลังมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27 ใช้ข้อมูลรายปี พ.ศ.2549-2550 ผลการศึกษา พบว่า ความแตกต่างของกำไร (ขาดทุน) ตามการบันทึกบัญชีด้วยราคาทุน มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

เจษฎาพร วุฒิประเสริฐ (2552) ได้ศึกษา เรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ปรับปรุง พ.ศ. 2550) ในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทำบัญชี ผลการศึกษา พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ร้อยละ 68 มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับนี้ ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2550) แต่มีความรู้พื้นฐานจากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ฉบับเดิม และพบว่าประเด็นที่ผู้ทำบัญชีตอบถูกเป็นคำถามที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากมาตรฐานฉบับเดิม ส่วนข้อคำถามที่เป็นการกำหนดแนวทางและคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในบางเรื่องที่มาตราฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กำหนดไว้ ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำจนถึงปานกลาง

Olson (2010) ได้ศึกษาเรื่องบัญชีมูลค่ายุติธรรมและการเปิดเผยข้อมูล โดยเปรียบเทียบการวัดมูลค่ายุติธรรมของทั้งสามระดับ ว่าระดับใดที่มีความน่าเชื่อถือในกรณีที่ไม่สามารถหาตลาดอ้างอิงได้ โดยศึกษาของงบการเงินของ 6 บริษัทแรกที่เริ่มใช้วิธีมูลค่ายุติธรรม ในการศึกษาทั้ง 3 ปีนี้ พบว่า ลำดับชั้นของมูลค่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่มีเปอร์เซ็นต์ที่สูงขึ้น โดยในระดับ 2 มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่า ระดับ 1 (ไม่สามารถอ้างอิงราคาตลาด) และสูงกว่าระดับ 3 (เป็นการสมมติของกิจการ) ในระดับ 2 จึงเป็นความสมดุลระหว่างระดับ 1 และ 3 พร้อมกับการเปิดเผยข้อมูล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ป้อนเข้าระดับ 2 นี้ จะแปรปรวนโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีความเฉพาะของสินทรัพย์ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ รวมถึงสภาพหรือทำเลที่ตั้งของสินทรัพย์ ขอบเขตข้อมูลป้อนเข้าเกี่ยวข้องกับรายการซึ่งสามารถเปรียบเทียบกันได้กับสินทรัพย์ และปริมาณและระดับของกิจกรรมในตลาดซึ่งข้อมูลป้อนเข้าสามารถสังเกตได้

บุญสนอง สว่างโรจน์ (2553) ศึกษาความรู้ความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมสำหรับมาตรฐานการบัญชีปรับปรุง 2552 ของผู้สอนวิชาชีพบัญชี ผลการศึกษาพบว่า ผู้สอนวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการบัญชีปรับปรุง 2552 อยู่ในระดับมาก และผู้สอนวิชาชีพบัญชีที่สอนวิชาบัญชีประเภทต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอนวิชาชีพบัญชี จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม หรือการสัมมนาเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีในปี 2553 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้

สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น (2553) ได้เขียนบทความเรื่อง “การวัดมูลค่ายุติธรรม” โดยกล่าวถึงการใช้มูลค่ายุติธรรมในการวัดมูลค่ารายการทางการบัญชีมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ปฏิบัติสำหรับการวัดมูลค่าของรายการที่เป็นรายการภายหลังการรับรู้ครั้งแรก เนื่องจากในการรับรู้รายการในครั้งแรกจะใช้ราคาทุนเดิมที่เป็นต้นทุนในการได้มาของรายการทางบัญชี แล้วจึงใช้มูลค่ายุติธรรมในการวัดมูลค่า

ของรายการ เพราะเมื่อระยะเวลาเปลี่ยนไป ราคาทุนเดิมของรายการย่อมไม่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของรายการนั้น

ธัญญาภรณ์ โพธิ์พัฒน์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ในระดับปานกลาง ในเรื่องวัตถุประสงค์, ความเข้าใจด้านขอบเขต, ผลประโยชน์ระยะสั้นสำหรับพนักงาน, ด้านผลประโยชน์หลังออกจากงานและด้านผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่มีความเข้าใจในอยู่ในระดับน้อย คือ เรื่องด้านผลประโยชน์ระยะยาว

พิมพ์ภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์ (2555) ได้เขียนบทความเรื่อง “ประเด็นสำคัญระหว่างมาตรฐานการบัญชี TFRS กับ NPAEs โดยกล่าวถึง มาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standard: TFRS) เริ่มมาจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ซึ่งได้ออกมาทดแทนหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles หรือ GAAP) และ IFRS เป็นมาตรฐานที่ออกมาใหม่และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก โดยหลักการคือ สร้างความเที่ยงตรงของการทำบัญชีให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่องบการเงิน จึงต้องแยก TFRS เป็น 2 ชุดตามกลุ่มกิจการ คือ กลุ่มกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) และกลุ่มกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) โดยสาเหตุที่ต้องแยก ก็คือ มีความยุ่งยากซับซ้อนจากการใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเป็นหลักในการทำรายงานทางการเงินเป็นภาวะและต้นทุนในการวิเคราะห์และตีราคาสินทรัพย์ใหม่และ NPAEs มีความแตกต่างจาก PAEs ในเรื่องจำนวนผู้มีส่วนได้เสีย แหล่งระดมทุน และความซับซ้อนของธุรกรรม และได้กล่าวถึง TFRS for PAEs และ TFRS for NPAEs ว่ากิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ทุกฉบับ จะแตกต่างกับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) สามารถเลือกปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่หรือฉบับเล็กก็ได้

ทัศนีย์ นันตะภาพ (2556) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบริการรับทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ คิดเป็นร้อยละ 59.76 และไม่มีความรู้ความเข้าใจคิดเป็นร้อยละ 40.24 และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ค่าเสื่อมราคา การตัดรายการและการเปิดเผยข้อมูลอยู่ในระดับมากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการวัดมูลค่าอยู่ในระดับน้อยและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดมูลค่าภายหลังรัฐรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการฉบับนี้ในระดับน้อย

มัทนชัย สุทธิพันธ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้ ในระดับสูง ส่วนปัจจัยพื้นฐาน คือ เพศ ระดับการศึกษา ผลคะแนนเฉลี่ย ประสบการณ์การทำงาน และการเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ พบว่าปัจจัยด้าน

ระดับการศึกษา ผลคะแนนเฉลี่ยและการเรียนเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบอีกว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญมากต่อความรู้ความเข้าใจของนักศึกษา ได้แก่ การขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาเพิ่มเติม หลักสูตรไม่ได้กำหนดให้เรียนมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ การขาดการจัดอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้ให้นักศึกษาบัญชี

ดวงพร จันทร์เสงี่ยม และศิลปพร ศรีจันทเพชร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลตามลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมของกิจการที่มีผลการดำเนินงานแตกต่างกันต่อวิจารณ์ญาณของนักลงทุนทั่วไป โดยเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ผลการดำเนินงานของกิจการที่แสดงในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จและลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม ผลการทดลอง พบว่า นักลงทุนจะเชื่อถือผลขาดทุน และจะพิจารณาความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในผลขาดทุน จากการวัดมูลค่ายุติธรรมระดับที่ 1 มากกว่าระดับที่ 3 และไม่พบหลักฐานที่ระบุว่านักลงทุนทั่วไปสามารถประเมินความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่แตกต่างกันของรายการขาดทุนจากการวัดมูลค่ายุติธรรมในระดับที่ 1 และ 3 ในกรณีที่แสดงผลการดำเนินงานที่เป็นกำไรเบ็ดเสร็จรวมน้อยลง และยังพบว่า ในกรณีมีผลการดำเนินงานแสดงผลขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม จะมีระยะห่างของความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในมูลค่ายุติธรรมระดับ 1 กับระดับ 3 มากกว่าในกรณีที่แสดงผลการดำเนินงานที่เป็นกำไรเบ็ดเสร็จรวมน้อยลง

สุวรรณีย์ รุ่งจตุรงค์ (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ทำบัญชีในกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ผลการศึกษา พบว่า ด้านการเป็นสมาชิกเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีและด้านธุรกิจ มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานฉบับนี้ อันเนื่องมาจากกว่าผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสิ่งพิมพ์หรือวารสาร ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องของมาตรฐานการบัญชีอยู่เป็นประจำ และในส่วนปัจจัยพื้นฐานของผู้ทำบัญชี ในด้านระดับการศึกษาและการอบรมความรู้เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพด้านวิชาการ ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ เนื่องผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านบัญชีมายาวนาน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินเป็นอย่างดี ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

ศิลปพร ศรีจันทเพชร (2559) ได้เขียนบทความ เรื่อง “ผู้สอบบัญชีกับการตรวจสอบมูลค่ายุติธรรม” โดยกล่าวถึง ปัจจุบันการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน และเปิดเผยข้อมูลได้นำแนวคิดเรื่องมูลค่ายุติธรรมมาใช้กันมากขึ้น เนื่องจากการวัดมูลค่ายุติธรรมเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมได้ดีกว่าราคาทุน โดยให้คำนิยามไว้ว่า มูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่ได้รับจากการขายสินทรัพย์หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่มีการวัดมูลค่า” และกล่าวถึง พัฒนาการของการบัญชีมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเริ่มมาจากคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินของสหรัฐอเมริกา (FASB) เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม เทคนิคการประเมินมูลค่ายุติธรรม

2.5 สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและมูลค่า
ยุติธรรม ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้จึงตั้งสมมติฐาน คือ

H1: เพศของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน
การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

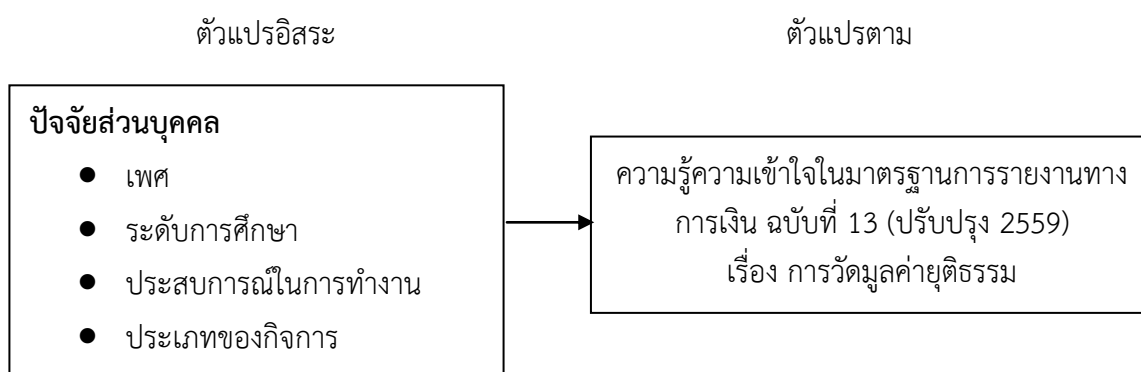
H2: ระดับการศึกษาของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความรู้ความเข้าใจ
ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

H3: ประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความรู้ความเข้าใจ
ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

H4: ประเภทของกิจการของผู้ทำบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความรู้ความเข้าใจ
ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยข้างต้น จึงได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดมีตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา
ประสบการณ์ในการทำงาน และประเภทของกิจการ ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน
การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีไทยต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ทำบัญชีทุกกลุ่มธุรกิจ ซึ่งอยู่ในรูปแบบบริษัทจำกัด (มหาชน) ตามรายชื่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2556 จำนวน 628 ราย สาเหตุที่เลือกกลุ่มผู้ทำบัญชี เนื่องจากกลุ่มนี้ต้องเป็นผู้จัดทำบัญชีเพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานและแสดงฐานะทางการเงิน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องใช้มาตรฐานการบัญชีโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งผู้ทำบัญชีเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฉบับนี้ไปใช้โดยตรง ดังนั้น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชี ซึ่งมีอยู่ 628 ราย

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชี โดยส่งแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 250 ชุด มีแบบสอบถามที่ตอบกลับมา จำนวน 206 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 82.40

3. การสุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้มาจาก 2 แหล่ง ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามจากผู้ทำบัญชีเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมความรู้

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว เช่น หนังสือ วารสาร บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีแหล่งที่มาจากที่ต่าง ๆ อาทิเช่น การค้นคว้าข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และหอสมุด เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ตลอดจนงานวิจัยและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากการศึกษา มาใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่ต้องการศึกษา
3. นำแบบสอบถามในการวิจัย ไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดที่ต้องการศึกษา
4. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.5-1.0 ดังนั้น ถือว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ประสพชัย พสุนนท์, 2558)
5. นำแบบสอบถามที่มีการแก้ไขจากการตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงแล้ว มาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ได้นำไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ และทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ใช้วิธีการหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัยเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้นั้น ควรจะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.70 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) จึงนำเอาแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3.3.2 เนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเนื้อหาแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ทำบัญชี คำถาม 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานบัญชี และประเภทกิจการ โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ประกอบด้วยคำถาม 28 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบจากคำตอบแบบ 2 ตัวเลือก (ใช่ หรือ ไม่ใช่) โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากคำตอบที่มีให้เลือก 2 คำตอบ (Check Lists) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบไม่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นการวัดระดับปัญหาโดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากระดับคำตอบ 5 ระดับ (Check Lists) กำหนดคะแนนแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

3.4 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผลจากการทดสอบความความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามทั้ง 4 ส่วน โดยการใช้การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่า ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่า IOC เท่ากับ 0.93 ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มีค่า IOC เท่ากับ 0.99 ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มีค่า IOC เท่ากับ 0.93 และส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม เป็นคำถามปลายเปิด มีค่า IOC เท่ากับ 1 จะเห็นว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามทั้ง 4 ส่วนในแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.5-1.0 ดังนั้น ถือว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout)

กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ และทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ซึ่งพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งหมดเท่ากับ 0.799

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำไปเข้ารหัสข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสเรียบร้อยแล้วป้อนลงสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Sciences)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่

2.1.1 ความถี่และค่าร้อยละ เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ด้านความรู้ความเข้าใจ จะนำคะแนนที่ได้จากการตรวจคำตอบของแบบสอบถาม ไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (มีทนชัย สุทธิพันธ์และคณะ, 2557) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การหาช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{28 - 0}{5} \\ &= 5.6 \end{aligned}$$

จากช่วงชั้นดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับความรู้ความเข้าใจได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 5.6	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 5.61 – 11.21	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 11.22 – 16.82	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 16.83 – 22.43	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจมาก
ค่าเฉลี่ย 22.44 – 28.00	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

ส่วนแบบสอบถามส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นของระดับปัญหาและอุปสรรค นำไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย จะนำคะแนนที่ได้จากการตรวจคำตอบของแบบสอบถามไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (มีทนชัย สุทธิพันธ์และคณะ, 2557) เพื่อจัดระดับความความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การหาช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถกำหนดระดับความคิดเห็นของระดับปัญหาและอุปสรรค ตามช่วงของค่าเฉลี่ยได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21 – 5.00	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 สถิติเชิงอนุมาน หรือสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วสรุปผลไปยังกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อทดสอบสมมติฐานถึงลักษณะของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient) (r) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ความเข้าใจในร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์นี้จะมีความอยู่ระหว่าง -1.0 ถึง +1.0 ซึ่งหากมีค่าใกล้ -1.0 นั้นหมายความว่าตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมากในเชิงตรงกันข้าม หากมีค่าใกล้ +1.0 นั้นหมายความว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันโดยตรงอย่างมาก และหากมีค่าเป็น 0 นั้นหมายความว่า ตัวแปรทั้งสองตัวไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันหรือไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

2.2.2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์ หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ โดยเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการได้ ดังนี้

$$\text{สมการ : } Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \text{error}$$

โดยที่

Y = ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

$$X_1 = \text{เพศ}$$

$$X_2 = \text{อายุ}$$

$$X_3 = \text{ระดับการศึกษา}$$

X_4 = ประสบการณ์การทำงาน

X_5 = ประเภทกิจการ

Error = ความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการส่งแบบสอบถาม จำนวน 206 ชุด โดยการวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม โดยผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อหาความถี่ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม รวมทั้งสรุปสมมติฐานการวิจัยในรูปของตารางประกอบ การบรรยาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

4.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

4.5 สรุปสมมติฐาน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ทำบัญชี จำนวน 206 คน จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประเภทกิจการ โดยพบข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการแจกแจงความถี่และจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 206)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	44	21.4
หญิง	162	78.6
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	5	2.4
26-30 ปี	33	16.0
31-35 ปี	31	15.0
36-40 ปี	37	18.0
40 ปีขึ้นไป	100	48.5
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	131	63.6
ปริญญาโท	75	36.4
ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่มีประสบการณ์	1	0.5
1- 3 ปี	21	10.7
4- 6 ปี	44	21.4
7- 9 ปี	29	14.1
10 ปีขึ้นไป	111	53.9
ประเภทของกิจการ		
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	4	1.9
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	13	6.3
ธุรกิจโรงแรม	19	9.2
ธุรกิจซื้อ -ขาย สินค้า	63	30.6
ธุรกิจอุตสาหกรรม	46	22.3
ธุรกิจบริการ	26	12.6
อื่นๆ	35	17.1

ผลการวิเคราะห์ พบว่า จากการตอบแบบสอบถามของผู้ทำบัญชี จำนวน 206 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.6 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 21.4

อายุ พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา คือ อายุ 36 - 40 ปี, 26-30 ปี, 31-35 ปี และน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.0, 16.0, 15.0 และ 2.4 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ทำบัญชี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.6 และระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 36.4

ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา คือ ประสบการณ์การทำงาน 4 - 6 ปี, ประสบการณ์การทำงาน 7- 9 ปี, ประสบการณ์การทำงาน 1- 3 ปี และไม่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 21.4, 14.1, 10.7 และ 0.5 ตามลำดับ

ประเภทของกิจการ พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ทำงานในธุรกิจซื้อ-ขายสินค้า คิดเป็นร้อยละ 30.6 รองลงมาคือ ธุรกิจอุตสาหกรรมและธุรกิจอื่น คิดเป็นร้อยละ 22.3 และ 17.1 ตามลำดับ

4.2 ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละคะแนนรวม (ตอบถูก) ของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม จำนวน 206 คน พบข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละคะแนนรวม (ตอบถูก) ของความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม (n =206)

รวมคะแนนที่ตอบถูก	จำนวนคน	ร้อยละ	ระดับความรู้ความเข้าใจ
11	3	1.5	น้อยที่สุด
12	6	2.9	น้อย
13	4	1.9	ปานกลาง
14	7	3.4	ปานกลาง
15	13	6.3	ปานกลาง
16	10	4.9	ปานกลาง
17	103	50	ปานกลาง
18	26	12.6	มาก
19	12	5.8	มาก
20	7	3.4	มาก
21	8	3.9	มาก
22	1	0.5	มาก
23	2	1	มากที่สุด
24	4	1.9	มากที่สุด
รวม	206	100	

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนที่ตอบถูกจากแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจ ต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม จำนวน 206 คน เมื่อมีการจัดกลุ่มระดับความรู้ความเข้าใจสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 รองลงมาคือ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 ,ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 เท่ากับผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย, ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

เมื่อแสดงผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม จำนวน 206 คน จำแนกตามแบบสอบถามทั้งหมด 28 ข้อ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบข้อมูลดังตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) การวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความรู้ความเข้าใจ
1. ในประเทศไทยมีมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	0.93	.252	มาก
2. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ให้นำมาถือปฏิบัติสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป และอนุญาตให้นำมาถือปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้	0.17	.381	น้อย
3. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความซับซ้อน และกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชีให้มีมาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน	0.88	.327	มาก
4. งบการเงินสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้นผ่านการใช้มูลค่ายุติธรรมในการวัดมูลค่า	0.90	.303	มาก
5. การวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน ในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการใช้ราคาทุนเดิม (Historical Cost) มาเป็นมูลค่ายุติธรรมเพราะมูลค่ายุติธรรมจะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากกว่า	0.87	.338	มาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) การวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
6. มูลค่ายุติธรรม หมายความว่าถึง ราคาที่จะได้รับจาก การขายสินทรัพย์ หรือจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการ ที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่ วัดมูลค่า	0.88	.327	มาก
7. มูลค่ายุติธรรมควรเป็น Entry Price หรือ Transaction Price	0.24	.430	น้อย
8. ลักษณะสินทรัพย์หรือหนี้สินที่นำมาใช้วัดมูลค่า: อ้างอิงตามลักษณะสินทรัพย์และหนี้สินที่ผู้ร่วม ตลาดพึงพิจารณาในการวัดมูลค่ายุติธรรม เช่น ลักษณะทำเลที่ตั้งของสินทรัพย์ และข้อจำกัดใน การขายหรือใช้สินทรัพย์ เป็นต้น	0.86	.344	มาก
9. ลักษณะธุรกรรม : การวัดมูลค่ายุติธรรม มีข้อ สมมติว่ารายการที่จะขายสินทรัพย์หรือโอนหนี้สิน เกิดขึ้นในตลาดหลักสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินหรือ ตลาดที่คล้ายคลึงกันสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน	0.10	.303	น้อย
10. ราคาในตลาดหลัก (ตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมสำหรับสินทรัพย์หรือ หนี้สินต้องปรับปรุงด้วยต้นทุนการทำรายการ	0.86	.333	มาก
11. ลักษณะผู้ร่วมตลาด (Market Participant) อ้างอิง ราคาจากสมมติฐานที่ผู้เล่นในตลาดพึงพิจารณาใช้ เพื่อให้ได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจสูงสุด	0.19	.349	น้อย
12. เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Valuation Techniques) ให้เลือกใช้เทคนิคการวัดมูลค่า ยุติธรรมตามความเหมาะสมของสถานการณ์ และ ความเพียงพอของข้อมูล โดยเน้นอ้างอิงข้อมูลที่ไม่ สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) เป็นหลักและอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่ง สามารถสังเกตได้จากตลาด (Relevant Observable Inputs) ให้น้อยที่สุด	0.19	.397	น้อย

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) การวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
3. เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการใช้อย่างแพร่หลายสามารถแบ่งได้เป็น 3 วิธี ดังนี้ 1. วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (Market Approach) 2. วิธีต้นทุน (Cost Approach) 3. วิธีรายได้ วิธีรายได้ (Income Approach)	0.88	.327	มาก
14. ในบางกรณีเทคนิคการวัดมูลค่าเพียงวิธีเดียวจะมีความเหมาะสมและในกรณีอื่นๆ การใช้เทคนิคการวัดมูลค่าหลายวิธีจะมีความเหมาะสมโดยต้องพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลของช่วงราคาที่ระบุโดยผลลัพธ์เหล่านั้นการวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นราคาใดราคาหนึ่งในระหว่างช่วงราคาซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์นั้น	0.89	.316	มาก
15. เทคนิคการวัดมูลค่าเพียงวิธีเดียวจะมีความเหมาะสมมากที่สุดและถูกต้องมากที่สุด	0.26	.438	น้อย
16. วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (Market Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรม โดยอ้างอิงจากราคาหรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะแตกต่างกันในตลาด	0.12	.327	น้อย
17. วิธีต้นทุน (Cost Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรมที่มักใช้สำหรับสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Tangible Asset) โดยสามารถคำนวณได้จากมูลค่าต้นทุนที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้เพื่อทดแทนสินทรัพย์ที่มีศักยภาพเทียบเท่ากับศักยภาพปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ประสงค์จะวัดมูลค่า เช่น วิธี Depreciation replacement cost เป็นต้น	0.90	.303	มาก
18. วิธีรายได้ (Income Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรม จากการคิดลดมูลค่ากระแสเงินหรือ รายได้/ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต เป็นมูลค่าปัจจุบัน Depreciation Replacement Cost เป็นต้น	0.90	.303	มาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) การวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
19. ข้อมูลที่ใช้ในเทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Inputs to Valuation Techniques) จัดประเภทข้อมูลเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ จากตลาด ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด และ ข้อมูลที่ให้ประโยชน์สูงสุดจากตลาด	0.15	.358	น้อย
20. เทคนิคการประเมินมูลค่าที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่า ยุติธรรมต้องใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้มากที่สุด และใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด	0.17	.381	น้อย
21. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Hierarchy) แบ่งเป็น 3 ลำดับตามประเภทข้อมูล ที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม	0.93	.260	มาก
22. ระดับที่ 1 (Level1) ราคาเสนอซื้อขาย (Quoted Price) ในตลาดซื้อขายคล่อง (Active Market) ของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกัน (Identical Assets or Liabilities) ที่สามารถ เข้าถึงได้ ณ วันวัดมูลค่า	0.92	.268	มาก
23. ระดับที่ 2 (Level 2) ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (Observable Inputs) ราคาเสนอซื้อขายของ สินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเหมือนกันแต่อยู่ใน ตลาดที่ไม่ใช่ตลาดซื้อขายคล่อง หรือข้อมูลอื่นที่ สังเกตได้จากตลาด	0.93	.260	มาก
24. ระดับที่ 3 (Level 3) ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ จากตลาด (Unobservable Inputs) ซึ่งควรใช้ ข้อมูลดังกล่าวให้น้อยที่สุด และพึงใช้เมื่อไม่สามารถ หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตจากตลาด	0.93	.260	มาก
25. การเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง (ข้อมูล ระดับที่ 1) ถือเป็นมูลค่ายุติธรรมที่พร้อมด้วย หลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด	0.93	.260	มาก
26. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ลำดับความสำคัญ สูงสุดกับราคาที่สังเกตได้จากตลาด (ข้อมูลระดับที่ 2)	0.12	.327	น้อย

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) การวัดมูลค่ายุติธรรม รายข้อ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
27. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ความสำคัญต่ำสุดกับ ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (ข้อมูลระดับ ที่ 3)	0.89	.310	มาก
28. ราคาที่เสนอซื้อขายในระดับที่ 2 เป็นข้อมูลอ้างอิง ที่ดีที่สุด	0.20	.400	น้อย
รวม	0.61	.328	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 0.61$, S.D.=.328) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม อยู่ในระดับมาก เช่น ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Hierarchy) แบ่งเป็น 3 ลำดับตามประเภทข้อมูลที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม , ระดับที่ 1 (Level 1) ราคาเสนอซื้อขาย (Quoted Price) ในตลาดซื้อขายคล่อง (Active Market) ของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกัน (Identical Assets or Liabilities) ที่สามารถเข้าถึงได้ ณ วันวัดมูลค่า, ระดับที่ 2 (Level 2) ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (Observable Inputs) ราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเหมือนกันแต่อยู่ในตลาดที่ไม่ใช่ตลาดซื้อขายคล่อง หรือข้อมูลอื่นที่สังเกตได้จากตลาด และระดับที่ 3 (Level 3) ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) ซึ่งควรใช้ข้อมูลดังกล่าวให้น้อยที่สุด และพึงใช้เมื่อไม่สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตได้จากตลาด

4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรค ที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยใช้สถิติคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับปัญหาและอุปสรรค
1. ท่านคิดว่ามาตรฐานฉบับนี้ มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ	3.39	.681	ปานกลาง
2. การรับรู้และวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมเป็นเรื่องยาก	3.42	.740	มาก
3. ในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างข้อสมมติที่ต้องสะท้อนความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดในตลาดที่จะใช้สินทรัพย์ในทางที่จะให้ประโยชน์สูงสุดและในทางที่ดีที่สุด การวัดมูลค่ายุติธรรมจึงอาจก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการวัดมูลค่ายุติธรรม	3.44	.748	มาก
4. บางสถานการณ์ ราคายุติธรรมมีการผันผวนในระยะเวลาสั้น อาจทำให้ไม่แสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริง	3.46	.830	มาก
5. วิธีที่ใช้ในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานและการมีอยู่ของข้อมูล และการที่ข้อมูลขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแต่ละบุคคลอาจมีผลต่อการเลือกใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสม	3.44	.761	มาก
6. ยากในการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของข้อสมมติฐานการประเมินมูลค่ายุติธรรม	3.47	.769	มาก
7. ข้อผิดพลาดในการวัดมูลค่ายุติธรรมจะทำให้ข้อมูลบัญชีเสียความน่าเชื่อถือ	3.43	.740	มาก
8. ความพร้อมของตลาดซื้อขายคล่องในประเทศไทย	3.48	.696	มาก

ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับปัญหา และอุปสรรค
9. เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมมีหลายวิธี วิธีใดจึง จะเหมาะสมที่สุด	3.40	.703	ปานกลาง
10. ลำดับการวัดมูลค่ายุติธรรมมีการจัดลำดับที่ยาก หรือซับซ้อน	3.33	.745	ปานกลาง
รวม	3.42	.741	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรมในประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .741 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ทำบัญชีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในเรื่องของ ความพร้อมของตลาดซื้อขายคล่องในประเทศไทย ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .696) รองลงมา คือ ความยากในการตรวจสอบความสมเหตุสมผลของข้อสมมติฐานการประเมินมูลค่ายุติธรรม ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .769) รองลงมา คือ บางสถานการณ์ ราคายุติธรรมมีการผันผวนในระยะเวลาสั้น อาจทำให้ไม่แสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .830)

4.4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ในการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีกับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประเภทกิจการ โดยผู้วิจัยตัดตัวแปรอายุเนื่องจากซ้ำซ้อนกับประสบการณ์โดยกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

Y = ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

X_1 = เพศ

X_2 = ระดับการศึกษา

X_3 = ประสบการณ์การทำงาน

X_4 = ประเภทกิจการ

ผู้วิจัยจัดข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามใหม่โดยวิธีตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จัดข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามวิธีตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ	การวัดค่า
เพศ			X_1
ชาย	44	21.4	0 = ชาย
หญิง	162	78.6	1 = หญิง
ระดับการศึกษา			X_2
ปริญญาตรี	131	63.6	0 = ปริญญาตรี
ปริญญาโท	75	36.4	1 = ปริญญาโท
ประสบการณ์การทำงาน			X_3
ต่ำกว่า 10 ปี	95	46.1	0 = ปริญญาตรี
10 ปีขึ้นไป	111	53.9	1 = ปริญญาโท
ประเภทของกิจการ			X_4
สินค้า	123	59.7	0 = สินค้า
บริการ	83	40.3	1 = บริการ

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร พบว่าตัวแปรอิสระเองก็มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่า Tolerance ในการทดสอบค่าถ้าค่า VIF มีค่าตั้งแต่ 10 ขึ้นไป และค่า Tolerance เข้าใกล้ 0 (อุทัยวรรณ สายพัฒนา และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2547) แสดงว่าเกิดปัญหา Multicollinearity จากการทดสอบ พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรมีค่าระหว่าง 1.021 - 1.041 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 และเมื่อพิจารณาค่า Tolerance ของตัวแปรพบว่ามีค่าระหว่าง 0.960- 0.980 ซึ่งไม่เข้าใกล้ 0 จึงทำให้สรุปว่าตัวแปรทุกตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน

ตารางที่ 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X ₁	1	.147*	-.064	.007	-.058
X ₂		1	.073	.098	.133
X ₃			1	-.094	.126
X ₄				1	-.040
Y					1
VIF	1.028	1.041	1.022	1.021	
Tolerance	.972	.960	.979	.980	

* ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.7 เมื่อตัวแปรทุกตัวมีอิสระต่อกัน จึงทำให้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาใช้วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณได้ โดยวิธี ENTER เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไปได้ โดยมีสมการ ดังนี้

$$\text{สมการ : } Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \text{error}$$

ตาราง 4.7 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ตัวแปร	B	Beta	T	sig
(ค่าคงที่)	.600		57.834	.000
X ₁	-.014	-.071	-1.017	.310
X ₂	.023	.140	1.990	.048*
X ₃	.017	.107	1.527	.128
X ₄	-.007	-.043	-.618	.537
R square		0.038		
Adj. R square		0.019		
F-value		1.986		

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ จากตารางที่ 4.7 ซึ่งแสดงการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีต่อความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยมีตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ (X₁) ระดับการศึกษา (X₂) ประสบการณ์

(X_3) และประเภทกิจการ (X_4) ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระ: ระดับการศึกษา (X_2) ที่นำมาวิเคราะห์ ในสมการจำนวน 1 ตัว มีผลต่อความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยมีค่า Adj. R square เท่ากับ 0.019 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ในสมการที่ 2 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความรู้ความเข้าใจได้

โดยพบว่า ระดับการศึกษา (X_2) ($B=0.023$) ของผู้ทำบัญชี ส่งผลเชิงบวกต่อความรู้ ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่า ยุติธรรม

4.5 สรุปสมมติฐานงานวิจัย

จากการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ตามสมมติฐาน 4 ข้อ สามารถสรุปผลการศึกษาดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานการศึกษา	ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม		
	มีความสัมพันธ์	ทิศทาง	ผลลัพธ์
H1: เพศของผู้ทำบัญชี	✓	+	ปฏิเสธ
H2: ระดับการศึกษาของผู้ทำบัญชี	✓	+	ยอมรับ
H3: ประสบการณ์ของผู้ทำบัญชี	✓	+	ปฏิเสธ
H4: ประเภทของกิจการของผู้ทำ บัญชี	✓	+	ปฏิเสธ

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีต่อความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัด มูลค่ายุติธรรม พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงาน ทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนเพศ ประสบการณ์ และประเภทกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ จึง ปฏิเสธ สมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง ความรู้ความเข้าใจที่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากผู้ทำบัญชี จำนวน 206 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดให้ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี จำนวน 5 ตัวแปร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และประเภทกิจการ และความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม เป็นตัวแปรตาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีและความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชีมีผลต่อความรู้ความเข้าใจใน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม โดยหัวข้อที่นำเสนอในบทนี้ ประกอบด้วย

- 5.1 สรุป และอภิปรายผลการศึกษา
- 5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา
- 5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา
- 5.4 ข้อเสนอแนะการศึกษางานวิจัยในอนาคต

5.1 สรุป และอภิปรายผลการศึกษา

สำหรับการสรุป และการอภิปรายผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาที่เกิดขึ้น รวมถึงเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ได้ดังนี้

1. ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุรี วิชิตธนบดี (2543) ได้ศึกษาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีระดับปานกลาง ส่วนมาตรฐานฉบับที่ออกมาใหม่ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย คือ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 “การปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา” และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 “การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน” สอดคล้องกับกัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม และคณะ (2546) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจและความพร้อมในการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชี เรื่องการบัญชีเกษตรกรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่

ยังไม่เข้าใจในร่างมาตรฐานการบัญชีเรื่องการบัญชีเกษตรกรรม สอดคล้องกับอาชีพ ตรีศกุลจันนาค (2551) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน พบว่า ผู้ทำบัญชีในจังหวัดปทุมธานี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเจษฎาพร วุฒิประเสริฐ (2552) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ปรับปรุง พ.ศ. 2550) ในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่ร้อยละ 68 มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2550) ในระดับปานกลาง

ผลจากการศึกษาตามทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเบนจามิน บลูม ตามโครงสร้างของการเรียนรู้ ในขั้นตอนของความรู้ความจำ ถ้าไม่มีความสามารถในการรับรู้หรือระลึกถึงสิ่งนั้น ในที่นี้ ถ้าผู้ทำบัญชี ไม่มีความรู้ในเรื่องของมาตรฐานฉบับนี้ซึ่งได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ก็จะไม่สามารถเข้าใจมาตรฐานฉบับนี้ได้ ส่งผลให้ไม่สามารถแปลความ ตีความ หรือขยายความได้ จากผลการศึกษา ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางในมาตรฐานฉบับนี้ เกิดจากการใช้มาตรฐานฉบับนี้แล้ว ส่งผลให้ผู้ทำบัญชีมีความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้

2. ศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมผู้ทำ

บัญชีมีความความคิดเห็นด้านปัญหาและอุปสรรค ที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม และคณะ (2546) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าร่างมาตรฐานการบัญชีเกษตรกรรมจะเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวัดมูลค่าด้วยราคามูลค่ายุติธรรม สอดคล้องกับ ลภินี โกศลบุญ (2549) ที่ศึกษามูลค่ายุติธรรมจาก IAS 41 การบัญชีเกษตรกรรม โดยผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามมีความกังวลในเรื่องความน่าเชื่อถือของการวัดโดยวิธีมูลค่ายุติธรรมและเพิ่มความยุ่งยากในการวัดค่าสินทรัพย์ สอดคล้องกับประสาธน์ จงเจริญกมล (2551) กล่าวว่า การวัดมูลค่าโดยใช้มูลค่ายุติธรรม ถึงแม้จะมีความยุ่งยากในทางปฏิบัติ แต่ Fair Value น่าจะเป็นแนวทางที่ดีที่สุด ในขณะที่ เพราะข้อมูลเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจมากที่สุด

ผลจากการศึกษาตามทฤษฎีความรู้ความเข้าใจของเบนจามิน บลูม ตามโครงสร้างของการเรียนรู้ ในที่นี้ผลการศึกษา ผู้ทำบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของมาตรฐานฉบับนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ขั้นตอนต่อไป คือ การนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าตามลำดับ ขั้นตอนการเรียนรู้ขั้นตอนต่อไปคือ การนำความรู้ไปใช้ เห็นได้ว่าผู้ทำบัญชีไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีเยี่ยม ก็จะส่งผลให้มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี กับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และประเภทกิจการ ที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ ส่วนระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

สอดคล้องกับอภิศรี ตระกูลจันทนา (2551) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ส่วน ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของรัชพร รัตนโมรา (2548) ได้ศึกษามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 มาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้ที่จะเริ่มมีผลบังคับใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2550 เป็นต้นไปพบว่าปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ไม่มีผลกระทบต่อความนัยสำคัญทางสถิติ ต่อความรู้และความคิดเห็นของนักบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 "การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้" และบุญสนอง สว่างโรจน์ (2553) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมสำหรับมาตรฐานการบัญชีปรับปรุง 2552 ของผู้สอนวิชาชีพบัญชี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอนวิชาชีพบัญชี รวมทั้งจำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม หรือการสัมมนาเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีในปี 2553 ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีปรับปรุง 2552

ผลจากการศึกษาตามแนวคิดความรู้ความเข้าใจ มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ระดับการศึกษา, ความเชื่อ, สถานภาพทางสังคมและประสบการณ์ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ครอบครัว, กลุ่มและสมาคมที่เกี่ยวข้องและสื่อมวลชน ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี คือ ระดับการศึกษา ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ คือ ระดับการศึกษา ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ ระดับการศึกษามีผลต่อความรู้ความเข้าใจ อาจเนื่องมาจากการศึกษาระดับปริญญาโท มีการสอดแทรกการสอนเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี ซึ่งในระดับปริญญาตรีไม่มีการสอนและการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล ในขณะที่ประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ อาจเนื่องมาจากมาตรฐานฉบับนี้เป็นมาตรฐานฉบับใหม่ ทำให้ผู้ทำบัญชียังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ จึงทำให้การศึกษาในครั้งนี้ ประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

5.2.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

1. เป็นการศึกษาที่ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้ทำบัญชีโดยตรง ถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หลังจากได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

2. ผลที่ได้จากการศึกษาช่วยสนับสนุนทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ นั่นคือ บุคคลถ้าไม่มีความรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ในขั้นตอนถัดไป ถ้าไม่มีความรู้ ก็จะไม่เกิดความเข้าใจ และส่งผลไปถึงขั้น การนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าตามลำดับ ซึ่งหมายถึง

ผู้ทำบัญชีควรได้รับการส่งเสริมความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องมาตรฐานการบัญชี

3. ผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำบัญชี คือ ระดับการศึกษา ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ คือ ระดับการศึกษา เพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความรู้และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล ในขณะที่ประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานฉบับนี้ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความรู้ อาจเนื่องมาจากมาตรฐานฉบับนี้เป็นมาตรฐานฉบับใหม่ ทำให้ผู้ทำบัญชียังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ จึงทำให้การศึกษาในครั้งนี้ ประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจ และยังส่งผลให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติ

5.2.2 ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

1. สำหรับผู้ทำบัญชี ผลที่ได้จากการศึกษา ผู้ทำบัญชีสามารถพัฒนาหรือเรียนรู้มาตรฐานด้านบัญชีผ่านการอ่าน เรียนรู้ ความจำ และเกิดเป็นความเข้าใจ นำไปสู่การนำไปใช้หรือการปฏิบัติ และอาจส่งผลให้ปัญหาด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานฉบับนี้ลดลง อันเนื่องมาจากการเรียนรู้และการศึกษาของผู้ทำบัญชีมีผลต่อความรู้ความเข้าใจเพราะการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความรู้ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุและมีผล

2. สำหรับหน่วยงานทางวิชาชีพ เช่น สภาวิชาชีพฯ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ของผู้ทำบัญชี

5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา

ขอบเขตเกี่ยวกับเวลาที่ทำวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560 ถึง 30 เมษายน 2560 ในขณะที่มาตรฐานฉบับนี้ยังเป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

5.4 ข้อเสนอแนะการศึกษางานวิจัยในอนาคต

ในอนาคตควรมีการวิจัยในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรมหลังจากที่บังคับใช้ และเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง เช่น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักวิชาการ เป็นต้น หรือเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม

บรรณานุกรม

- วิทยา พุทธนา. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมตามมาตรฐานการบัญชีไทยกับมาตรฐานการบัญชีประเทศสหรัฐอเมริกาและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ. การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชนาธิป อ่อนหวาน. (2553). ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ฉัพร รัตนโมรา. (2548). ความรู้และความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง "การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- กุลวดี ลิมอัสโน. (2547). การรับรู้รายการและการวัดมูลค่าตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) ฉบับที่ 41 การบัญชีสำหรับการเกษตร: ความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับธุรกิจสวนปาล์มน้ำมันในประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ, 22(1), 1-16.
- กัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม และคณะ. (2546). ความเข้าใจและความพร้อมในการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชีเรื่องการบัญชีเกษตรกรรม. งานวิจัย ภาควิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- จุรี วิชิตธนบดี. (2543). ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระบัณฑิต มหาวิทยลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อัมพร เทียงตระกูล. (2553). บทความเรื่อง แนวคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สิน. วารสารสุทธิปริทัศน์, 24(74), 107-126.
- พวงเพ็ญ ชูรินทร์. (2552). ผลกระทบจากการรับรู้และเปิดเผยรายการต่อมูลค่ายุติธรรมของส่วนของผู้ถือหุ้น : กรณีศึกษางบการเงินเฉพาะกิจการและงบการเงินรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เจษฎาพร วุฒิประเสริฐ. (2552). ความรู้ ความเข้าใจของผู้ทำบัญชีต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่องที่ดินอาคาร และอุปกรณ์ (ปรับปรุง พ.ศ. 2550) ในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- ธัญญาภรณ์ โพธิ์พัฒน์. (2555). ความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีที่มีต่อมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- บุญสนอง สว่างโรจน์. (2553). ความรู้ความเข้าใจและการเตรียมความพร้อมสำหรับมาตรฐานการบัญชี ปรับปรุง 2552 ของผู้สอนวิชาชีพบัญชี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร. สืบค้น 5 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.research.rmutt.ac.th>

- พิมพ์ภรณ์ พึ่งบุญพานิชย์. (2555). "ประเด็นสำคัญของมาตรฐานการบัญชี TFRS และ NPAEs". วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 18 (2), 191-210.
- ทัศนีย์ นันตะภาพ. (2556). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ของผู้ทำบัญชีในสำนักงานบริการรับทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มัทนชัย สุทธิพันธ์และคณะ. (2557). ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 31(2), 65-85.
- ดวงพร จันทรเสงี่ยม, และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2558). ผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูลตามลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมของกิจการที่มีผลการดำเนินงานแตกต่างกันต่อวิจารณ์ญาณของนักลงทุนทั่วไป. วารสารวิชาชีพบัญชี, 11(31), 80-90.
- สุวรรณีย์ รุ่งจตุรงค์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5010>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2559 จาก www.fap.or.th
- มาโนช เวชพันธ์. (2532). เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการประจำ : ศึกษาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือนทหารและตำรวจ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- รัฐพล ประดับเวทย์. (2560). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีตามแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปกร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 10(3), 1051-1065.
- วิภาดา ตันติประภา. (2550). มาตรฐานการบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี, 3(6), 17-19.
- ลภินี โกศลบุญ. (2549). กรณีศึกษา “มูลค่ายุติธรรม” จาก IAS 41: การบัญชีเกษตรกรรม. วารสารวิชาชีพบัญชี, 2(5), 37-46.
- สุรกิจ คำวงศ์ปิ่น. (2553). การวัดมูลค่ายุติธรรม. วารสารวิชาชีพบัญชี, 6(15), 94-105.
- ประสาธน์ จงเจริญกมล. (2551). ประเด็นร้อน ๆ กับ Fair Value Accounting. วารสารวิชาชีพบัญชี, 4(11), 73-80.
- อุทัยวรรณ สายพัฒนา และฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2547). Collinearity. วารสารปริชาต, 17(1), 55-62.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 18, 375-396.
- แนนน้อย เจริญทวีทรัพย์. (2559). TFRS 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม. สืบค้น 18 ตุลาคม 2559, จาก <https://www.set.or.th/th/regulations/supervision/files/IFRS13.pdf>

- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2559). ผู้สอบบัญชีกับการตรวจสอบมูลค่ายุติธรรม. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 5(2), 9-15.
- สายนโยบายสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). บทความเรื่อง แนวทางการวัดมูลค่ายุติธรรม ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 13. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2559 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/InterestDocs/IFRS%2013%20FVM.pdf>
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2558). กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง 2557). วารสารวิชาชีพบัญชี, 11(30), 78-84.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.(ปรับปรุง 2558). กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน.(2558). สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559 จาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/UW0ynKPwuW.pdf>
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2550). จัดการความรู้ สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.
- จำนง พรายแย้มแซ. (2535). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการซ่อมเสริม (ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์). (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. (2543). กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. สืบค้น 4 กันยายน 2559 จาก https://www.dbd.go.th/download/PDF_law/acc_prb2543.pdf
- Don Herrmann, Shahrokh M. Saudagaran , Wayne B. Thomas .2006. The quality of fair value measure for property, plant, and equipment. Accounting Forum 30 (2006), 43-59
- Inder K. Khurana, Myung-Sun Kim . 2003. Relative value relevance of historical cost vs. fair value: Evidence from bank holding companies .
- Senior Capstone Project for Stephanie L.Olson 2010, Fair Value Accounting and Reporting Disclosures US Financial Accounting Standard Board. Statement of Financial Accounting Standard No.157. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559 จาก http://www.fasb.org/pdf/aop_FAS157.pdf
- International Accounting Standard Board. (2559). Fair Value Measurement Project. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.iasb.org/Current+Project/IASB+projects/Fair+Value+Measurement>
- IAS Plus. (2559). Fair Value Measurement. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2559 จาก <https://www.iasplus.com/en/projects/completed/other/fvm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี

ที่ ๕๒/๒๕๕๔

เรื่อง มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ ๑๓ (ปรับปรุง ๒๕๕๔)

เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๓) และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น ทั้งนี้ มาตรฐานการบัญชียังต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงจะใช้บังคับได้

สภาวิชาชีพบัญชี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ในการประชุมครั้งที่ ๔๔ (๒/๒๕๕๔) เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- ข้อ ๒ ให้ยกเลิกประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ ๗๐/๒๕๕๔ เรื่อง มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ ๑๓ (ปรับปรุง ๒๕๕๔) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม
- ข้อ ๓ ให้ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ ๑๓ (ปรับปรุง ๒๕๕๔) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ตามที่กำหนดท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔
ประสัณห์ เชื้อพานิช
นายกสภาวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)**เรื่อง****การวัดมูลค่ายุติธรรม****คำแถลงการณ์**

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 (IFRS : 13 Fair Value Measurement (Bound volume 2016 Consolidated without early application))

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ มีการปรับปรุงจากฉบับปี 2558 โดยปรับปรุงการอ้างอิงมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่น

สารบัญ

	จากย่อหน้าที่
บทนำ	บทนำ 1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขต	5
การวัดมูลค่า	9
คำนิยามมูลค่ายุติธรรม	9
สินทรัพย์หรือหนี้สิน	11
รายการ	15
ผู้ร่วมตลาด	22
ราคา	24
การประยุกต์ใช้กับสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน	27
การประยุกต์ใช้กับหนี้สินและตราสารทุนของกิจการ	34
การประยุกต์ใช้กับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่มีสถานะหักกลบลบกัน สำหรับความเสี่ยงด้านตลาดหรือความเสี่ยงด้านเครดิตคู่สัญญา	48
การรับรู้มูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรก	57
เทคนิคการประเมินมูลค่า	61
ข้อมูลที่นำมาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่า	67
ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม	72
การเปิดเผยข้อมูล	91
ภาคผนวก	
ก คำนิยาม	
ข แนวทางปฏิบัติ	
ค วันถือปฏิบัติ และการปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง	

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง *การวัดมูลค่ายุติธรรม* ประกอบด้วย ย่อหน้าที่ 1 ถึง 99 และภาคผนวก ก ถึง ค ทุกย่อหน้ามีความสำคัญเท่ากัน ย่อหน้าที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา ถือเป็นหลักการสำคัญ คำนิยามที่ปรากฏในภาคผนวก ก เป็นครั้งแรกจะเป็น*ตัวอักษรเอน* มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ต้องอ่านโดยคำนึงถึงข้อกำหนดของ *กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน* (ปรับปรุง 2558) ในกรณีที่ไม่ได้ให้แนวปฏิบัติในการเลือกและการใช้นโยบายการบัญชี ให้กิจการถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง *นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด* (เมื่อมีการประกาศใช้)

บทนำ

ภาพรวม

- บทนำ 1 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง *การวัดมูลค่ายุติธรรม* กำหนดเรื่อง
- 1.1 คำนิยามมูลค่ายุติธรรม
  - 1.2 การวัดมูลค่ายุติธรรมให้อยู่ในกรอบแนวคิดเดียวกันของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และ
  - 1.3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรม
- บทนำ 2 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่มีการกำหนดหรืออนุญาตให้วัดมูลค่ายุติธรรม หรือให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรม (และการวัดมูลค่า เช่น มูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวัดมูลค่ายุติธรรม หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่าเหล่านั้น) ยกเว้นในสถานการณ์ที่ระบุไว้
- บทนำ 3 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ให้นำมาถือปฏิบัติสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป และอนุญาตให้นำมาถือปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้
- บทนำ 4 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้อธิบายถึงวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมเพื่อวัตถุประสงค์ในการรายงานทางการเงิน ทั้งนี้มิได้เป็นการกำหนดการวัดมูลค่ายุติธรรมที่นอกเหนือไปจากที่ต้องปฏิบัติอยู่แล้วหรือที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นอนุญาตให้ปฏิบัติ และมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานการประเมินมูลค่าหรือแนวการปฏิบัติในการประเมินมูลค่าซึ่งอยู่นอกเหนือการรายงานทางการเงิน

เหตุผลในการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

- บทนำ 5 มาตรฐานการรายงานทางการเงินบางฉบับกำหนด หรืออนุญาตให้กิจการวัดมูลค่า หรือเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หนี้สิน หรือตราสารทุนของกิจการ เนื่องจากมาตรฐานการรายงาน

- ทางการเงินเหล่านั้นมีการพัฒนาเป็นระยะเวลาหลายปี ข้อกำหนดสำหรับการวัดมูลค่า
 ยุติธรรม และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมมีอยู่กระจัดกระจายและในหลาย
 กรณีได้มีการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่าหรือการเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน
- บทนำ 6 ผลก็คือมาตรฐานการรายงานทางการเงินบางฉบับมีแนวปฏิบัติที่จำกัดเกี่ยวกับวิธี
 การวัดมูลค่ายุติธรรม ในขณะที่บางฉบับมีแนวปฏิบัติการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยละเอียด และ
 แนวปฏิบัติเหล่านั้นไม่สอดคล้องกันในทุกมาตรฐานการรายงานทางการเงินเมื่อมีการอ้างอิง
 ถึงมูลค่ายุติธรรม ความไม่สอดคล้องกันในข้อกำหนดของการวัดมูลค่ายุติธรรมและ
 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมส่งผลให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และทำให้
 ความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูลในรายงานทางการเงินลดลง จึงได้มีการกำหนด
 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม
 ขึ้นเพื่อปรับปรุงประเด็นดังกล่าว
- บทนำ 7 (บทนำนี้ไม่เกี่ยวข้อง)

ลักษณะที่สำคัญ

- บทนำ 8 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม
 ให้คำนิยามมูลค่ายุติธรรมว่าเป็นราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอน
 หนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่มีการวัดมูลค่า (ราคาขาย
 หรือโอนออก (exit price))
- บทนำ 9 คำนิยามของมูลค่ายุติธรรมเน้นว่ามูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าซึ่งอ้างอิงตลาด และมีใช้
 การวัดมูลค่าเฉพาะกรณีของกิจการใดกิจการหนึ่ง ในการวัดมูลค่ายุติธรรมกิจการใช้ข้อสมมติ
 ที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สินภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด
 รวมถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยง ดังนั้นความตั้งใจของกิจการในการที่จะถือสินทรัพย์หรือ
 ชำระหนี้สิน หรือปฏิบัติตามภาระหนี้สินจะไม่เกี่ยวข้องเมื่อมีการวัดมูลค่ายุติธรรม
- บทนำ 10 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้อธิบายว่าในการวัดมูลค่ายุติธรรมกิจการต้องกำหนด
 ดังต่อไปนี้
- 10.1 สินทรัพย์ หรือหนี้สินรายการที่กำลังถูกวัดมูลค่า
  - 10.2 สำหรับสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน การใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 และดีที่สุด และการนำสินทรัพย์ไปใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือการใช้สินทรัพย์แบบ
 แยกต่างหาก
  - 10.3 ตลาดที่มีรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติของสินทรัพย์ หรือหนี้สิน และ
  - 10.4 เทคนิคการประเมินมูลค่ายุติธรรมที่เหมาะสมโดยใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มี
 ความเกี่ยวข้องให้มากที่สุด และใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด ข้อมูล
 เหล่านี้ต้องสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์
 หรือหนี้สิน

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)

เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

วัตถุประสงค์

- 1 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ กำหนดเรื่อง
  - 1.1 คำนิยามมูลค่ายุติธรรม
  - 1.2 การวัดมูลค่ายุติธรรมให้อยู่ในกรอบแนวคิดเดียวกันของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และ
  - 1.3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรม
- 2 มูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าที่อ้างอิงตลาด มิใช่การวัดมูลค่าที่เป็นการเฉพาะของกิจการใดกิจการหนึ่ง สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินบางอย่าง อาจจะมีรายการในตลาดที่สังเกตได้หรือมีข้อมูลอยู่ในตลาดในขณะที่สินทรัพย์และหนี้สินอื่นอาจไม่มีรายการในตลาดที่สามารถสังเกตได้หรือไม่มีข้อมูลในตลาดที่เพียงพอ อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรมในทั้งสองกรณีมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ เพื่อประมาณการราคาสำหรับรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในการขายสินทรัพย์หรือการโอนหนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายหรือโอนออก (exit price) ณ วันที่วัดมูลค่าจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดซึ่งถือสินทรัพย์ หรือผู้ที่มีภาระหนี้สิน)
- 3 เมื่อราคาสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกันไม่สามารถสังเกตได้ ให้กิจการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่นที่ใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มีความเกี่ยวข้องให้มากที่สุด และลดการใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด เนื่องจากมูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าที่อ้างอิงตลาด ซึ่งเป็นการวัดมูลค่าโดยใช้ข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์ หรือหนี้สิน รวมถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยง ดังนั้นความตั้งใจของกิจการในการถือสินทรัพย์ หรือชำระหนี้สินหรือปฏิบัติตามภาระหนี้สินจะไม่เกี่ยวข้องในการวัดมูลค่ายุติธรรม
- 4 คำนิยามของมูลค่ายุติธรรมเน้นสินทรัพย์และหนี้สิน เพราะเป็นรายการหลักในการวัดมูลค่าทางบัญชี นอกจากนั้นมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ต้องนำมาถือปฏิบัติกับตราสารทุนของกิจการที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม

ขอบเขต

- 5 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นกำหนด หรืออนุญาตให้มีการวัดมูลค่ายุติธรรม หรือให้มีการเปิดเผยเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรม (และการวัดมูลค่า เช่น มูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขายที่ตั้งอยู่

บนพื้นฐานของการวัดมูลค่ายุติธรรม หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดมูลค่าเหล่านั้น) ยกเว้นตามที่ระบุใน ย่อหน้าที่ 6 และ 7

- 6 ข้อกำหนดในการวัดมูลค่าและข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึง
  - 6.1 การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (เมื่อมีการประกาศใช้)
  - 6.2 รายการเข้าภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้) และ
  - 6.3 การวัดมูลค่าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับมูลค่ายุติธรรม แต่ไม่ใช่มูลค่ายุติธรรม เช่น มูลค่าสุทธิที่จะได้รับในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สินค้าคงเหลือ (เมื่อมีการประกาศใช้) หรือมูลค่าจากการใช้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การตัดจ่ายของสินทรัพย์ (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 7 การเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่รวมเรื่องดังต่อไปนี้
  - 7.1 สินทรัพย์โครงการที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (เมื่อมีการประกาศใช้)
  - 7.2 เงินลงทุนในโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงานที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 26 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีและการรายงานโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) และ
  - 7.3 สินทรัพย์ซึ่งมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนการจำหน่าย ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การตัดจ่ายของสินทรัพย์ (เมื่อมีการประกาศใช้)
- 8 กรอบแนวคิดของการวัดมูลค่ายุติธรรมที่อธิบายในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ นำมาถือปฏิบัติกับทั้งการวัดมูลค่าเมื่อเริ่มแรก และการวัดมูลค่าในภายหลัง ในกรณีที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นกำหนดหรืออนุญาตให้ใช้มูลค่ายุติธรรม

การวัดมูลค่า

ค่านิยามมูลค่ายุติธรรม

- 9 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ให้ค่านิยามมูลค่ายุติธรรมว่าเป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า
- 10 ย่อหน้าที่ 2 อธิบายภาพรวมของแนวทางการวัดมูลค่ายุติธรรม

สินทรัพย์หรือหนี้สิน

- 11 การวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าสำหรับรายการสินทรัพย์หรือหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง ดังนั้นเมื่อกิจการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องพิจารณาถึงลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นซึ่งผู้ร่วมตลาดจะนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ณ วันที่วัดมูลค่า ลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างดังต่อไปนี้
- 11.1 สภาพ และสถานที่ตั้งของสินทรัพย์ และ
- 11.2 ข้อจำกัด ในการขายหรือใช้สินทรัพย์ (ถ้ามี)
- 12 ผลกระทบต่อการวัดมูลค่าซึ่งเกิดขึ้นจากลักษณะเฉพาะจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ร่วมตลาดจะนำลักษณะนั้นมาพิจารณาอย่างไร
- 13 การวัดมูลค่าสินทรัพย์ หรือหนี้สินด้วยมูลค่ายุติธรรมอาจจะเป็นกรณีดังต่อไปนี้
- 13.1 สินทรัพย์หรือหนี้สินเดี่ยว (เช่น เครื่องมือทางการเงิน หรือสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน) หรือ
- 13.2 กลุ่มของสินทรัพย์ กลุ่มของหนี้สิน หรือกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สิน (เช่น หน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดหรือธุรกิจ)
- 14 เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับรู้รายการหรือการเปิดเผยข้อมูล การกำหนดว่าสินทรัพย์หรือหนี้สินเป็นสินทรัพย์หรือหนี้สินเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มของสินทรัพย์ กลุ่มของหนี้สิน หรือเป็นกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สินจะขึ้นอยู่กับหน่วยวัดทางบัญชี หน่วยวัดทางบัญชีสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินต้องกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดหรืออนุญาตให้มีการวัดมูลค่ายุติธรรม ยกเว้นตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

รายการ

- 15 การวัดมูลค่ายุติธรรมมีข้อสมมติว่าสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นมีการแลกเปลี่ยนกันในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาดในการขายสินทรัพย์ หรือโอนหนี้สิน ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด
- 16 การวัดมูลค่ายุติธรรมมีข้อสมมติว่ารายการที่จะขายสินทรัพย์ หรือที่จะโอนหนี้สิน เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
- 16.1 ในตลาดหลักสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน หรือ
- 16.2 ในกรณีที่ไม่มีตลาดหลักให้ใช้ตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุดสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน
- 17 กิจการไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามในทุกวิถีทางเพื่อค้นหาตลาดที่เป็นไปได้ทั้งหมดในการระบุตลาดหลัก หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุดในกรณีที่ไม่มีตลาดหลัก แต่ต้องพิจารณาถึงข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่อย่างสมเหตุสมผล หากไม่มีหลักฐานขัดแย้งอื่นตลาดที่โดยปกติกิจการจะเข้าไปทำรายการขายสินทรัพย์ หรือเปลี่ยนมือหนี้สินให้สันนิษฐานว่าเป็นตลาดหลัก หรือในกรณีที่ไม่มีตลาดหลัก ให้สันนิษฐานว่าเป็นตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด

- 18 หากมีตลาดหลักสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน การวัดมูลค่ายุติธรรม ต้องเป็นราคาในตลาดนั้น (โดยไม่คำนึงว่าราคาดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น) แม้ว่าราคาในตลาดที่แตกต่างกันจะมีแนวโน้มว่าให้ประโยชน์มากกว่า ณ วันที่วัดมูลค่า
- 19 กิจการต้องสามารถเข้าถึงตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่า ตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินแบบเดียวกันอาจแตกต่างกันสำหรับกิจการที่แตกต่างกัน (และธุรกิจภายใต้กิจการเหล่านั้น) เนื่องจากกิจการที่แตกต่างกัน (และธุรกิจภายใต้กิจการเหล่านั้น) ซึ่งมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน อาจเข้าถึงตลาดที่แตกต่างกัน ดังนั้นตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) (และดังนั้นผู้ร่วมตลาด) ต้องพิจารณาจากมุมมองของกิจการ โดยยอมให้เกิดความแตกต่างระหว่างกิจการซึ่งมีกิจกรรมที่แตกต่างกัน
- 20 แม้ว่ากิจการต้องสามารถเข้าถึงตลาด กิจการไม่จำเป็นต้องสามารถขายสินทรัพย์รายการใดรายการหนึ่งหรือโอนหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง ณ วันที่วัดมูลค่า เพื่อให้สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เกณฑ์ของราคาในตลาดนั้น
- 21 ในกรณีที่ไม่มีตลาดที่สังเกตได้ในการให้ข้อมูลราคาในการขายสินทรัพย์ หรือการโอนหนี้สิน ณ วันที่วัดมูลค่า การวัดมูลค่ายุติธรรมต้องสมมติว่ารายการได้เกิดขึ้น ณ วันนั้นโดยพิจารณาจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดที่มีสินทรัพย์หรือหนี้สิน รายการที่สมมติว่าเกิดขึ้นนั้นใช้เป็นเกณฑ์ในการประมาณราคาที่จะขายสินทรัพย์หรือโอนหนี้สิน

ผู้ร่วมตลาด

- 22 กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินโดยใช้ข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน โดยสมมติว่าผู้ร่วมตลาดจะกระทำเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ดีที่สุดของตน
- 23 ในการพัฒนาข้อสมมติเหล่านั้น กิจการไม่จำเป็นต้องระบุผู้ร่วมตลาดอย่างเฉพาะเจาะจง แต่กิจการต้องระบุลักษณะเฉพาะที่แยกแยะผู้ร่วมตลาดโดยทั่วไป โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับทุกเรื่องดังต่อไปนี้
- 23.1 สินทรัพย์หรือหนี้สิน
  - 23.2 ตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน และ
  - 23.3 ผู้ร่วมตลาดซึ่งกิจการจะเข้าทำรายการด้วยในตลาดนั้น

ราคา

- 24 มูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายหรือโอนออก (exit price)) โดยไม่คำนึงว่าราคาดังกล่าวจะสังเกตได้โดยตรงหรือได้จากประมาณการโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น

- 25 ราคาในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หรือหนี้สินไม่ต้องปรับปรุงด้วยต้นทุนการทำรายการ ต้นทุนการทำรายการต้องบันทึกบัญชีตามที่ กำหนดไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่น ต้นทุนการทำรายการมิใช่ลักษณะของ สินทรัพย์หรือหนี้สินแต่เป็นลักษณะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำรายการแต่ละรายการซึ่งจะ แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่ากิจการทำรายการสินทรัพย์และหนี้สินนั้นอย่างไร
- 26 ต้นทุนการทำรายการไม่รวมถึงต้นทุนในการขนส่ง หากสถานที่ถือเป็นลักษณะหนึ่งของสินทรัพย์ (ซึ่งอาจเป็นกรณี เช่น สินค้าโภคภัณฑ์) ราคาในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ต้องมีการปรับปรุงด้วยต้นทุน (ถ้ามี) ที่จะเกิดขึ้นในการขนส่งสินทรัพย์จากสถานที่อยู่ปัจจุบัน ของสินทรัพย์ไปยังตลาดนั้น

การประยุกต์ใช้กับสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน

การใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด

- 27 การวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน ให้พิจารณาถึงความสามารถ ของผู้ร่วมตลาดในการสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจโดยการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ สูงสุดและดีที่สุด หรือโดยการขายสินทรัพย์ให้ผู้ร่วมตลาดรายอื่นที่จะใช้สินทรัพย์ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด
- 28 การใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดให้พิจารณาถึงการใช้ งานของสินทรัพย์นั้นอย่างเป็นไปได้ทางกายภาพถูกต้องตามกฎหมายและคุ่มค่าทางการเงิน ดังต่อไปนี้
- 28.1 การใช้งานที่เป็นไปได้ทางกายภาพจะพิจารณาถึงลักษณะทางกายภาพของสินทรัพย์ที่ ผู้ร่วมตลาดจะนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาสินทรัพย์ (เช่น ที่ตั้งหรือขนาดของ อสังหาริมทรัพย์)
- 28.2 การใช้งานที่ถูกต้องตามกฎหมายจะพิจารณาถึงข้อจำกัดทางกฎหมายในการใช้สินทรัพย์นั้น ซึ่งผู้ร่วมตลาดจะนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาสินทรัพย์ (เช่น ข้อกำหนดการแบ่งเขต ที่มีผลต่ออสังหาริมทรัพย์)
- 28.3 การใช้งานที่คุ่มค่าทางการเงินจะพิจารณาว่าการใช้งานที่เป็นไปได้ทางกายภาพของ สินทรัพย์ และถูกต้องตามกฎหมาย จะก่อให้เกิดรายได้หรือกระแสเงินสดรับที่เพียงพอ (โดยคำนึงถึงต้นทุนของการปรับสภาพสินทรัพย์เพื่อการใช้งานนั้น) เพื่อให้ได้รับ ผลตอบแทนจากการลงทุนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการจะได้รับจากการลงทุนในสินทรัพย์นั้น จากการใช้งานในลักษณะดังกล่าวนี้
- 29 การนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดจะกำหนดจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดแม้ว่ากิจการ มีความตั้งใจที่จะนำสินทรัพย์ไปใช้ในลักษณะอื่นที่แตกต่างออกไป อย่างไรก็ตามการใช้สินทรัพย์ที่ มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินในปัจจุบันของกิจการให้สันนิษฐานว่าเป็นการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- และดีที่สุด เว้นแต่ปัจจัยตลาดหรือปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งให้เห็นว่าการใช้ที่แตกต่างกันออกไปของผู้ร่วมตลาดจะทำให้มูลค่าของสินทรัพย์สูงสุด
- 30 เพื่อปกป้องสถานะการแข่งขันของตนเอง หรือเพื่อเหตุผลอื่น ๆ กิจการอาจจะตั้งใจที่จะไม่ใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินที่ได้มาอย่างจริงจังหรืออาจจะตั้งใจที่จะไม่ใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด ตัวอย่างเช่น อาจจะมีกรณีที่เกิดการได้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนมาและมีแผนที่จะใช้เพียงเพื่อป้องกันมิให้ผู้อื่นได้ใช้ อย่างไรก็ตาม กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินตามข้อสมมติการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดโดยผู้ร่วมตลาด

ข้อสมมติในการประเมินมูลค่าสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน

- 31 การใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดเป็นพื้นฐานของการกำหนดข้อสมมติในการประเมินมูลค่าที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ดังต่อไปนี้
- 31.1 การใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดอาจให้มูลค่าสูงสุดแก่ผู้ร่วมตลาดโดยการใช้งานร่วมกับสินทรัพย์อื่นอย่างเป็นกลุ่ม (มีการติดตั้งหรือประกอบรวมสำหรับการใช้งาน) หรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น (เช่น ธุรกิจ)
- 31.1.1 หากการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด คือ การใช้สินทรัพย์ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์เป็นราคาที่จะได้รับจากรายการในปัจจุบันในการขายสินทรัพย์ โดยมีข้อสมมติว่าสินทรัพย์จะนำมาใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่น หรือใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น และสินทรัพย์และหนี้สินเหล่านั้น (ได้แก่สินทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบ และหนี้สินที่เกี่ยวข้อง) ผู้ร่วมตลาดจะสามารถจัดหาได้จริง
- 31.1.2 หนี้สินที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์นั้นและสินทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบของสินทรัพย์นั้นให้รวมหนี้สินที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน แต่ไม่ให้นำรวมหนี้สินที่นำมาใช้เพื่อจัดหาสินทรัพย์อื่นที่ไม่อยู่ในกลุ่มสินทรัพย์
- 31.1.3 ข้อสมมติเกี่ยวกับการใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดต้องเป็นอย่างเดียวกันสำหรับสินทรัพย์ทั้งหมด (ซึ่งการใช้งานสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดมีความเกี่ยวข้อง) ของกลุ่มสินทรัพย์หรือในกลุ่มสินทรัพย์และหนี้สินที่จะนำสินทรัพย์มาใช้
- 31.2 การใช้สินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดอาจให้มูลค่าสูงสุดแก่ผู้ร่วมตลาดโดยการใช้งานสินทรัพย์แบบแยกต่างหาก ถ้าการใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดคือการใช้สินทรัพย์แบบแยกต่างหาก มูลค่ายุติธรรมของ

สินทรัพย์เป็นราคาที่จะได้รับจากรายการในปัจจุบันในการขายสินทรัพย์ให้กับผู้ร่วมตลาดซึ่งใช้สินทรัพย์แบบแยกต่างหาก

- 32 การวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน ใช้ข้อสมมติว่าสินทรัพย์ที่ขายมีหน่วยวัดทางบัญชีสอดคล้องกับที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่น (ซึ่งอาจเป็นสินทรัพย์แต่ละชั้นรายการ) กล่าวคือ แม้ว่าในกรณีที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมจะมีข้อสมมติว่าการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดของสินทรัพย์เป็นการใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น เนื่องจากการวัดมูลค่ายุติธรรมมีข้อสมมติว่าผู้ร่วมตลาดถือสินทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบ และหนี้สินที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว
- 33 ย่อหน้าที่ 33 อธิบายถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดของข้อสมมติในการประเมินมูลค่าสำหรับสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน

การประยุกต์ใช้สำหรับหนี้สิน และตราสารทุนของกิจการ

หลักการทั่วไป

- 34 การวัดมูลค่ายุติธรรมมีข้อสมมติว่าหนี้สินทางการเงิน หรือหนี้สินที่มีใช้หนี้สินทางการเงิน หรือตราสารทุนของกิจการ (เช่น ส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของที่ออกเพื่อเป็นสิ่งตอบแทนในการรวมธุรกิจ) จะถูกโอนไปยังผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า การโอนหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการ มีข้อสมมติดังนี้:
- 34.1 หนี้สินยังคงค้าง และผู้ร่วมตลาดที่เป็นผู้รับโอนจะต้องปฏิบัติตามภาระผูกพัน หนี้สินนั้นจะไม่มีภาระชำระกับคู่สัญญาหรือทำให้สิ้นสภาพไปด้วยวิธีการอื่นใด ณ วันที่วัดมูลค่า
- 34.2 ตราสารทุนของกิจการยังคงค้าง และผู้ร่วมตลาดที่เป็นผู้รับโอนจะได้รับสิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับตราสารทุน ตราสารทุนนั้นจะไม่มีภาระยกเลิกหรือทำให้สิ้นสภาพไปด้วยวิธีการอื่นใด ณ วันที่วัดมูลค่า
- 35 ในกรณีที่ไม่มีตลาดที่สังเกตได้ที่ให้ข้อมูลราคาเกี่ยวกับการเปลี่ยนมือของหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการ (เช่น เนื่องจากสัญญาหรือข้อจำกัดทางกฎหมายอื่นป้องกันการโอนรายการดังกล่าว) อาจจะมีตลาดที่สังเกตได้สำหรับรายการดังกล่าวหากมีบุคคลอื่นถือรายการหนี้สินหรือตราสารทุนนั้นเป็นสินทรัพย์ (เช่น หุ้นกู้ของกิจการ หรือสิทธิเลือกที่จะซื้อหุ้นของกิจการ)
- 36 ในทุกกรณีกิจการต้องใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มีความเกี่ยวข้องให้มากที่สุด และใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรม ซึ่งเป็นประมาณการราคาสำหรับรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในการโอนหนี้สิน หรือตราสารทุนที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด

หนี้สินและตราสารทุนที่บุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์

- 37 ในกรณีที่ไม่มีราคาเสนอซื้อขายสำหรับการโอนหนี้สิน หรือตราสารทุนของกิจการอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันและรายการอย่างเดียวกันนั้นมีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน หรือตราสารทุนนั้นจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดที่ถือรายการอย่างเดียวกันนั้นเป็นสินทรัพย์ ณ วันที่วัดมูลค่า
- 38 ในกรณีดังกล่าวกิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนดังนี้
- 38.1 หากมีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับรายการอย่างเดียวกันที่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ให้ใช้ราคาดังกล่าว
- 38.2 ถ้าไม่มีราคาเช่นนั้น ให้ใช้ข้อมูลอื่นที่สามารถสังเกตได้เช่นราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่ไม่มีสภาพคล่องสำหรับรายการอย่างเดียวกันที่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์
- 38.3 หากไม่มีราคาที่สังเกตได้ในย่อหน้าที่ 38.1 และย่อหน้าที่ 38.2 ให้ใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีอื่น เช่น
- 38.3.1 วิธีรายได้ (เช่น เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่พิจารณาถึงกระแสเงินสดในอนาคตที่ผู้ร่วมตลาดคาดว่าจะได้รับจากการถือหนี้สิน หรือตราสารทุนที่เป็นสินทรัพย์ (ดูย่อหน้าที่ ข10 และ ข11))
- 38.3.2 วิธีราคาตลาด (เช่น ใช้ราคาเสนอซื้อขายสำหรับหนี้สินหรือตราสารทุนที่คล้ายคลึงกันที่บุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ (ดูย่อหน้าที่ ข5 ถึง ข7))
- 39 กิจการต้องปรับปรุงราคาเสนอซื้อขายของหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการที่บุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์เฉพาะในกรณีที่สินทรัพย์นั้นมีปัจจัยเจาะจงที่ไม่เกี่ยวข้องกับกาวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนนั้น กิจการต้องมั่นใจว่าราคาของสินทรัพย์นั้นไม่รวมผลกระทบของข้อจำกัดที่ทำให้ขายสินทรัพย์นั้นไม่ได้ ปัจจัยบางอย่างที่อาจบ่งชี้ว่าราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์ต้องมีการปรับปรุงรวมถึงปัจจัยดังต่อไปนี้
- 39.1 ราคาเสนอซื้อขายสำหรับสินทรัพย์เป็นราคาที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินและตราสารทุนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (แต่ไม่ใช่อย่างเดียวกัน) ที่บุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ ตัวอย่างเช่น หนี้สิน หรือตราสารทุนอาจมีลักษณะเฉพาะ (เช่น คุณภาพด้านเครดิตของผู้ออก) ซึ่งแตกต่างจากที่สะท้อนในมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนที่คล้ายคลึงกันที่บุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์
- 39.2 หน่วยวัดทางบัญชีสำหรับสินทรัพย์ไม่ได้เป็นอย่างเดียวกับหนี้สินหรือตราสารทุน ตัวอย่างเช่น สำหรับหนี้สิน ในบางกรณีราคาสินทรัพย์สะท้อนราคารวมซึ่งประกอบด้วยจำนวนเงินที่จะได้รับจากผู้ออกตราสาร และจากการเพิ่มความน่าเชื่อถือจากบุคคลที่สาม ถ้าหน่วยวัดทางบัญชีสำหรับหนี้สินไม่ใช่จำนวนซึ่งรวมการเพิ่มความน่าเชื่อถือวัตถุประสงค์คือการวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินของกิจการผู้ออกตราสารหนี้ไม่ใช่การวัดมูลค่ายุติธรรมซึ่งรวมการเพิ่มความน่าเชื่อถือ ดังนั้นในกรณีดังกล่าวกิจการจะ

ปรับราคาที่สามารถสังเกตได้สำหรับสินทรัพย์นั้นโดยไม่รวมผลกระทบของการเพิ่มความน่าเชื่อถือจากบุคคลที่สาม

หนี้สินและตราสารทุนที่ไม่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์

- 40 ในกรณีที่ไม่มีราคาเสนอซื้อขายสำหรับการโอนหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและรายการอย่างเดียวกันนั้นไม่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน หรือตราสารทุนโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดที่มีหนี้สิน หรือได้ออกสิทธิเรียกร้องในส่วนของผู้เจ้าของ
- 41 ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบัน กิจการอาจพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
- 41.1 กระแสเงินสดจ่ายในอนาคตที่ผู้ร่วมตลาดคาดว่าจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามภาระผูกพัน รวมทั้งค่าตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการในการเข้ารับภาระผูกพัน (ดูย่อหน้าที่ 331 ถึง 333)
- 41.2 จำนวนเงินที่ผู้ร่วมตลาดจะได้รับจากการเข้าผูกพันหรือออกตราสารหนี้หรือตราสารทุนอย่างเดียวกัน โดยใช้ข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้ในการกำหนดราคาสำหรับรายการอย่างเดียวกัน (เช่น มีคุณสมบัติด้านเครดิตเหมือนกัน) ในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ในการออกตราสารหนี้หรือตราสารทุนที่มีเงื่อนไขตามสัญญา เช่นเดียวกัน

ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพัน

- 42 มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินสะท้อนผลกระทบของ*ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพัน* ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพัน รวมถึงความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการ (ตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้)) แต่อาจจะไม่ถูกจำกัดเพียงแค่นั้น ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพันนี้ถือว่าเป็นเช่นเดียวกันทั้งก่อนและหลังการโอนหนี้สิน
- 43 ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินกิจการต้องพิจารณาถึงผลกระทบของความเสี่ยงด้านเครดิต (ระดับความน่าเชื่อถือ) ของกิจการและปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อความน่าจะเป็นที่จะมีหรือไม่มี การปฏิบัติตามภาระผูกพันซึ่งผลกระทบนั้นอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับหนี้สิน ตัวอย่างเช่น
- 43.1 หนี้สินนั้นเป็นภาระผูกพันในการส่งมอบเงินสด (หนี้สินทางการเงิน) หรือภาระผูกพันในการส่งมอบสินค้าหรือบริการ (หนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงิน)
- 43.2 เงื่อนไขของการเพิ่มความน่าเชื่อถือที่เกี่ยวข้องกับหนี้สิน (ถ้ามี)
- 44 มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินสะท้อนให้เห็นถึงผลของความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพันบนเกณฑ์ของหน่วยวัดทางบัญชี ผู้ก่อหนี้สินที่ก่อหนี้โดยมีการเพิ่มความน่าเชื่อถือ

โดยบุคคลที่สามอันไม่สามารถแยกออกต่างหากได้ ซึ่งมีการบันทึกบัญชีแยกต่างหากจากหนี้สินนั้น ต้องไม่รวมผลกระทบของการเพิ่มความน่าเชื่อถือ (เช่น การค้ำประกันหนี้โดยบุคคลที่สาม) ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน หากการเพิ่มความน่าเชื่อถือมีการบันทึกบัญชีแยกต่างหากจากหนี้สินผู้ก่อหนี้สินจะพิจารณาสถานะของความน่าเชื่อถือของตนเองโดยไม่พิจารณาถึงสถานะเครดิตของบุคคลที่สามเมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน

ข้อจำกัดที่ป้องกันการโอนหนี้สิน หรือตราสารทุนของกิจการ

- 45 เมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการ กิจการต้องไม่รวมข้อมูลที่แยกต่างหากหรือการปรับปรุงข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดที่ป้องกันการโอน ผลกระทบต่อข้อจำกัดที่ป้องกันการโอนของหนี้สิน หรือตราสารทุนของกิจการได้ถูกรวมอย่างชัดเจนหรือโดยนัยทางอ้อมในข้อมูลอื่นที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมแล้ว
- 46 ตัวอย่างเช่น ณ วันที่เกิดรายการ ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ยอมรับราคาที่ทำให้เกิดรายการสำหรับรายการหนี้สินโดยทราบชัดเจนว่ามีข้อจำกัดที่ป้องกันการเปลี่ยนมือ ดังนั้น เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าวได้รวมอยู่ในการพิจารณาราคาที่ทำให้เกิดรายการแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลแยกต่างหาก หรือปรับปรุงข้อมูลที่ใช้อยู่ ณ วันที่ทำรายการเพื่อให้สะท้อนผลกระทบของข้อจำกัดเกี่ยวกับการโอน ในทำนองเดียวกันไม่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลแยกต่างหากหรือปรับปรุงข้อมูลที่ใช้อยู่ ณ วันที่วัดมูลค่าในภายหลังเพื่อให้สะท้อนผลกระทบของข้อจำกัดเกี่ยวกับการเปลี่ยนมือ

หนี้สินทางการเงินเมื่อทวงถาม

- 47 มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินทางการเงินเมื่อทวงถาม (เช่น เงินฝากเมื่อทวงถาม) จะไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่จ่ายเมื่อทวงถามคิดลดตั้งแต่วันแรกที่สามารถทวงถามให้จ่าย

การประยุกต์ใช้กับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน ที่มีสถานะหักกลบลบกันสำหรับความเสี่ยงด้านตลาดหรือความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา

- 48 กิจการที่ถือกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน และหนี้สินทางการเงินมีฐานะเปิดต่อความเสี่ยงด้านตลาด (ตามที่อธิบายในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้)) และความเสี่ยงด้านเครดิต (ตามที่อธิบายในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้)) ของคู่สัญญาแต่ละราย หากกิจการจัดการกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามเกณฑ์ของฐานะเปิดสุทธิของกิจการต่อความเสี่ยงด้านตลาดหรือความเสี่ยงด้านเครดิต กิจการได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อยกเว้นในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรม ข้อยกเว้นนี้อ่อนุญาตให้กิจการวัดมูลค่ายุติธรรมกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินบนเกณฑ์ของราคาที่จะได้รับจากการขาย

- สถานะซื้อสุทธิ (สินทรัพย์) สำหรับฐานะเปิดต่อความเสี่ยงรายการใดรายการหนึ่งหรือการจ่ายเพื่อโอนสถานะขายสุทธิ (หนี้สิน) สำหรับฐานะเปิดต่อความเสี่ยงรายการใดรายการหนึ่งจากรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด ดังนั้นกิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเช่นเดียวกับวิธีการที่ผู้ร่วมตลาดจะกำหนดราคาสำหรับฐานะเปิดสุทธิต่อความเสี่ยงสุทธิ ณ วันที่วัดมูลค่า
- 49 กิจการได้รับอนุญาตให้ใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 เฉพาะเมื่อกิจการปฏิบัติตามข้อกำหนดทุกข้อต่อไปนี้
- 49.1 มีการจัดการกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามเกณฑ์ของฐานะเปิดสุทธิของกิจการสำหรับความเสี่ยงด้านตลาดรายการใดรายการหนึ่ง (หรือความเสี่ยงด้านตลาดหลายรายการ) หรือความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้สัญญารายการใดรายการหนึ่งตามการบริหารจัดการความเสี่ยงหรือกลยุทธ์การลงทุนที่มีระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- 49.2 นำเสนอข้อมูลตามเกณฑ์ดังกล่าวเกี่ยวกับกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินให้ผู้บริหารสำคัญของกิจการ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (เมื่อมีการประกาศใช้) และ
- 49.3 กิจการถูกกำหนดหรือเลือกที่จะวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเหล่านั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานในแต่ละรอบ
- 50 ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 ไม่เกี่ยวข้องกับการนำเสนองบการเงิน ในบางกรณีเกณฑ์การนำเสนอเครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินแตกต่างจากเกณฑ์การวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน เช่น ถ้ามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ไม่กำหนดหรืออนุญาตให้นำเสนอเครื่องมือทางการเงินบนเกณฑ์สุทธิ ในกรณีดังกล่าวกิจการอาจต้องปันส่วนรายการปรับปรุงในระดับกลุ่มการลงทุน (portfolio-level) (ดูย่อหน้าที่ 53 ถึง 56) ให้แก่สินทรัพย์หรือหนี้สินแต่ละรายการที่ประกอบกันขึ้นเป็นกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินที่มีการบริหารจัดการบนเกณฑ์ของฐานะเปิดต่อความเสี่ยงสุทธิของกิจการ กิจการต้องดำเนินการปันส่วนบนเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลและสม่าเสมอ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ
- 51 กิจการต้องกำหนดนโยบายการบัญชีให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (เมื่อมีการประกาศใช้) ในการใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 กิจการที่ใช้ช้อยกเว้นดังกล่าวต้องใช้นโยบายการบัญชี รวมทั้งนโยบายในการปันส่วนส่วนปรับปรุงราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (bid-ask adjustment) (ดูย่อหน้าที่ 53 ถึง 55) และการปรับปรุงเกี่ยวกับด้านเครดิต (ถ้ามี) (ดูย่อหน้าที่ 56) โดยต้องปฏิบัติอย่างสม่าเสมอจากงวดหนึ่งไปอีกงวดหนึ่งสำหรับกลุ่มการลงทุน (Portfolio) กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- 52 ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 ใช้ได้เฉพาะกับสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงิน และสัญญาอื่น ๆ ที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือ

ทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) หรือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง *เครื่องมือทางการเงิน* (เมื่อมีการประกาศใช้) การอ้างอิงถึงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินใน ย่อหน้าที่ 48 ถึง 51 และในย่อหน้าที่ 53 ถึง 56 ควรหมายความว่าให้ใช้ปฏิบัติกับสัญญาทั้งหมดที่อยู่ในขอบเขตและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) หรือ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง *เครื่องมือทางการเงิน* (เมื่อมีการประกาศใช้) โดยไม่ต้องคำนึงว่าสัญญาเหล่านั้นเป็นไปตามคำนิยามของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง *การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน* (เมื่อมีการประกาศใช้) หรือไม่

ฐานะเปิดต่อความเสี่ยงด้านตลาด

- 53 เมื่อมีการใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่มีการบริหารจัดการบนเกณฑ์ของฐานะเปิดสุทธิของกิจการสำหรับความเสี่ยงด้านตลาดรายการใดรายการหนึ่ง (หรือความเสี่ยงด้านตลาดหลายรายการ) กิจการต้องใช้ราคาที่อยู่ระหว่างราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (bid-ask spread) ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์นั้นสำหรับฐานะเปิดสุทธิต่อความเสี่ยงด้านตลาดของกิจการ (ดูย่อหน้าที่ 70 และ 71)
- 54 เมื่อมีการใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 กิจการต้องมั่นใจว่าความเสี่ยงด้านตลาดรายการใดรายการหนึ่ง (หรือความเสี่ยงด้านตลาดหลายรายการ) ซึ่งกิจการมีอยู่ภายในกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเป็นความเสี่ยงที่เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่น กิจการจะไม่รวมความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยซึ่งเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ทางการเงินเข้ากับความเสี่ยงด้านราคาสินค้าโภคภัณฑ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับหนี้สินทางการเงินเนื่องจากการกระทำเช่นนั้นจะไม่ใช่การบรรเทาฐานะเปิดต่อความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยหรือความเสี่ยงด้านราคาสินค้าโภคภัณฑ์เมื่อใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 ความเสี่ยงที่เกิดจากสถานะตรงข้ามกันซึ่งไม่หักกลบกัน (basis risk) ที่เป็นผลมาจากปัจจัยความเสี่ยงด้านตลาด (Market risk parameter) ที่ไม่ได้มาจากสิ่งเดียวกันต้องนำมาพิจารณาในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินภายในกลุ่ม
- 55 ในทำนองเดียวกัน อายุของฐานะเปิดต่อความเสี่ยงด้านตลาดรายการใดรายการหนึ่ง (หรือความเสี่ยงด้านตลาดหลายรายการ) ของกิจการ ที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินต้องเป็นอายุเดียวกันโดยสาระสำคัญ ตัวอย่างเช่น กิจการใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Future contract) อายุ 12 เดือนเพื่อป้องกันความเสี่ยงบนกระแสเงินสดอายุ 12 เดือน ที่เกิดจากรู้นะเปิดความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยบนเครื่องมือทางการเงินอายุห้าปีที่อยู่ในกลุ่มเฉพาะสินทรัพย์ทางการเงิน และหนี้สินทางการเงินที่มีอายุ 12 เดือนที่จะวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้หลักการของสถานะหักกลบกัน (net basis) และฐานะเปิดความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยส่วนที่เหลือ (ในช่วง 2 ปี ถึง 5 ปี) วัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้หลักการของสถานะไม่หักกลบกัน (gross basis)

ฐานะเปิดต่อความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญารายใดรายหนึ่ง

- 56 เมื่อมีการใช้ช้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของกลุ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน และหนี้สินทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับคู่สัญญารายใดรายหนึ่ง กิจการต้องรวมผลกระทบของฐานะเปิดสุทธิของกิจการต่อความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญานั้น หรือฐานะเปิดสุทธิของคู่สัญญาต่อความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการในการวัดมูลค่ายุติธรรม ในกรณีที่ผู้ร่วมตลาดจะพิจารณาถึงข้อตกลงใด ๆ ที่มีอยู่เพื่อบรรเทาฐานะเปิดความเสี่ยงด้านเครดิตหากมีการผิดสัญญา (เช่น สัญญาหลักให้มีการหักกลบสุทธิกับคู่สัญญาหรือสัญญาที่กำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนหลักประกันบนเกณฑ์ของฐานะเปิดสุทธิของแต่ละกิจการต่อความเสี่ยงด้านเครดิต) การวัดมูลค่ายุติธรรมดังกล่าวต้องสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดเกี่ยวกับโอกาสที่ข้อตกลงดังกล่าวจะนำมาใช้บังคับได้ตามกฎหมายเมื่อมีการผิดสัญญา

การรับรู้มูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรก

- 57 เมื่อมีการได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือก่อให้เกิดหนี้สิน ในการทำรายการแลกเปลี่ยนสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน ราคาที่ทำให้เกิดรายการคือราคาที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ หรือราคาที่ได้รับเมื่อเข้ารับภาระหนี้สิน (ราคาที่ได้มาหรือรับโอน (entry price)) ในทางตรงกันข้ามมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินเป็นราคาที่จะได้รับจากขายสินทรัพย์ หรือจ่ายในการโอนหนี้สิน (ราคาขายหรือโอนออก (exit price)) กิจการไม่จำเป็นต้องขายสินทรัพย์ในราคาที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์นั้น ในทำนองเดียวกันกิจการไม่จำเป็นต้องโอนหนี้สินในราคาที่ได้รับเมื่อเข้ารับภาระหนี้สิน
- 58 ในหลายกรณีราคาที่ทำให้เกิดรายการจะเท่ากับมูลค่ายุติธรรม (เช่น อาจจะมีกรณีที่ ณ วันที่เกิดรายการนั้นรายการซื้อสินทรัพย์เกิดขึ้นในตลาดซึ่งมีการขายสินทรัพย์)
- 59 เมื่อพิจารณาถึงมูลค่ายุติธรรมที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกว่าจะเท่ากับราคาที่ทำให้เกิดรายการหรือไม่ กิจการต้องพิจารณาถึงปัจจัยเฉพาะของการทำรายการนั้น และปัจจัยเฉพาะของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น ย่อหน้าที่ 4 อธิบายถึงสถานการณ์ที่ราคาที่ทำให้เกิดรายการอาจจะไม่แสดงถึงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก
- 60 ถ้ามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นกำหนด หรืออนุญาตให้กิจการวัดมูลค่าสินทรัพย์หรือหนี้สินเมื่อเริ่มแรกด้วยมูลค่ายุติธรรมและราคาที่ทำให้เกิดรายการแตกต่างจากมูลค่ายุติธรรมกิจการต้องรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนในกำไรหรือขาดทุนอันเป็นผลมาจากความแตกต่างดังกล่าว เว้นแต่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นนั้นระบุไว้เป็นอย่างอื่น

เทคนิคการประเมินมูลค่า

- 61 กิจการต้องใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น และมีข้อมูลที่เพียงพอในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มีความเกี่ยวข้องให้มากที่สุดและลดการใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด

- 62 วัตถุประสงค์ของการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าคือประมาณการราคาสำหรับรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในการขายสินทรัพย์ หรือการโอนหนี้สินที่จะเกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด เทคนิคการประเมินมูลค่า 3 วิธีที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในการประเมินมูลค่า ได้แก่ วิธีราคาตลาด วิธีราคาทุน และวิธีรายได้ หลักการของวิธีการเหล่านั้นได้มีการสรุปไว้ในย่อหน้าที่ ข5 ถึง ข11 กิจการต้องใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่สอดคล้องกับหนึ่งหรือหลายวิธีการเหล่านั้นในการวัดมูลค่ายุติธรรม
- 63 ในบางกรณีเทคนิคการประเมินมูลค่าเพียงวิธีเดียวจะมีความเหมาะสม (เช่น เมื่อการประเมินมูลค่าของสินทรัพย์หรือหนี้สินโดยใช้ราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน) ในกรณีอื่นๆ การใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าหลายวิธีจะมีความเหมาะสม (เช่น อาจจะเป็นกรณีเมื่อประเมินมูลค่าหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด) หากเทคนิคการประเมินมูลค่าหลายวิธีถูกนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม ผลลัพธ์ (คือตัวบ่งชี้มูลค่ายุติธรรมที่ได้จากแต่ละวิธี) ต้องถูกประเมินโดยพิจารณาความสมเหตุสมผลของช่วงของราคาที่ระบุโดยผลลัพธ์เหล่านั้น การวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นราคาใดราคาหนึ่งในระหว่างช่วงราคาซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์นั้น
- 64 ถ้าราคาที่ทำให้เกิดรายการเป็นมูลค่ายุติธรรมที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และเทคนิคการประเมินมูลค่ามีการใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมในภายหลัง เทคนิคการประเมินมูลค่าต้องมีการทดสอบเพื่อให้ทราบว่า ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ผลของการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าเท่ากับราคาที่ทำให้เกิดรายการ การทดสอบดังกล่าวกระทำเพื่อให้แน่ใจว่าเทคนิคการประเมินมูลค่าสะท้อนถึงสภาพปัจจุบันของตลาด และเพื่อช่วยให้กิจการทราบว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงในการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่านั้นหรือไม่ (เช่น อาจจะมีลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่ได้รวมอยู่ในการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่า) หลังจากการรับรู้เมื่อเริ่มแรกเมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าหรือเทคนิคที่ใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ กิจการต้องแน่ใจว่าเทคนิคการประเมินมูลค่าเหล่านั้นสะท้อนถึงข้อมูลในตลาดที่สังเกตได้ (เช่น ราคาสำหรับสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่คล้ายคลึงกัน) ณ วันที่วัดมูลค่า
- 65 เทคนิคการประเมินมูลค่าที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมต้องประยุกต์ใช้โดยสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการประเมินมูลค่า หรือการนำมาปฏิบัติใช้ (เช่น การเปลี่ยนแปลงในการถ่วงน้ำหนักเมื่อใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าหลายวิธี หรือมีการเปลี่ยนแปลงรายการปรับปรุงที่นำมาใช้กับเทคนิคการประเมินมูลค่า) จะมีความเหมาะสม ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีผลต่อการวัดมูลค่าซึ่งทำให้มูลค่ายุติธรรมเป็นตัวแทนที่ดีเท่าเดิมหรือดีกว่าเดิมในสถานการณ์นั้น กรณีเช่นว่านั้น อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ถ้ามีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นดังต่อไปนี้
- 65.1 มีตลาดใหม่พัฒนาขึ้น
  - 65.2 มีข้อมูลใหม่ที่ใช้ได้
  - 65.3 ข้อมูลที่เคยใช้ก่อนหน้านี้ไม่มีให้ใช้อีกต่อไป
  - 65.4 เทคนิคการประเมินมูลค่ามีการปรับปรุง หรือ
  - 65.5 สภาพตลาดเปลี่ยนแปลงไป

- 66 การปรับปรุงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการประเมินมูลค่าหรือการนำมาใช้ปฏิบัติ ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด (เมื่อมีการประกาศใช้) อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวไม่กำหนดให้ต้องเปิดเผยรายการปรับปรุงซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการประเมินมูลค่าหรือการนำมาใช้ปฏิบัติ

ข้อมูลที่นำมาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่า

หลักการทั่วไป

- 67 เทคนิคการประเมินมูลค่าที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมต้องใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มีความเกี่ยวข้องให้มากที่สุดและใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด
- 68 ตัวอย่างของตลาดซึ่งข้อมูลนี้อาจจะสังเกตได้สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินบางอย่าง (เช่น เครื่องมือทางการเงิน) รวมถึงตลาดแลกเปลี่ยนที่เป็นทางการ (exchange markets) ตลาดตัวแทน (dealer markets) ตลาดนายหน้า (broker markets) และตลาดซื้อขายที่ไม่มีตัวกลาง (principal-to-principal markets) (ดูย่อหน้าที่ 34)
- 69 กิจการต้องเลือกข้อมูลที่สุดคล้องกับลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ผู้ร่วมตลาดจะพิจารณารายการสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน (ดูย่อหน้าที่ 11 และ 12) ในบางกรณีลักษณะเหล่านั้นมีผลให้มีการปรับปรุง เช่น ส่วนเพิ่มหรือส่วนลด (เช่น ส่วนเพิ่มจากการควบคุมหรือส่วนลดจากส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม) อย่างไรก็ตาม การวัดมูลค่ายุติธรรมต้องไม่รวมส่วนเพิ่มหรือส่วนลดที่ไม่สอดคล้องกับหน่วยวัดทางบัญชีที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดหรืออนุญาตให้วัดมูลค่ายุติธรรม (ดูย่อหน้าที่ 13 และ 14) ส่วนเพิ่มหรือส่วนลดที่สะท้อนถึงขนาดว่าเป็นลักษณะของการถือครองของกิจการ (โดยเฉพาะปัจจัยขนาดที่ใช้คิดลดราคา (Blockage Factor) ที่มีผลต่อการปรับราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์หรือหนี้สินเนื่องจากปริมาณการซื้อขายของตลาดตามปกติรายวันไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณที่ถือโดยกิจการ ตามที่ได้อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 80) มากกว่าที่จะเป็นลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สิน (เช่น ส่วนเพิ่มจากการควบคุมเมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของส่วนได้เสียที่มีอำนาจควบคุม) ไม่อนุญาตในการวัดมูลค่ายุติธรรมในทุกกรณี หากมีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง (เช่น ข้อมูลระดับ 1) สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน กิจการต้องใช้ราคานั้นโดยไม่ต้องปรับปรุงเมื่อมีการวัดมูลค่ายุติธรรม ยกเว้นที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 79

ข้อมูลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย

- 70 หากสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรมมีราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (เช่น ใช้ข้อมูลจากตลาดตัวแทน) ราคาที่อยู่ในช่วงส่วนต่างระหว่างราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขายซึ่งเป็น

ตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์นั้น ต้องนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยไม่คำนึงว่าข้อมูลถูกจัดอยู่ในระดับชั้นใดของมูลค่ายุติธรรม (ได้แก่ ระดับ 1 2 หรือ 3 ด้อยหน้าที่ 72 ถึง 90) การใช้ราคาเสนอซื้อสำหรับสถานะการเป็นสินทรัพย์และราคาเสนอขายสำหรับสถานะการเป็นหนี้สินได้รับอนุญาตให้นำมาใช้ แต่มีข้อจำกัด

- 71 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่ได้ห้ามใช้การกำหนดราคาเฉลี่ยของตลาด (mid-market pricing) หรือรูปแบบการกำหนดราคาอื่นที่ใช้โดยผู้ร่วมตลาดซึ่งเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติในการวัดมูลค่ายุติธรรมซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (bid-ask spread)

ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม

- 72 เพื่อให้การวัดมูลค่ายุติธรรมและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสม่ำเสมอและสามารถเปรียบเทียบได้มากขึ้น มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้กำหนดลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมเป็น 3 ระดับ (ด้อยหน้าที่ 76 ถึง 90) ตามประเภทของข้อมูลที่นำมาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่าเพื่อวัดมูลค่ายุติธรรม ทั้งนี้ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ลำดับความสำคัญสูงสุดกับราคาเสนอซื้อขาย (ไม่ต้องปรับปรุง) ในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน (ข้อมูลระดับ 1) และให้ลำดับความสำคัญต่ำสุดแก่ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ (ข้อมูลระดับ 3)
- 73 ในบางกรณีข้อมูลที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินอาจถูกจัดประเภทภายในลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมที่แตกต่างกัน ในกรณีเหล่านี้การวัดมูลค่ายุติธรรมจะถูกจัดประเภทในภาพรวมในระดับเดียวกันกับลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม ซึ่งข้อมูลในระดับต่ำสุดมีนัยสำคัญต่อการวัดมูลค่าทั้งหมด การประเมินความมีนัยสำคัญของข้อมูลเฉพาะที่มีต่อการวัดมูลค่าทั้งหมดนั้นต้องใช้ดุลยพินิจ โดยพิจารณาปัจจัยเฉพาะเจาะจงที่เกี่ยวกับสินทรัพย์หรือหนี้สินการปรับปรุงเพื่อให้ได้มาซึ่งการวัดมูลค่าบนพื้นฐานของมูลค่ายุติธรรม เช่น ต้นทุนในการขายเมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขาย ต้องไม่นำมาพิจารณาในการกำหนดลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมภายในการจัดประเภทของการวัดมูลค่ายุติธรรมว่าอยู่ในประเภทใด
- 74 การมีอยู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการที่ข้อมูลขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของแต่ละบุคคล อาจมีผลกระทบต่อการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสม (ด้อยหน้าที่ 61) อย่างไรก็ตามลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ความสำคัญกับข้อมูลที่นำมาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่าเป็นอันดับแรก ไม่ใช่เทคนิคการประเมินมูลค่าที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างเช่น การวัดมูลค่ายุติธรรมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันซึ่งอาจมีการจัดประเภทอยู่ในระดับ 2 หรือระดับ 3 ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาใช้ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการวัดมูลค่าทั้งหมด และการจัดประเภทของข้อมูลว่าอยู่ลำดับชั้นใดของมูลค่ายุติธรรม
- 75 ถ้าข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ต้องมีการปรับปรุงโดยใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ และการปรับปรุงนั้นส่งผลให้การวัดมูลค่ายุติธรรมสูงขึ้นหรือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ผลของการวัดมูลค่าดังกล่าวต้องจัดอยู่ในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างเช่น

หากผู้ร่วมตลาดจะพิจารณาถึงผลกระทบของข้อจำกัดจากการขายสินทรัพย์เมื่อมีการประมาณราคาสำหรับสินทรัพย์ กิจการจะปรับปรุงราคาเสนอซื้อขายเพื่อให้สะท้อนถึงผลกระทบของข้อจำกัดการขาย หากราคาเสนอซื้อขายเป็นข้อมูลระดับ 2 และการปรับปรุงเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการวัดมูลค่าทั้งหมด การวัดมูลค่าดังกล่าวจะจัดอยู่ในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม

ข้อมูลระดับ 1

- 76 ข้อมูลระดับ 1 เป็นราคาเสนอซื้อขาย (ไม่ต้องปรับปรุง) ในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์ หรือหนี้สินอย่างเดียวกันและกิจการสามารถเข้าถึงตลาดนั้น ณ วันที่วัดมูลค่า
- 77 ราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง ถือเป็นมูลค่ายุติธรรมที่พร้อมด้วยหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด และเมื่อใดก็ตามที่มีข้อมูลดังกล่าวต้องใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยไม่ต้องปรับชดเชยเว้นแต่ที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 79
- 78 ข้อมูลระดับ 1 จะมีอยู่สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินหลายรายการ โดยที่สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินบางรายการอาจจะมีการแลกเปลี่ยนกันในหลายตลาดที่มีสภาพคล่อง (เช่น ตลาดแลกเปลี่ยนที่ต่างกัน) ดังนั้นปัจจัยสำคัญสำหรับข้อมูลภายในระดับ 1 คือการพิจารณาทั้งสองประเด็นต่อไปนี้
- 78.1 ตลาดหลักสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุดในกรณีที่ไม่ใช่ตลาดหลัก สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น และ
- 78.2 กิจการสามารถเข้าทำรายการสำหรับสินทรัพย์นั้น หรือหนี้สินนั้น ด้วยราคาในตลาดนั้น ณ วันที่วัดมูลค่า
- 79 กิจการต้องไม่ปรับปรุงข้อมูลระดับ 1 ยกเว้นแต่ในสถานการณ์ต่อไปนี้
- 79.1 เมื่อกิจการถือสินทรัพย์ หรือหนี้สิน (เช่น ตราสารหนี้) จำนวนมากที่คล้ายกัน (แต่ไม่ใช่อย่างเดียวกัน) ที่มีการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม และมีข้อมูลราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินแต่ละรายการ (เนื่องจากมีสินทรัพย์และหนี้สินที่คล้ายคลึงกันจำนวนมากที่ถือโดยกิจการเป็นการยกที่จะได้ข้อมูลราคาสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินแต่ละรายการ ณ วันที่วัดมูลค่า) ในกรณีนี้ เพื่อให้สามารถถือปฏิบัติได้โดยสะดวกกิจการอาจวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้วิธีการกำหนดราคาทางเลือก ที่มีได้ขึ้นอยู่กับราคาเสนอซื้อขายเพียงอย่างเดียว (เช่น วิธีการกำหนดราคาเมทริกซ์ (Matrix pricing)) อย่างไรก็ตาม วิธีการกำหนดราคาทางเลือกส่งผลให้การวัดมูลค่ายุติธรรมถูกจัดประเภทของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมที่ลดต่ำลง
- 79.2 เมื่อราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องไม่ได้เป็นตัวแทนของมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่วัดมูลค่า ซึ่งอาจเป็นกรณี ตัวอย่างเช่น มีเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญ (เช่น มีรายการในตลาดซื้อขายที่ไม่มีตัวกลาง มีการซื้อขายในตลาดนายหน้าหรือมีการประกาศราคา) เกิดขึ้นหลังจากการปิดตลาดแต่ก่อนวันที่วัดมูลค่า กิจการต้องกำหนดและใช้นโยบาย

อย่างสม่ำเสมอในการระบุถึงเหตุการณ์เหล่านั้นที่อาจส่งผลกระทบต่อการวัดมูลค่า ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม หากราคาเสนอซื้อขายจะมีการปรับปรุงสำหรับข้อมูลใหม่ การปรับปรุงจะส่งผลให้การวัดมูลค่ายุติธรรมถูกจัดประเภทของลำดับชั้นมูลค่า ยุติธรรมที่ลดต่ำลง

- 79.3 เมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการ โดยใช้ราคาเสนอซื้อขายเพื่อรับรู้เป็นสินทรัพย์สำหรับรายการอย่างเดียวกันในตลาดที่มีสภาพคล่อง ราคานั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงสำหรับปัจจัยเฉพาะของรายการนั้นหรือของสินทรัพย์นั้น (ดูย่อหน้าที่ 39) หากไม่ต้องการปรับปรุงราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์ ผลคือ การวัดมูลค่ายุติธรรมถูกจัดประเภทในระดับ 1 ของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงใดๆ กับราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์ จะส่งผลให้การวัดมูลค่ายุติธรรมถูกจัดประเภทของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมที่ลดต่ำลง
- 80 หากกิจการมีสถานะในการถือสินทรัพย์หรือหนี้สินเดี่ยว (รวมถึงสถานะที่ประกอบไปด้วยสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกันเป็นจำนวนมาก เช่น การถือเครื่องมือทางการเงิน) และสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้นมีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินต้องมีการวัดมูลค่าในระดับ 1 อันเป็นผลของราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์และหนี้สิน แต่ละรายการคุณด้วยปริมาณที่กิจการถือ แม้ว่าปริมาณการซื้อขายของตลาดตามปกติรายวันจะไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณที่ถือโดยกิจการ และคำสั่งขายในครั้งเดียวที่อาจมีผลกระทบต่อราคาเสนอซื้อขาย

ข้อมูลระดับ 2

- 81 ข้อมูลระดับ 2 เป็นข้อมูลอื่นที่สังเกตได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้นนอกเหนือจากราคาเสนอซื้อขายซึ่งรวมอยู่ในข้อมูลระดับ 1
- 82 หากสินทรัพย์หรือหนี้สินมีเงื่อนไข (ตามสัญญา) ที่ระบุไว้ ข้อมูลระดับ 2 ต้องสังเกตได้สำหรับเงื่อนไขสำคัญทั้งหมดของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ข้อมูลระดับ 2 รวมถึงรายการดังต่อไปนี้
- 82.1 ราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายคลึงกันในตลาดที่มีสภาพคล่อง
- 82.2 ราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันในตลาดที่ไม่มีการซื้อขายคล่อง
- 82.3 ข้อมูลอื่นที่สังเกตได้สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น นอกเหนือจากราคาเสนอซื้อขาย ตัวอย่างเช่น
- 82.3.1 อัตราดอกเบี้ยและเส้นอัตราผลตอบแทนที่สังเกตได้ที่มีการเสนอตามช่วงเวลาปกติ
- 82.3.2 ความผันผวนโดยนัย (implied volatilities) และ
- 82.3.3 อัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit spread)
- 82.4 ข้อมูลที่ได้รับการยืนยันจากตลาดโดยตรงหรือโดยอ้อม

- 83 การปรับปรุงข้อมูลระดับ 2 จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยเฉพาะของสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น ปัจจัยเหล่านั้นรวมถึงปัจจัยดังต่อไปนี้
- 83.1 สภาพหรือสถานที่ตั้งของสินทรัพย์
- 83.2 ระดับที่ข้อมูลมีความสัมพันธ์กับรายการที่สามารถเปรียบเทียบกันได้กับสินทรัพย์นั้น หรือหนี้สินนั้น (รวมถึงปัจจัยที่อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 39) และ
- 83.3 ปริมาณหรือระดับของกิจกรรมในตลาดซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถสังเกตได้นั้น
- 84 การปรับปรุงข้อมูลระดับ 2 ที่มีนัยสำคัญสำหรับการวัดมูลค่าโดยรวม อาจส่งผลให้การวัดมูลค่า ยุติธรรมถูกจัดประเภทเป็นระดับ 3 ของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรมถ้ารายการปรับปรุงนั้นใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้อย่างมีนัยสำคัญ
- 85 ย่อหน้าที่ 35 อธิบายการใช้ข้อมูลระดับ 2 สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง

ข้อมูลระดับ 3

- 86 ข้อมูลระดับ 3 เป็นข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น
- 87 ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ต้องนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมในระดับเท่าที่ไม่มีข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่มีความเกี่ยวข้อง จึงรองรับสถานการณ์ที่มีกิจกรรมน้อย (หากมี) ในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น ณ วันที่วัดมูลค่า อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรมยังคงเหมือนเดิม กล่าวคือ ราคาขายหรือโอนออก ณ วันที่วัดมูลค่าจากมุมมองของผู้ร่วมตลาดที่ถือสินทรัพย์หรือมีภาระหนี้สิน ดังนั้นข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จะสะท้อนถึงข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้เมื่อกำหนดราคาสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้นรวมถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยง
- 88 ข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยงรวมถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ในเทคนิคการประเมินมูลค่าแต่ละเทคนิคที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม (เช่น แบบจำลองการกำหนดราคา) และความเสี่ยงที่มีอยู่ในข้อมูลที่นำมาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่า การวัดมูลค่าที่ได้รวมการปรับปรุงสำหรับความเสี่ยง จะไม่เป็นตัวแทนการวัดมูลค่ายุติธรรมถ้าหากผู้ร่วมตลาดจะปรับปรุงสำหรับความเสี่ยงเมื่อกำหนดราคาสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น ตัวอย่างเช่น อาจจำเป็นที่จะรวมส่วนปรับปรุงความเสี่ยงเมื่อมีความไม่แน่นอนอย่างมีนัยสำคัญในการวัดมูลค่า (เช่น เมื่อมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมปกติของตลาดสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น หรือสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายคลึงกันและกิจการเห็นว่าราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้นหรือราคาเสนอซื้อขายมิได้เป็นตัวแทนมูลค่ายุติธรรมตามที่อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 37 ถึง 47)
- 89 กิจการต้องพัฒนาข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยใช้ข้อมูลที่ดีที่สุดที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งอาจรวมถึงข้อมูลของกิจการเอง ในการพัฒนาข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้กิจการอาจเริ่มต้นด้วยข้อมูลของกิจการเอง แต่ต้องปรับปรุงข้อมูลเหล่านั้นหากข้อมูลที่มีอยู่อย่างสมเหตุสมผลนั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมตลาดคนอื่นจะใช้ข้อมูลที่แตกต่างกันหรือมีบางสิ่งบางอย่างเฉพาะของกิจการที่ผู้ร่วมตลาดคนอื่นไม่มี (เช่น การผนึกกันเพื่อเพิ่มศักยภาพ (synergy) ของกิจการ

โดยเฉพาะ) กิจการไม่จำเป็นต้องดำเนินการที่จะใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสมมติของผู้ร่วมตลาด อย่างไรก็ตาม กิจการต้องพิจารณาข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับข้อสมมติของผู้ร่วมตลาดซึ่งมีอยู่อย่างสมเหตุสมผล ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ซึ่งมีการพัฒนาในลักษณะข้างต้นถือได้ว่าเป็นข้อสมมติของผู้ร่วมตลาด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรม

90 ย่อหน้าที่ 36 อธิบายถึงการใช้ข้อมูลระดับ 3 สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง

การเปิดเผยข้อมูล

- 91 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินทั้งสองเรื่องดังต่อไปนี้
- 91.1 เทคนิคการประเมินมูลค่าและข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาการวัดมูลค่าเหล่านั้นสำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมภายหลังการรับรู้เริ่มแรกในงบแสดงฐานะการเงินทั้งที่เกิดขึ้นประจำหรือเกิดขึ้นไม่ประจำ
- 91.2 ผลกระทบของการวัดมูลค่าที่มีต่อกำไรหรือขาดทุนหรือกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวดสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำซึ่งใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้อย่างมีนัยสำคัญ (ข้อมูลระดับ 3)
- 92 เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในย่อหน้าที่ 91 กิจการต้องพิจารณาทุกเรื่องดังต่อไปนี้
- 92.1 ระดับของรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการเปิดเผยข้อมูล
- 92.2 ควรเน้นข้อกำหนดต่างๆ ในแต่ละข้อมากน้อยเพียงไร
- 92.3 การแยกหรือการรวมรายการควรมีมากน้อยเพียงใด
- 92.4 ผู้ใช้งบการเงินต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประเมินข้อมูลเชิงปริมาณที่เปิดเผยหรือไม่
- หากการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้และมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นๆ ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์ในย่อหน้าที่ 91 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น
- 93 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในย่อหน้าที่ 91 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เป็นอย่างน้อยที่สุดสำหรับแต่ละประเภทของสินทรัพย์ และหนี้สิน (ดูย่อหน้าที่ 94 สำหรับข้อมูลในการกำหนดประเภทที่เหมาะสมของสินทรัพย์และหนี้สิน) ที่มีการวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงินภายหลังจากการรับรู้เริ่มแรก (รวมถึงการวัดมูลค่าซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของมูลค่ายุติธรรมภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้)
- 93.1 ให้เปิดเผยการวัดมูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำและเกิดขึ้นไม่ประจำ และสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่ไม่ได้เกิดขึ้นประจำให้เปิดเผยเหตุผลที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรม ทั้งนี้การวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เกิดขึ้นประจำในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน เป็นไปตามข้อกำหนดหรือที่อนุญาตให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่น การวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่ไม่ได้

เกิดขึ้นประจำเป็นไปตามข้อกำหนดหรือที่อนุญาตให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นๆ ในสถานการณ์เฉพาะ (เช่น เมื่อกิจการวัดสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขายด้วยมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขายตามข้อกำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง *สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิก* (เมื่อมีการประกาศใช้) เนื่องจากมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขายของสินทรัพย์ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชี)

- 93.2 การจัดลำดับชั้นการวัดมูลค่ายุติธรรมว่าอยู่ในระดับใดของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม (ข้อมูลระดับ 1 2 หรือ 3) สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำ และเกิดขึ้นไม่ประจำ
- 93.3 สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินที่ถืออยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานที่มีการวัดมูลค่ายุติธรรมแบบเกิดขึ้นประจำ จำนวนเงินที่มีการโอนระหว่างระดับ 1 และระดับ 2 ของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม พร้อมระบุเหตุผลสำหรับการโอนเหล่านั้น และนโยบายของกิจการในการกำหนดว่าเมื่อใดจึงถือว่ามี การโอนระหว่างระดับ (ดูย่อหน้าที่ 95) การโอนเข้าและโอนออกในแต่ละระดับต้องมีการเปิดเผยและกล่าวถึงแยกต่างหากจากกัน
- 93.4 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมแบบเกิดขึ้นประจำและเกิดขึ้นไม่ประจำ ที่จัดประเภทในระดับ 2 และ ระดับ 3 ของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม คำอธิบายเทคนิคการประเมินมูลค่า และข้อมูลที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม อนึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการประเมินมูลค่า (เช่น การเปลี่ยนจากวิธีราคาตลาดเป็นวิธีรายได้ หรือการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าเพิ่มเติม) กิจการต้องเปิดเผยถึงการเปลี่ยนแปลงและเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้น สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่ถูกจัดประเภทในระดับ 3 ของลำดับชั้นมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องจัดให้มีข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ที่มีนัยสำคัญซึ่งนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการเปิดเผยข้อมูลนี้ หากข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่สามารถสังเกตได้นั้นมิใช่ข้อมูลซึ่งพัฒนาโดยกิจการในการวัดมูลค่ายุติธรรม (เช่น เมื่อกิจการใช้ราคาจากรายการก่อนหน้าหรือใช้ข้อมูลการกำหนดราคาของบุคคลที่สามโดยไม่มีการปรับปรุง) อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูล กิจการไม่สามารถละเว้นข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่สามารถสังเกตได้ที่มีนัยสำคัญในการวัดมูลค่ายุติธรรมและที่สามารถหาได้อย่างสมเหตุสมผลโดยกิจการ
- 93.5 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำซึ่งจัดประเภทในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม การกระทบยอดยกมาและยกไป โดยเปิดเผยการเปลี่ยนแปลงแยกต่างหากสำหรับรายการดังต่อไปนี้
- 93.5.1 ผลกำไรหรือขาดทุนรวมสำหรับงวดซึ่งรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน และเป็นรายการในบรรทัดใดในกำไรหรือขาดทุนซึ่งมีการรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนดังกล่าว

- 93.5.2 ผลกำไรหรือขาดทุนรวมสำหรับงวดซึ่งรับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น และเป็นรายการในบรรทัดใดในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นซึ่งมีการรับรู้ ผลกำไรหรือขาดทุนดังกล่าว
- 93.5.3 การซื้อ การขาย การออกใหม่ และการชำระคืน (เปิดเผยแต่ละประเภทที่เปลี่ยนแปลงแยกจากกัน)
- 93.5.4 จำนวนที่โอนเข้าหรือโอนออกจากระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม เหตุผลในการโอนและนโยบายของกิจการในการกำหนดว่าการโอนระหว่างระดับใดเกิดขึ้น (ดูย่อหน้าที่ 95) การโอนเข้าหรือโอนออกจากระดับ 3 ต้องมีการเปิดเผยแยกต่างหาก
- 93.6 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำที่จัดประเภทอยู่ในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม จำนวนกำไรหรือขาดทุนรวมสำหรับงวดตามย่อหน้าที่ 93.5.1 ที่รวมในกำไรหรือขาดทุนซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินเหล่านั้นที่ถืออยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน และเป็นรายการในบรรทัดใดในกำไรหรือขาดทุนซึ่งมีการรับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้น
- 93.7 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำและเกิดขึ้นไม่ประจำที่จัดประเภทอยู่ในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม คำอธิบายขั้นตอนการประเมินมูลค่าที่กิจการใช้ (ตัวอย่างเช่น กิจการมีการกำหนดนโยบายและวิธีการประเมินมูลค่าอย่างไร และการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมในแต่ละงวด)
- 93.8 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำที่จัดประเภทอยู่ในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม
- 93.8.1 สำหรับการวัดมูลค่าทุกรายการ การบรรยายระบุความอ่อนไหวของการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้หากการเปลี่ยนแปลง ในข้อมูลเหล่านั้นในจำนวนซึ่งแตกต่างกันอาจส่งผลทำให้การวัดมูลค่ายุติธรรมสูงกว่าหรือต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ หากมีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้นและข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้อื่นในการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องอธิบายความสัมพันธ์เหล่านั้นและการส่งผลในการขยายหรือลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ต่อการวัดมูลค่ายุติธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดการเปิดเผยข้างต้น คำบรรยายระบุความอ่อนไหวกับการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ อย่างน้อยต้องรวมถึงข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้เมื่อปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 93.4
- 93.8.2 สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน หากการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้เพียงหนึ่งอย่างหรือมากกว่านั้นเพื่อสะท้อนถึงข้อสมมติทางเลือกที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งจะมีผลเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญกิจการต้องระบุข้อเท็จจริงและเปิดเผยผลกระทบของ

การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น รวมถึงกิจการต้องเปิดเผยวิธีการคำนวณผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่สะท้อนถึงข้อสมมติทางเลือกที่เป็นไปได้อย่างมีเหตุผล เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวความมีนัยสำคัญต้องพิจารณาจากกำไรหรือขาดทุนและสินทรัพย์รวมหรือหนี้สินรวม หรือพิจารณาจากส่วนของเจ้าของรวมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมซึ่งรับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น

- 93.9 สำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมที่เกิดขึ้นประจำและที่เกิดขึ้นไม่ประจำ ถ้าการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุดของสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินแตกต่างจากการใช้ในปัจจุบัน กิจการต้องเปิดเผยว่าเหตุใดสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินมีการใช้ในลักษณะที่ต่างจากการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด

กิจการต้องกำหนดประเภทที่เหมาะสมของสินทรัพย์และหนี้สินตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 94.1 ลักษณะและคุณลักษณะของสินทรัพย์หรือหนี้สิน และความเสี่ยงของสินทรัพย์หรือหนี้สิน และ

- 94.2 การวัดมูลค่ายุติธรรมถูกจัดประเภทอยู่ในระดับใดของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม การวัดมูลค่ายุติธรรมภายในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม อาจจำเป็นต้องมีการจัดจำนวนประเภทที่มากกว่าเนื่องจากการวัดมูลค่าเหล่านั้นมีระดับของความไม่แน่นอนและต้องใช้ดุลยพินิจ (subjectivity) สูง การกำหนดประเภทที่เหมาะสมของสินทรัพย์และหนี้สินเพื่อการเปิดเผยเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นการใช้ดุลยพินิจบ่อยครั้งที่ประเภทของสินทรัพย์และหนี้สินจะมีการแยกประเภทมากกว่ารายการที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน อย่างไรก็ตาม กิจการต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอเพื่อสามารถระบวยอดได้กับรายการที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงิน ถ้ามาตรฐานการรายงานทางการเงินอื่นมีการระบุประเภทของสินทรัพย์หรือหนี้สิน กิจการอาจใช้ประเภทดังกล่าวเพื่อเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับนี้ หากการจัดประเภทนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดในย่อหน้านี้

กิจการต้องเปิดเผยและปฏิบัติตามนโยบายอย่างสม่ำเสมอในการกำหนดว่าเมื่อใดจะถือว่าการโอนระหว่างระดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมได้เกิดขึ้นตามย่อหน้าที่ 93.3 และ 93.5.4 นโยบายเกี่ยวกับจังหวะเวลาในการรับรู้การโอนต้องเป็นแบบเดียวกันสำหรับการโอนเข้าและการโอนออก ตัวอย่างของนโยบายในการกำหนดจังหวะเวลาในการโอนรวมถึงข้อต่อไปนี้

- 95.1 วันที่ของเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ อันเป็นเหตุให้เกิดการโอน
95.2 เมื่อเริ่มต้นของรอบระยะเวลาการรายงาน
95.3 เมื่อสิ้นสุดของรอบระยะเวลาการรายงาน

ถ้ากิจการตัดสินใจใช้นโยบายทางการบัญชีที่เป็นข้อยกเว้นในย่อหน้าที่ 48 กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้น

สำหรับแต่ละประเภทของสินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่ได้วัดด้วยมูลค่ายุติธรรมในงบแสดงฐานะการเงิน แต่มีการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดในย่อหน้าที่ 93.2 93.4 และ 93.9 อย่างไรก็ตาม กิจการไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ที่มีนัยสำคัญที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมในระดับ 3 ของลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมตามที่

- กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 93.4 กิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลอื่นที่กำหนดโดยมาตรฐาน
การรายงานทางการเงินฉบับนี้สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินเหล่านั้น
- 98 สำหรับหนี้สินที่วัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรมและได้รวมการเพิ่มความน่าเชื่อถือของบุคคลที่สามซึ่ง
ไม่สามารถแบ่งแยกได้ ผู้ออกตราสารหนี้ต้องเปิดเผยถึงการมีอยู่ของการเพิ่มความน่าเชื่อถือ
และระบุว่าได้มีการสะท้อนในการวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือไม่
- 99 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณที่กำหนดโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้
ในรูปแบบตาราง เว้นแต่รูปแบบอื่นจะเหมาะสมมากกว่า

ภาคผนวก ก

นิยาม

ภาคผนวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

ตลาดที่มีสภาพคล่อง	หมายถึง	ตลาดที่รายการสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้นเกิดขึ้นซึ่งมีความถี่และปริมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้ข้อมูลราคาอย่างต่อเนื่อง
วิธีราคาทุน	หมายถึง	เทคนิคการประเมินมูลค่าที่สะท้อนถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในปัจจุบันเพื่อเปลี่ยนแทนกำลังการผลิตของสินทรัพย์ (ปกติหมายถึง ต้นทุนการเปลี่ยนแทนปัจจุบัน)
ราคาที่ได้มาหรือรับโอน	หมายถึง	ราคาที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือราคาที่ได้รับเมื่อเข้ารับหนี้สินในรายการแลกเปลี่ยน
ราคาขายออกหรือโอนออก	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์หรือที่จะต้องจ่ายเพื่อโอนหนี้สิน
กระแสเงินสดที่คาดหวัง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็น (คือ ค่าเฉลี่ยของการกระจาย) ของกระแสเงินสดในอนาคตที่เป็นไปได้
มูลค่ายุติธรรม	หมายถึง	ราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า
การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด	หมายถึง	การใช้สินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินโดยผู้ร่วมตลาดที่ทำให้เกิดมูลค่าสูงสุดของสินทรัพย์ หรือกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สิน (เช่น อุดมกิจ) ที่จะนำสินทรัพย์นั้นไปใช้
วิธีรายได้	หมายถึง	เทคนิคการประเมินมูลค่าที่แปลงจำนวนเงินในอนาคต (เช่น กระแสเงินสด หรือ รายได้และค่าใช้จ่าย) เป็นจำนวนเงินในปัจจุบัน (ได้แก่ การคิดลด) การวัดมูลค่ายุติธรรมกำหนดขึ้นโดยใช้เกณฑ์จากมูลค่าซึ่งระบุจากความคาดหวังของตลาดในปัจจุบันเกี่ยวกับจำนวนเงินเหล่านั้นในอนาคต

ข้อมูล	หมายถึง	ข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้เมื่อจะกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน รวมถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยง ดังนี้ (ก) ความเสี่ยงซึ่งมีอยู่จากการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่ายุติธรรมแต่ละเทคนิคเพื่อวัดมูลค่ายุติธรรม (เช่น แบบจำลองการกำหนดราคา) และ (ข) ความเสี่ยงซึ่งมีอยู่จากข้อมูลที่น่ามาใช้ในเทคนิคการประเมินมูลค่า ข้อมูลอาจเป็นข้อมูลที่สามารถสังเกตได้หรือไม่สามารถสังเกตได้
ข้อมูลระดับ 1	หมายถึง	ราคาเสนอซื้อขาย (ไม่ต้องปรับปรุง) ในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกันซึ่งกิจการสามารถเข้าถึง ณ วันที่วัดมูลค่า
ข้อมูลระดับ 2	หมายถึง	ข้อมูลอื่นนอกเหนือจากราคาเสนอซื้อขายซึ่งรวมอยู่ในระดับ 1 ที่สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือโดยอ้อมสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น
ข้อมูลระดับ 3	หมายถึง	ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ซึ่งนำมาใช้กับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น
วิธีราคาตลาด	หมายถึง	เทคนิคการประเมินมูลค่าที่ใช้ราคาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นซึ่งเป็นข้อมูลจากรายการในตลาด สำหรับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สินอย่างเดียวกันหรือเปรียบเทียบกันได้ (กล่าวคือ มีความคล้ายคลึงกัน) เช่น ธุรกิจ
ข้อมูลที่ยืนยันจากตลาด	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้รับส่วนสำคัญจากข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้หรือข้อมูลที่ได้รับการยืนยันจากข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้โดยอาศัยความสัมพันธ์หรือวิธีการอื่น
ผู้ร่วมตลาด	หมายถึง	ผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น โดยมีลักษณะทั้งหมดดังนี้ (ก) มีความเป็นอิสระจากกัน คือไม่ใช่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (เมื่อมีการประกาศใช้) แม้ว่าอาจจะนำราคาในการทำรายการของบุคคลที่เกี่ยวข้องมา

		ใช้เป็นข้อมูลในการวัดมูลค่ายุติธรรม หากกิจการมีหลักฐานว่ารายการนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขตลาด
		(ข) มีความรอบรู้ มีความเข้าใจอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือหนี้สิน และรายการ โดยใช้ข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ รวมถึงข้อมูลที่สามารถได้มาจากการตรวจสอบวิเคราะห์สถานะ (due diligence) อันเป็นปกติหรือตามประเพณีปฏิบัติ
		(ค) สามารถที่จะเข้าทำรายการสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น
		(ง) เต็มใจที่จะเข้าทำรายการสำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น เช่น ถูกใจแต่ไม่ได้ถูกบังคับให้ทำ
ตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด	หมายถึง	ตลาดที่จำนวนเงินที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์เป็นจำนวนมากที่สุดหรือตลาดที่จำนวนเงินที่จ่ายคืนเพื่อโอนหนี้สินเป็นจำนวนน้อยที่สุด ภายหลังจากที่ได้พิจารณาต้นทุนการทำรายการและต้นทุนของการขนส่งแล้ว
ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพัน	หมายถึง	ความเสี่ยงที่กิจการจะไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพัน รวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการเอง
ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้	หมายถึง	ข้อมูลที่เกิดจากการใช้ข้อมูลตลาด เช่น ข้อมูลสาธารณะที่มีอยู่เกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือรายการที่เกิดขึ้นจริง และสะท้อนข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะนำมาใช้เพื่อกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน
รายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ	หมายถึง	รายการที่ถือว่ามีโอกาสซื้อขายในตลาดสำหรับระยะเวลาก่อนวันที่วัดมูลค่า เพื่อให้เวลากับกิจกรรมทางตลาดที่เป็นปกติและเป็นประเพณีปฏิบัติสำหรับรายการเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น โดยไม่ใช่รายการที่เกิดขึ้นจากการบังคับ (เช่น บังคับเลิกกิจการหรือการขายในภาวะที่กิจการมีปัญหาทางการเงิน)
ตลาดหลัก	หมายถึง	ตลาดที่มีปริมาณ และระดับกิจกรรมของสินทรัพย์นั้นและหนี้สินนั้นมากที่สุด
ผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยง	หมายถึง	ผลตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดซึ่งไม่ชอบความเสี่ยงต้องการเพื่อยอมรับความไม่แน่นอนซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดของ

สินทรัพย์หรือหนี้สินสามารถเรียกอีกชื่อว่า ส่วนปรับปรุงสำหรับความเสี่ยง (Risk adjustment)

ต้นทุนการทำรายการ	หมายถึง	<p>ต้นทุนในการขายสินทรัพย์หรือโอนหนี้สินในตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เกิดจากการจำหน่ายหรือโอนหนี้สิน และเป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสองข้อต่อไปนี้</p> <p>(ก) เป็นผลโดยตรงจากรายการและจำเป็นต่อรายการนั้น</p> <p>(ข) จะไม่เกิดขึ้น หากไม่มีการตัดสินใจในการขายสินทรัพย์หรือ การโอนหนี้สิน (คล้ายคลึงกับต้นทุนในการขายตามที่ทำให้ความหมายไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิก (เมื่อมีการประกาศใช้))</p>
ต้นทุนการขนส่ง	หมายถึง	<p>ต้นทุนที่เกิดขึ้นเพื่อขนส่งสินทรัพย์จากสถานที่ปัจจุบันไปยังตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด)</p>
หน่วยวัดทางบัญชี	หมายถึง	<p>ระดับที่สินทรัพย์หรือหนี้สินจะถูกรวมหรือแยกตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับรู้</p>
ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้	หมายถึง	<p>ข้อมูลซึ่งไม่มีข้อมูลตลาดปรากฏและถูกพัฒนาจากข้อมูลที่ดีที่สุดที่มีอยู่เกี่ยวกับข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะนำมาใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น</p>

ภาคผนวก ข

แนวทางปฏิบัติ

ภาคผนวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการรายงานทางการเงินซึ่งอธิบายแนวทางปฏิบัติของย่อหน้าที่ 1 ถึง 99 และเป็นข้อกำหนดเช่นเดียวกับส่วนอื่นของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

- ข1 ดุลยพินิจที่นำมาใช้ในการประเมินมูลค่าในสถานการณ์ต่างๆ อาจแตกต่างกันภาคผนวกนี้อธิบายถึงการนำดุลยพินิจมาใช้ เมื่อกิจการมีการวัดมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์ที่ต่างกัน

แนวทางการวัดมูลค่ายุติธรรม

- ข2 วัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรมคือประมาณการราคาสำหรับรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติในการขายสินทรัพย์หรือการโอนหนี้สินที่จะเกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่ายุติธรรมภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด ในการวัดมูลค่ายุติธรรมกิจการต้องกำหนดสิ่งต่อไปนี้
- ข2.1 สินทรัพย์หรือหนี้สินรายการที่ต้องการวัดมูลค่ายุติธรรม (เป็นเช่นเดียวกับหน่วยวัดทางบัญชี)
- ข2.2 สำหรับสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน ข้อสมมติในการประเมินมูลค่าที่เหมาะสม (ตามเกณฑ์การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและดีที่สุด)
- ข2.3 ตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) สำหรับสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น
- ข2.4 เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสม พิจารณาความมีอยู่จริงของข้อมูลเพื่อใช้พัฒนาข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สินและประเภทของข้อมูลถูกจัดอยู่ในลำดับชั้นใดของมูลค่ายุติธรรม

ข้อสมมติในการประเมินมูลค่าสำหรับสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน (ย่อหน้าที่ 31 ถึง 33)

- ข3 เมื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงินที่ใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่นเป็นกลุ่ม (เช่น ติดตั้งหรือการเตรียมพร้อมสำหรับการใช้งาน) หรือใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น (เช่น ธุรกิจ) ผลกระทบที่มีต่อข้อสมมติในการประเมินมูลค่าขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น
- ข3.1 มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์อาจจะเหมือนกันไม่ว่าสินทรัพย์จะมีการใช้แบบแยกต่างหาก (Stand-alone basis) หรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่น หรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น ทั้งนี้อาจจะเป็นกรณีซึ่งสินทรัพย์เป็นธุรกิจซึ่งผู้ร่วมตลาดยังคงใช้ดำเนินงานอยู่ ในกรณีนั้นจะเกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าธุรกิจโดยรวมการใช้สินทรัพย์แบบเป็นกลุ่มสำหรับธุรกิจที่ยังคงดำเนินงานต่อเนื่องจะทำให้เกิดการผนึกรวมกัน (Synergy) ซึ่งผู้ร่วมตลาดสามารถเข้าถึงได้ (เช่น การผนึกรวมกันจากการใช้

สินทรัพย์แบบกลุ่มของผู้ร่วมตลาดนั้นจะส่งผลกระทบต่อมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ไม่ว่าสินทรัพย์จะมีการใช้แบบแยกต่างหาก หรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่น หรือการใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น)

- ข3.2 การใช้สินทรัพย์ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่นอาจนำมารวมอยู่ในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยผ่านการปรับปรุงมูลค่าสินทรัพย์ที่นำมาใช้แบบแยกต่างหาก อาจจะเป็นกรณีสินทรัพย์ที่เป็นเครื่องจักรและการวัดมูลค่ายุติธรรมกำหนดโดยใช้ราคาที่สูงที่สุดของเครื่องจักรที่คล้ายคลึงกัน (ยังไม่ได้ถูกติดตั้งหรือยังมิได้มีการเตรียมพร้อมสำหรับการใช้งาน) ปรับปรุงด้วยต้นทุนการขนส่งและติดตั้งเพื่อสะท้อนถึงสภาพปัจจุบันและสถานที่ตั้งของเครื่องจักร (ถูกติดตั้งหรือมีการเตรียมพร้อมสำหรับการใช้งานแล้ว)
- ข3.3 การใช้สินทรัพย์ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่นอาจนำมารวมอยู่ในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้ข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ตัวอย่างเช่น ถ้าสินทรัพย์เป็นสินค้าระหว่างทำที่มีลักษณะเฉพาะและผู้ร่วมตลาดจะนำไปแปลงเป็นสินค้าสำเร็จรูป มูลค่ายุติธรรมของสินค้าคงเหลือจะถือว่าผู้ร่วมตลาด จะมีเครื่องจักรหรือจะได้มาซึ่งเครื่องจักรที่มีลักษณะเฉพาะที่จำเป็นเพื่อแปลงสภาพสินค้าดังกล่าวให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป
- ข3.4 การใช้สินทรัพย์ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือใช้ร่วมกับสินทรัพย์และหนี้สินอื่น อาจนำมารวมอยู่ในเทคนิคการประเมินมูลค่าที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ทั้งนี้ อาจจะเป็นกรณีการใช้วิธี Multi-period excess earnings เพื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เนื่องจากเทคนิคการประเมินมูลค่านั้นได้เจาะจงนับรวมถึงสิ่งที่จะได้รับจากการใช้สินทรัพย์ที่เป็นส่วนประกอบ และหนี้สินที่เกี่ยวข้องในกลุ่มซึ่งจะมีการนำสินทรัพย์ไม่มีตัวตนดังกล่าวมาใช้
- ข3.5 ในสถานการณ์ที่จำกัดมากขึ้น เมื่อกิจการใช้สินทรัพย์หนึ่งภายในกลุ่มของสินทรัพย์ กิจการอาจวัดมูลค่าสินทรัพย์ด้วยมูลค่าที่ใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรมโดยการปันส่วนมูลค่ายุติธรรมของกลุ่มของสินทรัพย์ไปยังสินทรัพย์แต่ละสินทรัพย์ในกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกรณีที่การประเมินมูลค่าเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์และมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์ที่ปรับปรุงแล้ว (คือ กลุ่มสินทรัพย์) ที่ได้รับการปันส่วนไปยังส่วนประกอบของสินทรัพย์ (เช่น ที่ดินและส่วนปรับปรุง)

รับรู้มูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรก (ย่อหน้าที่ 57 ถึง 60)

เมื่อมีการพิจารณาว่าการรับรู้มูลค่ายุติธรรมเมื่อเริ่มแรกเท่ากับราคาที่ทำให้เกิดรายการ (The transaction price) หรือไม่ กิจการต้องพิจารณาปัจจัยเฉพาะของรายการและปัจจัยเฉพาะของสินทรัพย์นั้นหรือหนี้สินนั้น ตัวอย่างเช่น ราคาที่ทำให้เกิดรายการอาจไม่สะท้อนมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ณ การรับรู้เริ่มแรก หากเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- ข4.1 เป็นรายการระหว่างกิจการที่เกี่ยวข้องกัน ถึงแม้ว่าราคานั้นอาจเป็นข้อมูลที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม หากว่ากิจการมีหลักฐานแสดงว่ารายการนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขของตลาด
- ข4.2 รายการที่เกิดขึ้นภายใต้การบังคับหรือผู้ขายถูกบังคับให้ต้องยอมรับราคา ตัวอย่างเช่น กรณีที่ผู้ขายกำลังประสบปัญหาทางการเงิน
- ข4.3 ราคาที่ทำให้เกิดรายการเป็นหน่วยวัดทางบัญชี ซึ่งแตกต่างจากหน่วยวัดทางบัญชีสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างเช่น อาจเป็นกรณีที่สินทรัพย์หรือหนี้สินซึ่งมีการวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นเพียงส่วนประกอบของรายการ (เช่น ในการรวมธุรกิจ) รายการซึ่งรวมสิทธิและสิทธิพิเศษที่ไม่ได้ระบุซึ่งมีการวัดมูลค่าแยกต่างหากตามที่กำหนดโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินอีกฉบับหนึ่ง หรือราคาที่ทำให้เกิดรายการรวมต้นทุนของรายการเข้าไว้ด้วย
- ข4.4 รายการเกิดขึ้นในตลาดที่แตกต่างจากตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ตัวอย่างเช่น ตลาดเหล่านั้นอาจแตกต่างกันหากกิจการเป็นตัวแทนเข้าทำรายการกับลูกค้าในตลาดค้าปลีก แต่ตลาดหลัก (หรือตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด) ของตัวแทนเป็นรายการขายออกกับตัวแทนอื่นในตลาดตัวแทน (dealer market)

เทคนิคการประเมินมูลค่า (ย่อหน้าที่ 61 ถึง 66)

วิธีราคาตลาด

- ข5 วิธีราคาตลาดใช้ราคาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลของตลาดสำหรับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือกลุ่มของสินทรัพย์และหนี้สินอย่างเดียวกันหรือที่เปรียบเทียบได้ (ที่คล้ายคลึงกัน) เช่น ธุรกิจ
- ข6 ตัวอย่างเช่น เทคนิคการประเมินมูลค่าซึ่งสอดคล้องกับวิธีราคาตลาดบ่อยครั้งใช้ตัวคูณร่วมของตลาด (Market multiples) ที่ได้มาจากกลุ่มซึ่งเปรียบเทียบกันได้ ตัวคูณ (Multiples) อาจจะเป็นค่าใดค่าหนึ่งในช่วงโดยมีตัวคูณซึ่งแตกต่างกันสำหรับแต่ละตัวเปรียบเทียบ การเลือกตัวคูณเหมาะสมภายในแต่ละช่วงต้องใช้ดุลยพินิจโดยพิจารณาปัจจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการวัดมูลค่า
- ข7 เทคนิคการประเมินมูลค่า ซึ่งสอดคล้องกับวิธีราคาตลาด รวมถึงวิธีการกำหนดราคาเมทริกซ์ (Matrix pricing) ซึ่งวิธีการกำหนดราคาเมทริกซ์เป็นเทคนิคทางคณิตศาสตร์ที่ส่วนใหญ่นำมาใช้ในการตีราคาเครื่องมือทางการเงินบางชนิด เช่น ตราสารหนี้ โดยไม่ต้องอ้างอิงแต่เพียงราคาเสนอซื้อขายสำหรับหลักทรัพย์เฉพาะเจาะจง แต่ใช้ความสัมพันธ์ของหลักทรัพย์นั้นกับราคาเสนอซื้อขายของหลักทรัพย์อื่นที่ใช้ประเมินเทียบเคียง (Benchmark quoted securities)

วิธีราคาทุน

- ข8 วิธีราคาทุนสะท้อนให้เห็นถึงจำนวนเงินที่ต้องใช้ในปัจจุบันเพื่อนำมาเปลี่ยนแทนกำลังการผลิตของสินทรัพย์ (ปกติ หมายถึง ต้นทุนการเปลี่ยนแทนปัจจุบัน)
- ข9 จากมุมมองของผู้ขายที่มีส่วนร่วมในตลาด ราคาที่จะได้รับสำหรับสินทรัพย์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของต้นทุนของผู้ซื้อที่มีส่วนร่วมในตลาดในการได้มาหรือสร้างสินทรัพย์ทดแทนซึ่งมีอัตราประโยชน์ที่เปรียบเทียบได้โดยมีการปรับปรุงสำหรับการเสื่อมสภาพ นั่นคือผู้ซื้อที่มีส่วนร่วมในตลาดจะไม่จ่ายมากกว่าจำนวนที่ต้องใช้ในการเปลี่ยนแทนกำลังการผลิตของสินทรัพย์นั้น การเสื่อมสภาพครอบคลุมทางกายภาพ ความล้าสมัย (เกี่ยวกับเทคโนโลยี) และความเสื่อมสภาพทางเศรษฐกิจ (ภายนอก) และมากกว่าการคิดค่าเสื่อมสำหรับเพื่อวัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงิน (การปันส่วนต้นทุนในอดีต) หรือวัตถุประสงค์ทางภาษี (โดยใช้อายุของการให้บริการที่ระบุ) ในหลายกรณีวิธีราคาทุนการเปลี่ยนแทนปัจจุบันนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของสินทรัพย์ที่มีตัวตนที่ใช้ร่วมกับสินทรัพย์อื่นหรือสินทรัพย์และหนี้สินอื่น

วิธีรายได้

- ข10 วิธีรายได้คือการแปลงมูลค่าในอนาคต (เช่น กระแสเงินสด หรือรายได้และค่าใช้จ่าย) มาเป็นมูลค่าปัจจุบัน (คือ การคิดลด) เมื่อใช้วิธีรายได้ การวัดมูลค่ายุติธรรมสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของตลาดในปัจจุบันเกี่ยวกับจำนวนเงินในอนาคตเหล่านั้น
- ข11 เทคนิคการประเมินมูลค่าเหล่านั้นรวมถึงตัวอย่างต่อไปนี้
- ข11.1 เทคนิคมูลค่าปัจจุบัน (ดูย่อหน้าที่ ข12 ถึง ข30)
- ข11.2 แบบจำลองการกำหนดราคาสิทธิเลือก (Option pricing models) เช่น สูตรการคำนวณ Black-Scholes-Merton หรือแบบจำลองทวินาม (Binomial model เช่น แบบจำลองแลตทิซ (แบบจำลองตาข่าย: Lattice model)) ที่รวมอยู่ในเทคนิคมูลค่าปัจจุบัน และสะท้อนให้เห็นถึงทั้งมูลค่าตามเวลาและมูลค่าที่แท้จริงของสิทธิเลือก และ
- ข11.3 วิธี Multi-period excess earnings ที่ใช้เพื่อวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบางประเภท

เทคนิคมูลค่าปัจจุบัน

- ข12 ย่อหน้าที่ ข13 ถึง ข30 อธิบายถึงการใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันเพื่อวัดมูลค่ายุติธรรม ย่อหน้าเหล่านี้จะเน้นที่เทคนิคการปรับอัตราคิดลดและเทคนิคกระแสเงินสดที่คาดหวัง (มูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง) ย่อหน้าเหล่านี้ไม่ได้กำหนดให้ใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันแบบเดียวและไม่ได้จำกัดการใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันเพื่อวัดมูลค่ายุติธรรมตามที่อธิบายเท่านั้น เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยและสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงของสินทรัพย์หรือหนี้สิน

ที่ถูกวัด (เช่น ราคาที่สังเกตได้ในตลาดสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เปรียบเทียบกันได้) และการมีอยู่ของข้อมูลที่เพียงพอ

องค์ประกอบของการวัดมูลค่าปัจจุบัน

มูลค่าปัจจุบัน (จากการนำวิธีรายได้มาใช้) เป็นเครื่องมือเพื่อเชื่อมโยงจำนวนในอนาคต (เช่น กระแสเงินสดหรือมูลค่า) กับมูลค่าปัจจุบันโดยใช้อัตราคิดลด การวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินโดยใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันรวมองค์ประกอบทั้งหมดดังต่อไปนี้จากมุมมองของผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า

- ข13.1 ค่าประมาณกระแสเงินสดในอนาคตสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีการวัดมูลค่า
- ข13.2 ความคาดหวังเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนที่เป็นไปได้ในจำนวนเงินและจังหวะเวลาของกระแสเงินสด ซึ่งแสดงถึงความไม่แน่นอนซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสด
- ข13.3 ค่าของเงินตามเวลาโดยใช้อัตราผลตอบแทนที่ปลอดภัยของสินทรัพย์ทางการเงินที่มีวันครบกำหนดหรือระยะเวลาที่ตรงกับระยะเวลาที่ครอบคลุมโดยกระแสเงินสดและปราศจากความไม่แน่นอนในจังหวะเวลา หรือความเสี่ยงจากการผัดนัดชำระให้แก่ผู้ถือ (ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยที่ปลอดภัย)
- ข13.4 ราคาสำหรับการยอมรับความไม่แน่นอนซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสด (ผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยง)
- ข13.5 ปัจจัยอื่นๆ ที่ผู้ร่วมตลาดจะพิจารณาในสถานการณ์นั้น
- ข13.6 สำหรับหนี้สิน ความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพันที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินนั้น รวมถึงความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการเอง (ในฐานะผู้มีภาระผูกพัน)

หลักการทั่วไป

เทคนิคมูลค่าปัจจุบันแตกต่างกันในวิธีที่นำเอาองค์ประกอบในย่อหน้าที่ ข13 มาใช้ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันในทุกแบบที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมอยู่ภายใต้หลักการดังต่อไปนี้

- ข14.1 กระแสเงินสดและอัตราคิดลดต้องสะท้อนข้อสมมติที่ผู้ร่วมตลาดจะนำมาใช้ในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน
- ข14.2 กระแสเงินสดและอัตราคิดลดต้องพิจารณาเพียงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินที่วัดมูลค่า
- ข14.3 เพื่อหลีกเลี่ยงการนับซ้ำหรือการละเลยผลกระทบของปัจจัยเสี่ยง อัตราคิดลดต้องสะท้อนข้อสมมติที่สอดคล้องกับความเสี่ยงซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น อัตราคิดลดที่สะท้อนความไม่แน่นอนในความคาดหวังการผัดนัดชำระหนี้ในอนาคตจะเหมาะสม หากใช้กระแสเงินสดตามสัญญาเงินกู้ (คือ เทคนิคการปรับอัตราคิดลด) ทั้งนี้ไม่ควรนำอัตราคิดลดแบบนี้มาใช้หากใช้วิธีกระแสเงินสด (คือ ถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็น) ที่คาดหวัง (คือ เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง (expected present

value)) เนื่องจากกระแสเงินสดที่คาดหวังสะท้อนถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความไม่แน่นอนของการผิติดชำระหนี้ในอนาคตไว้แล้วดังนั้นควรใช้อัตราคิดลดที่สัมพันธ์กับความเสียงซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดที่คาดหวังดังกล่าว

- ข14.4 ข้อสมมติเกี่ยวกับกระแสเงินสดและอัตราคิดลดควรสอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น กระแสเงินสดตามมูลค่าจำนวนเงิน (Nominal cash flow) ซึ่งรวมผลกระทบของเงินเพื่อควรนำมาคิดลดด้วยอัตราที่รวมผลกระทบของเงินเพื่อด้วยเช่นกัน อัตราดอกเบี้ยที่ปลอดความเสี่ยงได้รวมผลกระทบของเงินเพื่อไว้ด้วย กระแสเงินสดแท้จริง (Real cash flow) ที่ไม่รวมผลกระทบจากเงินเพื่อควรนำมาคิดลดด้วยอัตราที่ไม่รวมผลกระทบจากเงินเพื่อ เช่นเดียวกันกระแสเงินสดหลังหักภาษีควรคิดลดด้วยอัตราคิดลดหลังหักภาษีกระแสเงินสดก่อนหักภาษีควรคิดลดในอัตราที่สอดคล้องกับกระแสเงินสดเหล่านั้น
- ข14.5 อัตราคิดลดควรสอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสกุลเงินที่อยู่ในกระแสเงินสด

ความเสี่ยงและความไม่แน่นอน

- ข15 การวัดมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบัน จัดทำขึ้นภายใต้เงื่อนไขของความไม่แน่นอนเนื่องจากกระแสเงินสดที่ใช้เป็นค่าประมาณมากกว่าที่จะเป็นจำนวนเงินที่ทราบแน่นอนในหลายๆ กรณี ทั้งจำนวนเงินและจังหวะเวลาของกระแสเงินสดไม่แน่นอน หากมีความเสี่ยงจากการผิติดชำระ จำนวนเงินคงที่ตามสัญญา เช่น การจ่ายชำระเงินกู้ จะมีความไม่แน่นอน
- ข16 ผู้ร่วมตลาดโดยทั่วไปมักต้องการผลตอบแทน (ผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยง (risk premium)) ในการยอมรับความไม่แน่นอนซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดของสินทรัพย์หรือหนี้สิน การวัดมูลค่ายุติธรรมควรรวมผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงเพื่อสะท้อนจำนวนเงินที่ผู้ร่วมตลาดต้องการเป็นค่าตอบแทนสำหรับความไม่แน่นอนสืบเนื่องซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสด มิฉะนั้น การวัดมูลค่าจะไม่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของมูลค่ายุติธรรม ในบางกรณี การกำหนดผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เหมาะสมอาจทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม ระดับความยากเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เหตุผลที่เพียงพอที่จะไม่รวมผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยง
- ข17 เทคนิคมูลค่าปัจจุบันแตกต่างกันไปตามวิธีที่กิจการใช้ปรับสำหรับความเสี่ยงและประเภทของกระแสเงินสดที่กิจการใช้ ตัวอย่างเช่น
- ข17.1 เทคนิคการปรับอัตราคิดลด (ดูย่อหน้าที่ ข18 ถึง ข22) ใช้วิธีปรับค่าความเสี่ยงในอัตรา คิดลดและใช้กระแสเงินสดตามสัญญา หรือกระแสเงินสดที่เป็นไปได้มากที่สุด
- ข17.2 วิธีที่ 1 ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง (ดูย่อหน้าที่ ข25) ใช้วิธีกระแสเงินสดที่คาดหวังที่มีการปรับค่าความเสี่ยงและอัตราผลตอบแทนที่ปลอดความเสี่ยง
- ข17.3 วิธีที่ 2 ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง (ดูย่อหน้าที่ ข26) ใช้วิธีกระแสเงินสดที่คาดหวังโดยไม่ปรับค่าความเสี่ยงและอัตราคิดลดมีการปรับเพื่อรวมผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่ผู้ร่วมตลาดต้องการ อัตรานั้นแตกต่างจากอัตราที่ใช้ในเทคนิคการปรับอัตราคิดลด

เทคนิคการปรับอัตราคิดลด (Discount rate adjustment technique)

- ข18 เทคนิคการปรับอัตราคิดลดจะใช้ชุดข้อมูลกระแสเงินสดที่เลือกมาจากช่วงของจำนวนเงินที่ประมาณการที่เป็นไปได้ โดยเป็นจำนวนเงินตามสัญญาหรือที่สัญญาไว้ (เสมือนในกรณีของหุ้นกู้) หรือกระแสเงินสดที่น่าจะเกิดขึ้นมากที่สุด ในทุกกรณีกระแสเงินสดเหล่านั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเกิดเหตุการณ์ตามที่ระบุไว้ (เช่น กระแสเงินสดตามสัญญา หรือที่สัญญาไว้ของหุ้นกู้จะเป็นไปตามสัญญาโดยแฝงเงื่อนไขการไม่ผิดนัดการชำระหนี้) เทคนิคการปรับอัตราคิดลดใช้อัตราคิดลดที่ได้มาจากอัตราผลตอบแทนที่สังเกตได้สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เปรียบเทียบกันได้ที่มีการซื้อขายในตลาด ดังนั้นกระแสเงินสดตามสัญญา ที่สัญญาไว้หรือที่น่าจะเกิดขึ้นมากที่สุด จะมีการคิดลดด้วยอัตราตลาดที่สังเกตได้ หรืออัตราตลาดที่ประมาณการสำหรับกระแสเงินสดตามเงื่อนไขดังกล่าว (คือ อัตราผลตอบแทนตลาด)
- ข19 เทคนิคการปรับอัตราคิดลด ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลตลาดสำหรับสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่เปรียบเทียบกันได้ การเปรียบเทียบกันได้พิจารณาจากลักษณะของกระแสเงินสด (เช่น กระแสเงินสดตามสัญญา หรือไม่มีสัญญา และมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานะเศรษฐกิจคล้ายคลึงกัน) รวมถึงปัจจัยอื่นๆ (เช่น ระดับความน่าเชื่อถือ หลักประกัน ระยะเวลาพันธะสัญญา และสภาพคล่อง) หรือหากสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เปรียบเทียบกันได้นั้นไม่สะท้อนตามที่ต้องการถึงความเสี่ยงซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีการวัด อาจเป็นไปได้ที่จะหาอัตราคิดลดโดยใช้ข้อมูลจากสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เปรียบเทียบกันได้หลายรายการ ประกอบกับเส้นอัตราผลตอบแทนที่ปลอดภัย (ได้แก่ การใช้วิธี Build-up approach)
- ข20 เพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธี Build-up approach สมมติว่าสินทรัพย์ ก มีสัญญาที่จะได้รับเงิน 800 บาทใน 1 ปี (ไม่มีความไม่แน่นอนในจังหวะเวลา) โดยมีตลาดสำหรับสินทรัพย์ที่เปรียบเทียบกันได้และข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์เหล่านั้น รวมถึงมีข้อมูลราคาสำหรับสินทรัพย์ที่เปรียบเทียบได้เหล่านั้นดังนี้
- ข20.1 สินทรัพย์ ข มีสัญญาที่จะได้รับเงิน 1,200 บาท ในหนึ่งปีและมีราคาตลาดเท่ากับ 1,083 บาท ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อปี (คืออัตราผลตอบแทนในตลาดต่อหนึ่งปี) คือร้อยละ 10.8 $[(1,200/1,083) - 1]$
- ข20.2 สินทรัพย์ ค มีสัญญาที่จะได้รับเงิน 700 บาท ในสองปีและมีราคาตลาดเท่ากับ 566 บาท ดังนั้นอัตราผลตอบแทนต่อปี (คือผลตอบแทนตลาดสองปี) คือร้อยละ 11.2 $[(700/566)^{0.5} - 1]$
- ข20.3 ความเสี่ยงของสินทรัพย์ทั้งสามชนิดนี้สามารถเปรียบเทียบกันได้ (คือการกระจายของผลตอบแทนและด้านเครดิตที่เป็นไปได้)
- ข21 บนเกณฑ์ของจังหวะเวลาของการชำระเงินตามสัญญาสำหรับสินทรัพย์ ก เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวะเวลาสำหรับสินทรัพย์ ข และสินทรัพย์ ค (คือหนึ่งปีสำหรับสินทรัพย์ ข และสองปีสำหรับสินทรัพย์ ค) สินทรัพย์ ข จะสามารถเปรียบเทียบได้กับสินทรัพย์ ก มากกว่า ดังนั้นมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ก คือ 722 บาท $(800/1.108)$ โดยใช้การชำระเงินตามสัญญาที่จะได้รับ

สำหรับสินทรัพย์ ก (800 บาท) คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดหนึ่งปีจากข้อมูลสินทรัพย์ ข (ร้อยละ 10.8) ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลตลาดสำหรับสินทรัพย์ ข อัตราตลาดหนึ่งปีอาจมาจากสินทรัพย์ ค โดยการใช่วิธี build-up approach ถ้าเป็นในกรณีนั้น อัตราดอกเบี้ยในตลาดสองปีที่ระบุโดยสินทรัพย์ ค (ร้อยละ 11.2) จะถูกปรับเป็นอัตราตลาดหนึ่งปีโดยใช้โครงสร้างของเส้นอัตราผลตอบแทนที่ปลอดภัย ความเสี่ยง ข้อมูลเพิ่มเติมและการวิเคราะห์อาจจำเป็นเพื่อกำหนดว่าอัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงสำหรับระยะเวลาหนึ่งปีและสองปีจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าไม่เหมือนกัน อัตราผลตอบแทนตลาดสองปีจะต้องมีการปรับปรุงสำหรับผลกระทบนั้น

- ข22 เมื่อมีการใช้เทคนิคการปรับอัตราคิดลดสำหรับการรับหรือจ่ายที่เป็นจำนวนคงที่การปรับสำหรับความเสี่ยงซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีการวัดจะรวมอยู่ในอัตราคิดลดในการนำเทคนิคการปรับอัตราคิดลดมาใช้กับกระแสเงินสดที่เป็นการรับหรือจ่ายที่เป็นจำนวนคงที่ อาจมีความจำเป็นในการปรับกระแสเงินสดเพื่อให้เปรียบเทียบได้กับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่สังเกตได้ซึ่งเป็นที่มาของอัตราคิดลด

เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง

- ข23 เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวังเริ่มต้นด้วยการใช้กระแสเงินสดชุดหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนของค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็นของกระแสเงินสดในอนาคตที่เป็นไปได้ (คือ กระแสเงินสดที่คาดหวัง) ผลลัพธ์ของค่าประมาณจะเป็นอย่างเดียวกันกับมูลค่าที่คาดหวังซึ่งในแง่สถิติคือค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของมูลค่าที่เป็นไปได้ซึ่งเป็นตัวแปรสุ่มแบบไม่ต่อเนื่องโดยมีความน่าจะเป็นที่เกี่ยวข้องเป็นตัวถ่วงน้ำหนักเนื่องจากว่ากระแสเงินสดที่เป็นไปได้ทั้งหมดนั้นถูกถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็น ผลของกระแสเงินสดที่คาดหวังจะไม่ขึ้นอยู่กับเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่ระบุ (ไม่เหมือนกับกรณีกระแสเงินสดที่ใช้ในเทคนิคการปรับอัตราคิดลด)
- ข24 ในการตัดสินใจลงทุน ผู้ร่วมตลาดที่ไม่ชอบความเสี่ยงจะคำนึงถึงความเสี่ยงของกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างจากกระแสเงินสดที่คาดหวัง ทฤษฎีกลุ่มการลงทุน (portfolio theory) ให้ความแตกต่างระหว่างความเสี่ยงสองประเภทไว้ดังนี้
- ข24.1 ความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ (ความเสี่ยงที่สามารถลดได้จากการกระจายการลงทุน) ซึ่งเป็นความเสี่ยงเฉพาะของสินทรัพย์หรือหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง
- ข24.2 ความเสี่ยงที่เป็นระบบ (ความเสี่ยงที่ไม่สามารถลดได้จากการกระจายการลงทุน) ซึ่งเป็นความเสี่ยงทั่วไปซึ่งร่วมกันกับรายการอื่นๆในกลุ่มการลงทุนที่หลากหลาย
- ทฤษฎีกลุ่มการลงทุนถือว่าในภาวะสมดุลของตลาดผู้ร่วมตลาดจะได้รับค่าตอบแทนสำหรับการยอมรับความเสี่ยงที่เป็นระบบซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสด (ในตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่อยู่ในดุลยภาพ ผลตอบแทนอื่นๆ หรือค่าตอบแทนอาจจะอยู่ในรูปแบบอื่น)
- ข25 วิธีที่ 1 ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวังมีการปรับกระแสเงินสดที่คาดหวังของสินทรัพย์สำหรับความเสี่ยงที่เป็นระบบ (คือความเสี่ยงด้านตลาด) โดยหักผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงในกระแสเงินสด (เป็นกระแสเงินสดที่คาดหวังซึ่งปรับความเสี่ยงแล้ว) กระแสเงินสด

คาดหวังซึ่งปรับความเสี่ยงแล้วเป็นตัวแทนของกระแสเงินสดที่มีค่าเทียบเท่าความแน่นอน ซึ่งจะถูกนำไปคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ลดความเสี่ยง กระแสเงินสดที่มีค่าเทียบเท่าความแน่นอนนั้นหมายถึงกระแสเงินสดที่คาดหวัง (ตามความหมายที่ระบุ) ปรับด้วยความเสี่ยง เพื่อให้ผู้ร่วมตลาดเห็นว่าไม่แตกต่างกันในการซื้อขายกระแสเงินสดที่แน่นอนกับกระแสเงินสดที่คาดหวัง ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ร่วมตลาดต้องการที่จะขายกระแสเงินสดที่คาดหวังในราคา 1,200 บาท เพื่อให้ได้กระแสเงินสดที่แน่นอนจำนวนเงิน 1,000 บาท กระแสเงินสดจำนวนเงิน 1,000 บาท นี้ถือเป็นค่าเทียบเท่าความแน่นอนของจำนวนเงิน 1,200 บาท (คือ จำนวนเงิน 200 บาท แสดงถึงผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงในกระแสเงินสด) ในกรณีนั้นผู้ร่วมตลาดจะไม่รู้สึกแตกต่างในการถือสินทรัพย์

- ข26 ในทางตรงกันข้าม วิธีที่ 2 ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวังมีการปรับความเสี่ยงที่เป็นระบบ (คือความเสี่ยงด้านตลาด) โดยการใช้อัตราดอกเบี้ยที่ลดความเสี่ยงปรับด้วยผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยง ดังนั้นกระแสเงินสดที่คาดหวังจะคิดลดในอัตราที่สัมพันธ์กับอัตราที่คาดหวังที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็น (เรียกว่า อัตราผลตอบแทนคาดหวัง) แบบจำลองที่ใช้สำหรับการตั้งราคาของสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยง เช่น แบบจำลอง Capital asset pricing model (CAPM) สามารถนำมาใช้เพื่อประมาณการอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังเนื่องจากอัตราคิดลดที่ใช้ในเทคนิคการปรับอัตราคิดลดคืออัตราผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดแบบมีเงื่อนไข อัตราดังกล่าวมีความเป็นไปได้จะสูงกว่าอัตราคิดลดที่ใช้ในวิธีที่ 2 ของเทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวังซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทนที่คาดหวังที่เกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดที่คาดหวังหรือกระแสเงินสดถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็น
- ข27 เพื่อเป็นการสาธิตวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 สมมติให้สินทรัพย์มีกระแสเงินสดที่คาดหวังจำนวนเงิน 780 บาท ในหนึ่งปี โดยกำหนดบนเกณฑ์ของกระแสเงินสดที่เป็นไปได้และความน่าจะเป็นที่แสดงข้างล่าง อัตราดอกเบี้ยที่ลดความเสี่ยงที่สามารถปรับใช้สำหรับกระแสเงินสดภายในหนึ่งปีคือ ร้อยละ 5 และผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เป็นระบบสำหรับสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงเดียวกันคือ ร้อยละ 3

กระแสเงินสดที่เป็นไปได้	ความน่าจะเป็น	กระแสเงินสดถ่วงน้ำหนักด้วย ความน่าจะเป็น
500 บาท	ร้อยละ 15	75 บาท
800 บาท	ร้อยละ 60	480 บาท
900 บาท	ร้อยละ 25	225 บาท
กระแสเงินสดที่คาดหวัง		780 บาท

- ข28 ในตัวอย่างแบบง่ายที่แสดงข้างต้น กระแสเงินสดที่คาดหวัง (780 บาท) แสดงถึงค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยความน่าจะเป็นของผลลัพธ์ที่เป็นไปได้สามกรณี ในสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่านี้อาจจะมีผลลัพธ์ที่เป็นไปได้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม การใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวัง กิจการไม่จำเป็นต้องพิจารณาการกระจายตัวของทุกกระแสเงินสดที่เป็นไปได้

โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองและเทคนิคที่ยุ่งยากซับซ้อน แต่อาจจะพัฒนากรณีต่าง ๆ ที่มีความชัดเจนพร้อมทั้งความน่าจะเป็นที่เป็นตัวแทนที่ดีของกระแสเงินสดที่เป็นไปได้ทั้งหมดนั้น ตัวอย่างเช่น กิจการอาจใช้กระแสเงินสดที่เกิดขึ้นจริงของงวดผ่านมาแล้วและมีความเกี่ยวข้องปรับด้วยการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลัง (เช่น การเปลี่ยนแปลงในปัจจัยภายนอก รวมถึงสถานะเศรษฐกิจหรือตลาด แนวโน้มในอุตสาหกรรมและสภาพการแข่งขัน เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อกิจการโดยเฉพาะ) โดยคำนึงถึงข้อสมมติของผู้ร่วมตลาด

ข29 ในทางทฤษฎี มูลค่าปัจจุบัน (มูลค่ายุติธรรม) ของกระแสเงินสดของสินทรัพย์จะเหมือนกันไม่ว่าจะใช้วิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 ดังต่อไปนี้

ข29.1 วิธีที่ 1 กระแสเงินสดที่คาดหวังจะมีการปรับด้วยความเสี่ยงที่เป็นระบบ (คือความเสี่ยงด้านตลาด) ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลของตลาดโดยตรงที่จะระบุจำนวนเงินที่จะใช้ในส่วนปรับปรุงสำหรับความเสี่ยงของกระแสเงินสด ส่วนปรับปรุงดังกล่าวสามารถใช้แบบจำลองการกำหนดราคาสินทรัพย์ โดยใช้แนวคิดของค่าเทียบเท่าความแน่นอน ตัวอย่างเช่น ส่วนปรับปรุงสำหรับความเสี่ยง (คือ ผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เป็นเงินสดคิดเป็นจำนวนเงิน 22 บาท) สามารถกำหนดได้โดยใช้อัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เป็นระบบร้อยละ 3 ($780 - [780 \times (1.05/1.08)]$) ซึ่งส่งผลในกระแสเงินสดที่คาดหวังหลังปรับความเสี่ยงแล้วเป็น 758 บาท ($780 - 22$) จำนวนเงิน 758 บาท คือค่าเทียบเท่าความแน่นอนจำนวนเงิน 780 บาท และคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยปลอดความเสี่ยง (ร้อยละ 5) ดังนั้นมูลค่าปัจจุบัน (คือ มูลค่ายุติธรรม) ของสินทรัพย์คือ 722 บาท ($758/1.05$)

ข29.2 วิธีที่ 2 กระแสเงินสดที่คาดหวังจะไม่ถูกปรับสำหรับความเสี่ยงที่เป็นระบบ (คือความเสี่ยงด้านตลาด) แต่การปรับสำหรับความเสี่ยงนั้นได้รวมอยู่ในอัตราคิดลด ดังนั้นกระแสเงินสดที่คาดหวังจะมีการคิดลดที่อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังร้อยละ 8 (อัตราดอกเบี้ยปลอดความเสี่ยงร้อยละ 5 บวกกับอัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่เป็นระบบร้อยละ 3) ดังนั้นมูลค่าปัจจุบัน (คือ มูลค่ายุติธรรม) ของสินทรัพย์คือ 722 บาท ($780/1.08$)

ข30 เมื่อใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันที่คาดหวังในการวัดมูลค่ายุติธรรม สามารถใช้วิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 ได้ทั้งสองวิธี การเลือกจะใช้วิธีที่ 1 หรือ วิธีที่ 2 จะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์เฉพาะของสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีการวัดมูลค่า ระดับที่ความเพียงพอของข้อมูลที่มีอยู่และการใช้ดุลยพินิจ

การใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันกับหนี้สินและตราสารทุนของกิจการที่ไม่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ (ย่อหน้าที่ 40 และ 41)

- ข31 เมื่อใช้เทคนิคมูลค่าปัจจุบันวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินที่ไม่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์ (เช่น หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการรื้อถอน) กิจการต้องประมาณการกระแสเงินสดจ่ายรวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่ผู้ร่วมตลาดคาดว่าจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามภาระผูกพัน กระแสเงินสดจ่ายในอนาคตเหล่านั้นต้องรวมต้นทุนในการปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ผู้ร่วมตลาดคาดหวังและค่าตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการในการเข้ารับภาระผูกพันนั้น ค่าตอบแทนดังกล่าวรวมถึงผลตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการ ดังต่อไปนี้
- ข31.1 การเข้าไปรับดำเนินการกิจกรรม (มูลค่าในการปฏิบัติตามภาระผูกพัน เช่น โดยการใช้ทรัพยากรที่สามารถนำไปใช้กับกิจกรรมอื่นได้) และ
- ข31.2 ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาระผูกพัน (คือ ผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงที่กระแสเงินสดจ่ายที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างจากกระแสเงินสดจ่ายที่คาดหวัง (ดูย่อหน้าที่ ข33))
- ข32 ตัวอย่างเช่น หนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงินซึ่งไม่มีอัตราผลตอบแทนตามสัญญาและไม่มีอัตราผลตอบแทนตลาดที่สังเกตได้สำหรับหนี้สินนั้น ในบางกรณีองค์ประกอบของผลตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการจะไม่แตกต่างกัน (เช่น เมื่อใช้ราคาผู้รับเหมาซึ่งเป็นบุคคลที่สามจะคิดค่าบริการแบบจำนวนคงที่ (Fixed fee basis) ในกรณีอื่น ๆ กิจการต้องประมาณการองค์ประกอบเหล่านั้นแยกจากกัน (เช่น เมื่อใช้ราคาผู้รับเหมาซึ่งเป็นบุคคลที่สามซึ่งคิดตามเกณฑ์ต้นทุนบวกส่วนเพิ่ม (Cost-plus basis) เนื่องจากผู้รับเหมาในกรณีนี้จะไม่ยอมรับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงต้นทุนในอนาคต)
- ข33 กิจการสามารถรวมผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินหรือตราสารทุนของกิจการที่ไม่มีบุคคลอื่นถือเป็นสินทรัพย์โดยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อไปนี้
- ข33.1 โดยการปรับกระแสเงินสด (ได้แก่ การเพิ่มจำนวนกระแสเงินสดจ่าย) หรือ
- ข33.2 โดยการปรับอัตราที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตมาเป็นมูลค่าปัจจุบัน (ได้แก่ การปรับลดของอัตราคิดลด)
- กิจการต้องมั่นใจว่ากิจการไม่ได้นับซ้ำหรือละเว้นการปรับปรุงรายการสำหรับความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น ถ้ากระแสเงินสดที่ประมาณการปรับเพิ่มขึ้นในการพิจารณาถึงค่าชดเชยในการเข้ารับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาระผูกพัน อัตราคิดลดไม่ควรปรับเพื่อสะท้อนความเสี่ยงนั้น

ข้อมูลที่น่ามาใช้สำหรับเทคนิคการวัดมูลค่า (ย่อหน้าที่ 67 ถึง 71)

- ข34 ตัวอย่างของตลาดซึ่งสินทรัพย์หรือหนี้สินบางรายการอาจมีข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ (เช่น เครื่องมือทางการเงิน) ได้แก่

- ข34.1 ตลาดแลกเปลี่ยนที่เป็นทางการ (Exchange market) ในตลาดแลกเปลี่ยนที่เป็นทางการ ราคาปิดนั้นมียู่แล้วและโดยทั่วไปถือเป็นตัวแทนของมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างของ ตลาดนี้คือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ข34.2 ตลาดตัวแทน (Dealer markets) ในตลาดตัวแทนนี้ ตัวแทนมีความพร้อมที่จะซื้อขาย แลกเปลี่ยน (ซื้อหรือขายเพื่อบัญชีของตน) จึงทำให้เกิดสภาพคล่อง โดยใช้เงินทุนของตนเองในการถือรายการสินค้าซึ่งตนเองเป็นผู้ทำการเสริมสภาพคล่อง โดยปกติราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (เป็นราคาที่ตัวแทนเต็มใจซื้อและเป็นราคาที่ตัวแทนเต็มใจขาย ตามลำดับ) เป็นราคาที่สามารถเห็นได้มากกว่าราคาปิด ตลาดรองที่ไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ (Over-the-counter market) (ซึ่งราคามีการรายงานเป็นข้อมูลสาธารณะ) คือตลาดตัวแทน สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินบางอย่าง รวมไปถึงเครื่องมือทางการเงิน สินค้าโภคภัณฑ์ และสินทรัพย์ทางกายภาพ (เช่น อุปกรณ์ใช้แล้ว) ใช้ตลาดตัวแทนเพื่อกลไกการซื้อขาย
- ข34.3 ตลาดนายหน้า (Brokered market) ในตลาดนายหน้านี้ นายหน้ามีความพยายามที่จะจับคู่ผู้ซื้อและผู้ขายแต่ไม่ได้มีความตั้งใจในการซื้อขายเพื่อบัญชีตนเอง นั่นคือ นายหน้าไม่ได้ใช้เงินทุนของตนเองในการถือรายการสินค้าในตลาดเพื่อทำให้เกิดสภาพคล่อง นายหน้าจะทราบถึงราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขายจากผู้ต้องการซื้อและผู้ต้องการขาย แต่ผู้เกี่ยวข้องแต่ละรายจะไม่ทราบถึงราคาที่อีกฝ่ายหนึ่งต้องการ ราคาสำหรับรายการที่มีการซื้อขายเสร็จสมบูรณ์มีอยู่เป็นครั้งคราว ตลาดนายหน้านี้ให้รวมถึงเครือข่ายสื่อสารโทรคมนาคมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีการจับคู่คำสั่งในการซื้อและขาย และตลาดอสังหาริมทรัพย์เพื่อการค้าและเพื่อการอยู่อาศัย
- ข34.4 ตลาดซื้อขายที่ไม่มีตัวกลาง (Principal to principal market) ในตลาดนี้ รายการทั้งการขายเริ่มแรกและการขายต่อ จะมีการต่อรองกันอย่างอิสระโดยไม่มีตัวกลาง อาจจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณะในข้อมูลเกี่ยวกับรายการเหล่านั้นเพียงเล็กน้อย

ชั้นของมูลค่ายุติธรรม (ย่อหน้าที่ 72 ถึง 90)

ข้อมูลระดับ 2 (ย่อหน้าที่ 81 ถึง 85)

ตัวอย่างของข้อมูลระดับ 2 สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินรายการใดรายการหนึ่งรวมถึง

- ข35.1 สัญญาแลกเปลี่ยนจากอัตราดอกเบี้ยซึ่งรับในอัตราคงที่และจ่ายในอัตราดอกเบี้ยผันแปร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอัตราดอกเบี้ยแลกเปลี่ยนระหว่างธนาคารในตลาดลอนดอน (LIBOR) ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นอัตราแลกเปลี่ยนของอัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารในตลาดลอนดอน (LIBOR swap rate) ถ้าอัตรานั้นสามารถสังเกตได้ตามที่มีการเสนออัตราเป็นช่วงเป็นปกติสำหรับระยะเวลาส่วนใหญ่ของสัญญาแลกเปลี่ยนดังกล่าว

- ข35.2 สัญญาแลกเปลี่ยนจากอัตราดอกเบี้ยซึ่งรับในอัตราคงที่และจ่ายในอัตราดอกเบี้ยผันแปร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของเส้นอัตราผลตอบแทนซึ่งอยู่ในสกุลเงินตราต่างประเทศ ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของเส้นอัตราผลตอบแทนซึ่งอยู่ในสกุลเงินตราต่างประเทศ ถ้าอัตรานั้นสามารถสังเกตได้ตามที่มีการเสนออัตราเป็นช่วงสำหรับระยะเวลาส่วนใหญ่ของสัญญาแลกเปลี่ยน ซึ่งจะเป็นเช่นกรณีระยะเวลาของสัญญาแลกเปลี่ยนเป็น 10 ปีและอัตราที่สังเกตได้ตามที่มีการเสนออัตราเป็นช่วงเป็นปกติคือระยะเวลา 9 ปี โดยเมื่อนำไปประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) อย่างสมเหตุสมผลบนเส้นผลตอบแทนสำหรับระยะเวลา 10 ปีจะไม่มีนัยสำคัญในการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยรวมของสัญญาแลกเปลี่ยน
- ข35.3 สัญญาแลกเปลี่ยนจากอัตราดอกเบี้ยซึ่งรับในอัตราคงที่และจ่ายในอัตราดอกเบี้ยผันแปร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกหนี้ขั้นต้น (Prime rate) ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกหนี้ขั้นต้น (Prime rate) ซึ่งได้มาด้วยวิธีการประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) หากมูลค่าซึ่งได้มาจากการประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) นั้นได้รับการยืนยันโดยใช้ข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้ ตัวอย่างเช่นอัตราที่มีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยซึ่งสามารถสังเกตได้ สำหรับระยะเวลาส่วนใหญ่ของสัญญาแลกเปลี่ยน
- ข35.4 สิทธิอายุ 3 ปีที่จะเลือกซื้อ (ขาย) หุ้นที่มีตลาดรองรับการซื้อขาย ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นการผันผวนโดยนัย (Implied volatility) สำหรับหุ้นซึ่งได้มาจากการประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) ไปยังปีที่ 3 หากเข้าเงื่อนไขทั้งคู่ดังต่อไปนี้
- ข35.4.1 ราคาสำหรับสิทธิเลือกอายุ 1 ปีและ 2 ปี สำหรับหุ้นดังกล่าวสามารถที่จะสังเกตได้ และ
- ข35.4.2 ความผันผวนโดยนัยที่มีการประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) ของสิทธิเลือกอายุ 3 ปีได้รับการยืนยันโดยใช้ข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้สำหรับอายุส่วนใหญ่ของสิทธิเลือก
- ในกรณีนั้นความผันผวนโดยนัยจะได้อาจมาจากการประมาณค่านอกช่วง (Extrapolate) ของความผันผวนโดยนัยของสิทธิเลือกอายุ 1 ปีและ 2 ปี ของหุ้นดังกล่าวและยืนยันโดยความผันผวนโดยนัยของสิทธิอายุ 3 ปีที่จะเลือกซื้อ (ขาย) ของหุ้นกิจการที่สามารถเปรียบเทียบได้ โดยมีข้อแม้ว่าต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างความผันผวนโดยนัยของสิทธิเลือกอายุ 1 ปีและ 2 ปี
- ข35.5 ข้อตกลงในการให้ใบอนุญาต ข้อตกลงในการให้ใบอนุญาตซึ่งได้มาจากการรวมธุรกิจและการเจรจาต่อรองระหว่างผู้ซื้อต่อกับกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน (ซึ่งเป็นผู้สัญญาซื้อขายข้อตกลงในการให้ใบอนุญาต) ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นอัตราค่าสิทธิในสัญญากับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ณ วันเริ่มต้นข้อตกลง
- ข35.6 สินค้าสำเร็จรูปในร้านค้าปลีก สำหรับสินค้าสำเร็จรูปที่ได้มาจากการรวมธุรกิจ ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นราคาสำหรับลูกค้าในตลาดค้าปลีก หรือราคาให้ผู้ค้าปลีกในตลาดค้าส่ง

โดยมีการปรับความแตกต่างระหว่างสภาพและที่ตั้งของสินค้าและสินค้าที่เปรียบเทียบกันได้ (คล้ายคลึงกัน) เพื่อให้การวัดมูลค่ายุติธรรมสะท้อนราคาที่ได้รับในรายการที่จะขายสินค้าแก่ผู้ค้าปลีกอกรายซึ่งควรใช้ความพยายามที่จำเป็นในการขายตามแนวความคิดการวัดมูลค่ายุติธรรมจะเหมือนกันไม่ว่าจะเป็นการปรับกับราคาขายปลีก (ลดลง) หรือราคาขายส่ง (เพิ่มขึ้น) โดยทั่วไปราคาที่มีการปรับโดยใช้ดุลยพินิจที่น้อยที่สุดควรนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม

- ข35.7 *อาคารที่ถือครองและมีการใช้งาน* ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นราคาต่อตารางเมตร (ตัวคุณในการวัดมูลค่า) ซึ่งมาจากข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้ เช่น ตัวคุณได้มาจากราคาที่ก่อให้เกิดรายการที่สังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับอาคารที่เปรียบเทียบกันได้ (คล้ายคลึงกัน) ในสถานที่คล้ายคลึงกัน
- ข35.8 *หน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด* ข้อมูลระดับ 2 จะเป็นค่าตัวคุณในการวัดมูลค่า (เช่น ตัวคุณของกำไรหรือรายได้หรือตัววัดผลการดำเนินงานที่คล้ายกัน) ซึ่งได้มาจากข้อมูลตลาดที่สามารถสังเกตได้ เช่น ตัวคุณมาจากราคาในรายการที่สามารถสังเกตได้สำหรับธุรกิจที่เปรียบเทียบกันได้ (คล้ายคลึงกัน) โดยพิจารณาจากการดำเนินงานตลาด และทั้งปัจจัยทางการเงินและไม่ใช้ปัจจัยทางการเงิน

ข้อมูลระดับ 3 (ย่อหน้าที่ 86 – 90)

- ข36 ตัวอย่างของข้อมูลระดับ 3 สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินรายการใดรายการหนึ่ง รวมถึงรายการดังต่อไปนี้
- ข36.1 *สัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงินที่มีระยะยาว (Long-dated currency swap)* ข้อมูลระดับ 3 จะเป็นอัตราดอกเบี้ยในสกุลเงินตามที่ระบุซึ่งไม่สามารถสังเกตได้และไม่สามารถรวบรวมได้จากข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ในตลาด ณ ช่วงปกติที่มีการเสนอหรือมีฉะนั้น สำหรับระยะเวลาส่วนใหญ่ของการแลกเปลี่ยนสกุลเงิน อัตราดอกเบี้ยในการแลกเปลี่ยนสกุลเงินคืออัตราที่คำนวณมาจากเส้นอัตราผลตอบแทนของประเทศนั้น ๆ (Respective countries' yield curves)
- ข36.2 *สิทธิเลือกอายุ 3 ปีสำหรับหุ้นที่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขาย (Three-year option on exchange-traded shares)* ข้อมูลระดับ 3 จะมีความผันผวนในอดีต นั่นก็คือความผันผวนที่ได้มาจากราคาหุ้นในอดีต ความผันผวนในอดีตมักจะไม่แสดงถึงความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดในปัจจุบันต่อความผันผวนในอนาคต แม้ว่าจะเป็นข้อมูลเพียงอย่างเดียวที่มีอยู่ในการกำหนดราคาสิทธิเลือก
- ข36.3 *สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย (Interest rate swap)* ข้อมูลระดับ 3 จะเป็นการปรับปรุงราคาตลาดเฉลี่ย (ที่ไม่ผูกพัน) สำหรับสัญญาแลกเปลี่ยนซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดยใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงและไม่ได้รวบรวมจากข้อมูลตลาดที่สังเกตได้

- ข36.4 หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการรื้อถอนที่ได้มาจากการรวมธุรกิจ ข้อมูลระดับ 3 จะเป็นค่าประมาณปัจจุบันโดยใช้ข้อมูลของกิจการเกี่ยวกับกระแสเงินสดจ่ายในอนาคตเพื่อปฏิบัติตามภาระผูกพัน (รวมถึงความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดเกี่ยวกับต้นทุนการชำระภาระผูกพันและค่าตอบแทนที่ผู้ร่วมตลาดต้องการในการเข้ารับภาระผูกพันจากการรื้อถอนสินทรัพย์) หากไม่มีข้อมูลที่สมเหตุสมผลที่ระบุได้ว่าผู้ร่วมตลาดจะใช้ข้อสมมติที่ต่างออกไป ข้อมูลระดับ 3 นั้นจะนำมาใช้ในเทคนิคมูลค่าปัจจุบันร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ยปลอดความเสี่ยงในปัจจุบันหรืออัตราปลอดความเสี่ยงปรับด้วยความเสี่ยงด้านเครดิต หากผลกระทบของระดับความน่าเชื่อถือของกิจการต่อมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินถูกสะท้อนในอัตราคิดลดมากกว่าประมาณการกระแสเงินสดจ่ายในอนาคต
- ข36.5 หน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสด ข้อมูลระดับ 3 จะเป็นการพยากรณ์ทางการเงิน (เช่น กระแสเงินสด หรือ กำไรหรือขาดทุน) โดยใช้ข้อมูลของกิจการ หากไม่มีข้อมูลที่สมเหตุสมผลที่ระบุได้ว่าผู้ร่วมตลาดจะใช้ข้อสมมติที่ต่างออกไป

การวัดมูลค่ายุติธรรมเมื่อปริมาณหรือระดับของกิจกรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

- ข37 มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินอาจจะได้รับผลกระทบเมื่อมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมปกติในตลาดของสินทรัพย์หรือหนี้สิน (หรือสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายกัน) ในการกำหนดเกณฑ์ของหลักฐานที่มีอยู่ว่ามีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินหรือไม่นั้น กิจการต้องประเมินความมีนัยสำคัญและความเกี่ยวข้องของปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
- ข37.1 มีรายการที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ในจำนวนน้อย
- ข37.2 การเสนอราคาไม่ได้พัฒนาจากการใช้ข้อมูล ณ ปัจจุบัน
- ข37.3 การเสนอราคามีความแตกต่างกันอย่างมากเนื่องมาจากเวลาหรือระหว่างผู้ค้า (เช่น ตลาดนายหน้าบางแห่ง)
- ข37.4 ดัชนีที่เคยมีความสัมพันธ์อย่างมากกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นแสดงถึงความไม่สัมพันธ์กับมูลค่ายุติธรรมสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นจากข้อมูลบ่งชี้เมื่อไม่นานนี้
- ข37.5 มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของอัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงสภาพคล่อง อัตราผลตอบแทน หรือข้อบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (เช่น อัตราการผิנדัดชำระหนี้หรือความรุนแรงของผลขาดทุน) สำหรับรายการที่สังเกตได้หรือราคาเสนอซื้อขายเมื่อเปรียบเทียบกับประมาณการของกระแสเงินสดที่คาดหวังของกิจการโดยคำนึงถึงข้อมูลในตลาดทั้งหมดที่มีอยู่สำหรับด้านเครดิตและความเสี่ยงที่จะไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของภาระผูกพันอื่นของสินทรัพย์หรือหนี้สิน

- ข37.6 ส่วนต่างระหว่างราคาเสนอซื้อและราคาเสนอขาย (bid-ask spread) ที่กว้างขึ้นหรือการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
- ข37.7 มีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในระดับกิจกรรมหรือการไม่มีตลาดสำหรับรายการใหม่ ๆ (คือ ตลาดแรก) สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน หรือสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายคลึงกัน
- ข37.8 มีข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะเพียงเล็กน้อย (เช่น รายการที่เกิดขึ้นในระหว่างผู้ซื้อขายหลัก (Principal-to-Principal market))
- ข38 หากกิจการสรุปว่ามีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมปกติในตลาดสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น (หรือสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายคลึงกัน) กิจการมีความจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์รายการหรือราคาเสนอซื้อขายเพิ่มเติม การลดลงในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมที่เป็นของกิจการอาจจะไม่ได้บ่งชี้ว่าราคาที่ทำให้เกิดรายการหรือราคาเสนอซื้อขายไม่ได้แสดงถึงมูลค่ายุติธรรมหรือไม่ได้แสดงว่ารายการในตลาดนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ อย่างไรก็ตามหากกิจการพิจารณาแล้วว่าราคาที่ทำให้เกิดรายการหรือราคาเสนอซื้อขายไม่ได้แสดงถึงมูลค่ายุติธรรม (เช่น อาจมีบางรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ) การปรับปรุงราคาที่ทำให้เกิดรายการหรือราคาเสนอซื้อขายเป็นสิ่งจำเป็นหากกิจการใช้ราคาเหล่านั้นเป็นเกณฑ์ในการวัดมูลค่ายุติธรรมและการปรับปรุงนั้นอาจจะมีความสำคัญต่อการวัดมูลค่ายุติธรรมทั้งหมด นอกจากนี้การปรับปรุงอาจจะจำเป็นในสถานการณ์อื่นด้วยเช่นกัน (เช่น เมื่อราคาสำหรับสินทรัพย์ที่คล้ายคลึงกันต้องมีการปรับปรุงที่มีนัยสำคัญเพื่อที่จะทำให้สามารถเปรียบเทียบได้กับสินทรัพย์ที่มีการวัดหรือเมื่อราคาล้าสมัย)
- ข39 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่ได้อธิบายวิธีในการปรับปรุงที่มีนัยสำคัญต่อรายการหรือราคาเสนอซื้อขายให้ดูย่อหน้าที่ 61 ถึง 66 และ ข5 ถึง ข11 เมื่อมีการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าในการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องมีการปรับปรุงความเสี่ยงที่เหมาะสมไม่ว่าจะใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าวิธีใด รวมถึงผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงที่สะท้อนถึงมูลค่าที่ผู้ร่วมตลาดต้องการเพื่อชดเชยกับความไม่แน่นอนซึ่งมีอยู่ในกระแสเงินสดของสินทรัพย์หรือหนี้สิน (ดูย่อหน้าที่ ข17) มิฉะนั้นการวัดมูลค่าจะไม่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของมูลค่ายุติธรรม ในบางกรณี การกำหนดการปรับปรุงความเสี่ยงที่เหมาะสมอาจจะทำได้ยาก อย่างไรก็ตามระดับของความยากเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เกณฑ์ที่เหมาะสมที่จะไม่ทำการปรับปรุงความเสี่ยง การปรับปรุงความเสี่ยงต้องสะท้อนถึงรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด
- ข40 หากมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน การเปลี่ยนแปลงในเทคนิคการประเมินมูลค่าหรือการใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าหลายวิธีอาจจะเป็นการเหมาะสม (เช่น การใช้วิธีราคาตลาดและเทคนิคมูลค่าปัจจุบัน) เมื่อชั่งน้ำหนักข้อบ่งชี้ของมูลค่ายุติธรรมซึ่งได้มาจากเทคนิคการประเมินมูลค่าหลายวิธีดังกล่าว กิจการต้องพิจารณาความสมเหตุสมผลของช่วงห่างของราคาที่ได้จากการวัดมูลค่ายุติธรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะพิจารณามูลค่ายุติธรรมที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด การวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีช่วงห่างของราคาที่ยาวอาจจะบ่งชี้ว่าจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์เพิ่มเติม

- ข41 แม้ว่าจะมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในจำนวนหรือระดับของกิจกรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน วัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรมยังคงเหมือนเดิม มูลค่ายุติธรรมคือราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ (คือ ไม่ใช่การบังคับขายหรือการขายในภาวะที่กิจการมีปัญหาทางการเงิน) ระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า ภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด
- ข42 การประมาณราคาของผู้ร่วมตลาดเต็มใจในการทำรายการ ณ วันที่วัดมูลค่าภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาดหากมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ ณ วันที่วัดมูลค่าและการใช้ดุลยพินิจ ความตั้งใจของกิจการที่จะถือสินทรัพย์หรือชำระหนี้สินหรือปฏิบัติตามภาระหนี้สินนั้นไม่เกี่ยวข้องเมื่อมีการวัดมูลค่ายุติธรรมเนื่องจากมูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าตามเกณฑ์ของตลาด ไม่ใช่การวัดมูลค่าของกิจการโดยเฉพาะ

การระบุรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ

- ข43 การกำหนดว่ารายการนั้นเกิดขึ้นในสภาพปกติ (หรือไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ) นั้นทำได้ยากยิ่งขึ้นเมื่อมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญในปริมาณหรือระดับของกิจกรรมของสินทรัพย์หรือหนี้สิน เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมปกติในตลาดสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน (หรือสินทรัพย์หรือหนี้สินที่คล้ายกัน) ในสถานการณ์นั้นเป็นการไม่สมควรที่จะสรุปว่ารายการทั้งหมดในตลาดนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ (คือ ถูกบังคับขายหรือการขายในภาวะที่กิจการมีปัญหาทางการเงิน) สถานการณ์ที่อาจบ่งชี้ถึงรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ มีดังต่อไปนี้
- ข43.1 มีฐานะเปิดต่อตลาดที่ไม่เพียงพอสำหรับระยะเวลาก่อนวันที่วัดมูลค่าเพื่อที่จะให้มีกิจกรรมการตลาดตามปกติและที่เป็นประเพณีปฏิบัติ (Customary) สำหรับรายการสินทรัพย์หรือหนี้สินภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด
- ข43.2 มีระยะเวลาที่เป็นปกติและที่เป็นประเพณีปฏิบัติเพียงพอให้แก่ตลาด แต่ผู้ขายขายสินทรัพย์หรือหนี้สินให้กับผู้ร่วมตลาดเพียงรายใดรายหนึ่ง
- ข43.3 ผู้ขายอยู่ในหรือใกล้ภาวะล้มละลายหรือ ถูกสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (เช่น ผู้ขายอยู่ในสถานะที่มีปัญหาทางการเงิน)
- ข43.4 ผู้ขายถูกสั่งให้ขายเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบหรือข้อกำหนดทางกฎหมาย (นั่นคือ ผู้ขายถูกบังคับขาย)
- ข43.5 ราคาที่ทำให้เกิดรายการแตกต่างเมื่อเปรียบเทียบกับรายการอื่นที่เกิดขึ้นไม่นานนี้ สำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน
- กิจการต้องประเมินสถานการณ์ตามน้ำหนักของหลักฐานที่มีอยู่ เพื่อกำหนดว่ารายการนั้นเกิดขึ้นในสภาพปกติหรือไม่
- ข44 กิจการต้องพิจารณาการดังต่อไปนี้ เมื่อทำการวัดมูลค่ายุติธรรมหรือการประมาณผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงด้านตลาด

- ข44.1 หากหลักฐานบ่งชี้ว่ารายการนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในสภาพปกติ กิจการต้องให้น้ำหนักน้อย (เปรียบเทียบกับข้อบ่งชี้มูลค่ายุติธรรมอื่น) กับราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้น
- ข44.2 หากหลักฐานบ่งชี้ว่ารายการนั้นเกิดขึ้นในสภาพปกติ กิจการต้องนำราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้นมาพิจารณา การให้น้ำหนักราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับข้อบ่งชี้ของมูลค่ายุติธรรมอื่นจะขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ดังต่อไปนี้
- ข44.2.1 ปริมาณของรายการ
- ข44.2.2 การเปรียบเทียบกันได้ของรายการกับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีการวัดมูลค่า
- ข44.2.3 วันที่ของรายการใกล้เคียงกับวันที่วัดมูลค่า
- ข44.3 หากกิจการไม่มีข้อมูลที่เพียงพอที่จะสรุปว่ารายการนั้นเกิดขึ้นในสภาพปกติหรือไม่ กิจการต้องนำราคาที่ทำให้เกิดรายการมาพิจารณา อย่างไรก็ตาม ราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้นอาจไม่เป็นตัวแทนมูลค่ายุติธรรม (คือ ราคาที่ทำให้เกิดรายการนั้นไม่จำเป็นเสมอไปที่จะเป็นเกณฑ์เพียงอย่างเดียวหรือเกณฑ์พื้นฐานในการวัดมูลค่ายุติธรรม หรือในการประมาณอัตราผลตอบแทนเพื่อชดเชยความเสี่ยงด้านตลาด) เมื่อกิจการไม่มีข้อมูลที่เพียงพอที่จะสรุปว่ารายการใดรายการหนึ่งเกิดขึ้นในสภาพปกติหรือไม่ กิจการต้องให้น้ำหนักน้อยกับรายการนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับรายการอื่นที่ทราบดีว่าเป็นรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ

กิจการไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามในทุกวิถีทางในการกำหนดว่ารายการเกิดขึ้นในสภาพปกติหรือไม่ แต่ต้องไม่ละเลยข้อมูลที่มีอยู่อย่างสมเหตุสมผล ทั้งนี้หากกิจการเป็นผู้ทำรายการนั้นจะมีข้อสันนิษฐานว่ากิจการมีข้อมูลที่เพียงพอในการสรุปว่ารายการเกิดขึ้นในสภาพปกติหรือไม่

การใช้ราคาเสนอซื้อขายมาจากบุคคลที่สาม

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่ได้ห้ามการใช้ราคาเสนอซื้อขายจากบุคคลที่สาม เช่น การบริการประเมินราคา หรือ นายหน้า หากกิจการกำหนดแล้วว่าราคาเสนอซื้อขายที่มาจากบุคคลที่สามนั้นมีการกำหนดโดยสอดคล้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

หากมีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญของปริมาณหรือระดับของกิจกรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน กิจการต้องประเมินว่าราคาเสนอซื้อขายมาจากบุคคลที่สามนั้นมีการกำหนดโดยใช้ข้อมูลปัจจุบันที่สะท้อนถึงรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ หรือเทคนิคการประเมินมูลค่าที่สะท้อนถึงข้อสมมติของผู้ร่วมตลาด (รวมถึงข้อสมมติเกี่ยวกับความเสี่ยง) ในการให้น้ำหนักราคาเสนอซื้อขายซึ่งใช้เป็นข้อมูลในการวัดมูลค่ายุติธรรม กิจการให้น้ำหนักน้อยสำหรับราคาเสนอซื้อขายซึ่งไม่สะท้อนถึงผลของรายการนั้น (เมื่อเปรียบเทียบกับข้อบ่งชี้อื่นของมูลค่ายุติธรรมซึ่งสะท้อนถึงผลของรายการนั้น) นอกจากนี้ ลักษณะของราคาเสนอซื้อขาย (เช่น ไม่ว่าราคานั้นจะเป็นเพียงข้อบ่งชี้หรือข้อเสนอที่มีผลผูกพัน) ต้องถูกนำมาพิจารณาเมื่อให้น้ำหนักกับหลักฐานที่มีอยู่โดยให้น้ำหนักที่มากกว่าสำหรับข้อเสนอที่มีผลผูกพันที่มาจากบุคคลที่สาม

ภาคผนวก ค

วันถือปฏิบัติและการปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

ภาคผนวกนี้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเช่นเดียวกับส่วนอื่นของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

- ค1 กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้กับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ทั้งนี้อนุญาตให้นำไปใช้ก่อนวันถือปฏิบัติ หากกิจการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้สำหรับงวดก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย
- ค2 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ต้องถือปฏิบัติโดยเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป ณ วันเริ่มต้นของรอบระยะเวลาประจำปีซึ่งมีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มาถือปฏิบัติครั้งแรก
- ค3 ข้อกำหนดของการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ไม่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติสำหรับข้อมูลเปรียบเทียบสำหรับรอบระยะเวลาก่อนเริ่มถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้
- ค4 (ย่อหน้านี้ไม่เกี่ยวข้อง)
- ค5 (ย่อหน้านี้ไม่เกี่ยวข้อง)

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการศึกษางานวิจัย
ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทยเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะถูกเก็บเป็นความลับและนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นเท่านั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้ด้วย หากมีข้อสงสัยประการใดที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามฉบับนี้ โปรดติดต่อ นางสาวนุรีไอนี หมดหมื่น E-mail: nurinee03@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ 0899762204

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ใน ( ) หน้าคำตอบที่เลือก โดยเลือกเพียงหนึ่งตัวเลือกเท่านั้น

1.เพศ

- ( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2.อายุ

- ( ) 1. น้อยกว่า 25 ปี ( ) 2. 26-30 ปี
 ( ) 3. 31-35 ปี ( ) 4. 36-40 ปี
 ( ) 5. 40 ปี ขึ้นไป

3.ระดับการศึกษา

- ( ) 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ( ) 2. ปริญญาตรี
 ( ) 3. ปริญญาโท ( ) 4. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ประสบการณ์การทำงาน

- ( ) 1. ไม่มีประสบการณ์ ( ) 2. 1-3 ปี
 ( ) 3. 4-6 ปี ( ) 4. 7-9 ปี
 ( ) 5. 10 ปี ขึ้นไป

5. ประเภทของกิจการ

- ( ) 1. บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์
 ( ) 2. ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
 ( ) 3. ธุรกิจโรงแรม
 ( ) 4. ธุรกิจซื้อ - ขาย สินค้า
 ( ) 5. ธุรกิจอุตสาหกรรม
 ( ) 6. อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่า ยุติธรรม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณา กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง โดยเลือกเพียง
 หนึ่งตัวเลือกเท่านั้น

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม	ใช่	ไม่ใช่
1. ในประเทศไทยมีมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม		
2. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่า ยุติธรรม ให้นำมาถือปฏิบัติสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือ หลังวันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป และอนุญาตให้นำมาถือ ปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้		
3. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่า ยุติธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความซับซ้อน และกำหนดวิธีการวัด มูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชีให้มี มาตรฐานในการวัดแบบเดียวกัน		
4. งบการเงินสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้นผ่านการใช้มูลค่ายุติธรรมใน การวัดมูลค่า		
5. การวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สิน ในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการใช้ ราคาทุนเดิม (Historical Cost) มาเป็นมูลค่ายุติธรรมเพราะมูลค่า ยุติธรรมจะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากกว่า		
6. มูลค่ายุติธรรม หมายความว่า ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า		

<p>ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม</p>	ใช่	ไม่ใช่
7. มูลค่ายุติธรรมควรเป็น Entry Price หรือ Transaction Price		
8. ลักษณะสินทรัพย์หรือหนี้สินที่นำมาใช้วัดมูลค่า : อ้างอิงตามลักษณะสินทรัพย์และหนี้สินที่ผู้ร่วมตลาดพึงพิจารณาในการวัดมูลค่ายุติธรรม เช่น ลักษณะทำเลที่ตั้งของสินทรัพย์ และข้อจำกัดในการขายหรือใช้สินทรัพย์ เป็นต้น		
9. ลักษณะธุรกรรม : การวัดมูลค่ายุติธรรม มีข้อสมมติว่ารายการที่จะขายสินทรัพย์หรือโอนหนี้สิน เกิดขึ้นในตลาดหลักสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินหรือตลาดที่คล้ายคลึงกันสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สิน		
10. ราคาในตลาดหลัก(ตลาดที่ให้ประโยชน์สูงสุด)ที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินต้องปรับปรุงด้วยต้นทุนการทำรายการ		
11. ลักษณะผู้ร่วมตลาด (Market Participant) อ้างอิงราคาจากสมมติฐานที่ผู้เล่นในตลาดพึงพิจารณาใช้เพื่อให้ได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจสูงสุด		
12. เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Valuation Techniques) ให้เลือกใช้เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมตามความเหมาะสมของสถานการณ์และความเพียงพอของข้อมูล โดยเน้นอ้างอิงข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) เป็นหลัก และอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตได้จากตลาด (Relevant Observable Inputs) ให้น้อยที่สุด		
13. เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการใช้อย่างแพร่หลายสามารถแบ่งได้เป็น 3 วิธี ดังนี้ 1. วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (Market approach) 2. วิธีต้นทุน (Cost Approach) 3. วิธีรายได้ (Income Approach)		
14. ในบางกรณีเทคนิคการวัดมูลค่าเพียงวิธีเดียวจะมีความเหมาะสมและในกรณีอื่นๆ การใช้เทคนิคการวัดมูลค่าหลายวิธีจะมีความเหมาะสมโดยต้องพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลของช่วงราคาที่ระบุโดยผลลัพธ์เหล่านั้นการวัดมูลค่ายุติธรรมเป็นราคาใดราคาหนึ่งในระหว่างช่วงราคาซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของมูลค่ายุติธรรมในสถานการณ์นั้น		
15. เทคนิคการวัดมูลค่าเพียงวิธีเดียวจะมีความเหมาะสมมากที่สุดและถูกต้องมากที่สุด		

<p>ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม</p>	ใช่	ไม่ใช่
<p>16. วิธีเปรียบเทียบราคาตลาด (Market Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรม โดยอ้างอิงจากราคาหรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะแตกต่างกันในตลาด</p>		
<p>17. วิธีต้นทุน (Cost Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรมที่มักใช้สำหรับสินทรัพย์ที่มีตัวตน (Tangible Asset) โดยสามารถคำนวณได้จากมูลค่าต้นทุนที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้เพื่อทดแทนสินทรัพย์ที่มีศักยภาพเทียบเท่ากับศักยภาพปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ประสงค์จะวัดมูลค่า เช่น วิธี Depreciation replacement cost เป็นต้น</p>		
<p>18. วิธีรายได้ (Income Approach) เป็นวิธีที่คำนวณหามูลค่ายุติธรรมจากการคิดลดมูลค่ากระแสเงิน หรือ รายได้/ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตเป็นมูลค่าปัจจุบัน</p>		
<p>19. ข้อมูลที่ใช้ในเทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรม (Inputs to Valuation Techniques) จัดประเภทข้อมูลเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้จากตลาด ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด และข้อมูลที่ให้ประโยชน์สูงสุดจากตลาด</p>		
<p>20. เทคนิคการประเมินมูลค่าที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมต้องใช้ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ให้มากที่สุด และใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ให้น้อยที่สุด</p>		
<p>21. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรม (fair Value Hierarchy) แบ่งเป็น 3 ลำดับตามประเภทข้อมูลที่นำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรม</p>		
<p>22. ระดับที่ 1 (Level 1) ราคาเสนอซื้อขาย (Quoted Price) ในตลาดซื้อขายคล่อง (Active Market) ของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกัน (Identical Assets or Liabilities) ที่สามารถเข้าถึงได้ ณ วันวัดมูลค่า</p>		
<p>23. ระดับที่ 2 (Level 2) ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (Observable Inputs) ราคาเสนอซื้อขายของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีลักษณะเหมือนกันแต่อยู่ในตลาดที่ไม่ใช่ตลาดซื้อขายคล่อง หรือข้อมูลอื่นที่สังเกตได้จากตลาด</p>		
<p>24. ระดับที่ 3 (Level 3) ข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) ซึ่งควรใช้ข้อมูลดังกล่าวให้น้อยที่สุดและพึงใช้เมื่อไม่สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสังเกตจากตลาด</p>		
<p>25. การเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่อง(ข้อมูลระดับที่ 1) ถือเป็นมูลค่ายุติธรรมที่พร้อมด้วยหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุด</p>		

ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม	ใช่	ไม่ใช่
26. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ลำดับความสำคัญสูงสุดกับราคาที่เกิดขึ้นได้จากตลาด (ข้อมูลระดับที่ 2)		
27. ลำดับชั้นของมูลค่ายุติธรรมให้ความสำคัญต่ำสุดกับข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (ข้อมูลระดับที่ 3)		
28. ราคาที่เสนอซื้อขายในระดับที่ 2 เป็นข้อมูลอ้างอิงที่ดีที่สุด		

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ท่านมีความเห็นด้วยในระดับมากน้อยเพียงใดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงหนึ่งช่องเท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรค	ปัญหา น้อยที่สุด	ปัญหา น้อย	ปัญหา ปานกลาง	ปัญหา มาก	ปัญหา มากที่สุด
1. ท่านคิดว่ามาตรฐานฉบับนี้มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ					
2. การรับรู้และวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม เป็นเรื่องยาก					
3. ในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างข้อสมมติที่ต้องสะท้อนความคาดหวังของผู้ร่วมตลาดในตลาดที่จะใช้สินทรัพย์ในทางที่จะให้ประโยชน์สูงสุดและในทางที่ดีที่สุด การวัดมูลค่ายุติธรรมจึงอาจก่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการวัดมูลค่ายุติธรรม					
4. บางสถานการณ์ ราคายุติธรรมมีการผันผวนในระยะเวลาสั้น อาจทำให้ไม่แสดงผลการดำเนินงานที่แท้จริง					
5. วิธีที่ใช้ในการกำหนดมูลค่ายุติธรรมอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐานและการมีอยู่ของข้อมูล และการที่ข้อมูลขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของแต่ละบุคคลอาจมีผลต่อการเลือกใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสม					

ภาคผนวก ค
การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
และการประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

1. ผลการวิเคราะห์ความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)

เรื่อง ความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ฉบับปรับปรุง 2559)

เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	0	0.67	ใช้ได้
3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
Average (มาตรฐาน)				0.93	ใช้ได้

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ข้อที่	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผล การประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	0	1	1	0.67	ใช้ได้
2	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
17	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1.00	ใช้ได้
Average (มาตรฐาน)				0.99	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ข้อที่	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการ ประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	1	0	1	0.67	ใช้ได้
10	1	0	1	0.67	ใช้ได้
Average (มาตรฐาน)				0.93	ใช้ได้

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม

ข้อที่	ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ผลการประเมิน
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1	ใช้ได้
Average (มาตรฐาน)				1	ใช้ได้

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่า Cronbach's Alpha Coefficient

สรุปผลการทดสอบ 30 ตัวอย่าง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded	0	.0
	Total	30	100.0

สรุปผลทดสอบค่า Cronbach's Alpha ของ 43 ตัวแปร

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.799	43

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวนุรไอนี หมดหมื่น	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	59105217222	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บัญชีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	2550

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง นักวิชาการอุดมศึกษา

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เลขที่ 181 ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

นุรไอนี หมดหมื่น และกุลวดี ลิ้มอุสันโน. (2564). ความรู้ความเข้าใจต่อร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 การวัดมูลค่ายุติธรรม ในประเทศไทย. การประชุมวิชาการ ระดับชาติ ด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 13. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.